

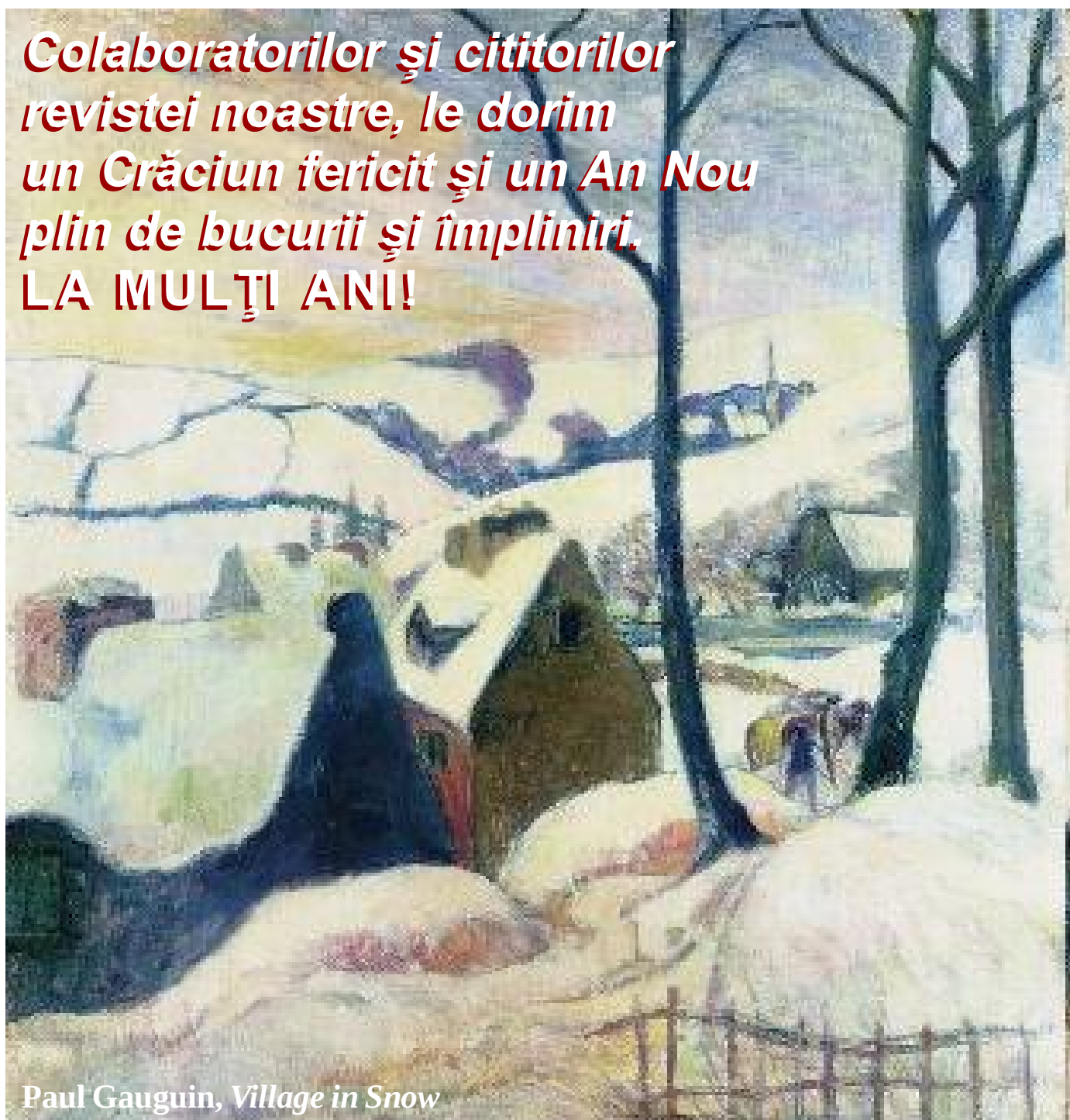
Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul II, Nr. 12 (16)
Decembrie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

*Colaboratorilor și cititorilor
revistei noastre, le dorim
un Crăciun fericit și un An Nou
plin de bucurii și împliniri.
LA MULȚI ANI!*

Paul Gauguin, Village in Snow

Sumar

Janet Nică , Ruj albastru	p.3
Al. Florin Țene , Criticul de poezie - un parazit al sentimentului uman?	p.4
George Popa , Nivele ontoaxiologice și luciditatea	pp. 5-7
Doina Drăguț , Poèmes	p.7
Emil Istocescu , Dumitru-Panaitelescu Perpessicius (manuscris epistolar inedit)	pp.8,9
George Filip , Ecou la moartea căprioarei ...	p.9
Florin Măceșanu , Pictura etruscă	p.10
Iulian Chivu , Statornicirea în relativ ..	pp. 11,12
Ștefan Dumitrescu , Florentin Smarandache și cărțile lui	pp.13-17
Mariana Vicky Vârtosu , Poezia, o arșiță ...	p.18
Boris Marian , Adorno și morala noastră ...	p.18
M. E. Șelariu , Un profesor român a luat premiul statului New Mexico pentru Știință și Matematică pe anul 2011	p. 19
Nicolae Bălașa , Comunicare și stil pentru o lume a destrămării	p. 20
Claudia Scornea , Poeme	p. 20
Mariana Zavati Gardner , Poèmes	p. 21
Marian Pătrașcu , Cravata roșie de pionier	pp. 22,23
Elena Armenescu , Savantul N. Paulescu ...	pp. 24,25
Dumitru Buhai , Aș vrea, uneori, să opresc timpul în loc!	p. 26
Cristian Petru Bălan , Cum a venit pe lume Pruncul Iisus	pp.27,28
Geta Trucă , Iubește și fă ce vrei!	pp. 29,30
Emil Bucureșteanu , Iarna	p.30
Melania Cuc , Fragmentarium al exilului românesc	p.31
Olga Alexandra Diaconu , Poeme	p.32
Gheorghe A. Stroia , Rătăciră - demers inițiativ necesar, în căutarea echilibrului eului poetic	pp.33,34
Lis Veleanu , Un diamant... ..	p.35
Domenico Starnone , Ultimatum	pp.36-38
George Petrovai , Baruch Spinoza sau modelul antic al înțeleptului	pp.39-43
Virgil Stan , Învingerea stihilor	pp.44,45
Andrei Fischhof , Poeme	p.45
Adrian Botez , Metafizica poeziei lui Liviu Ioan Stoiciu	pp.46-49
Octavian Lupu , Conspirația tăcerii, sau cum își conservă puterea sistemele totalitare ..	pp. 50,51
Vali Nițu , Pereții cuvântului	p. 51
Mihai Batog-Bujeniță , Hrana vie	pp.52,53
Beatrice Silvia Sorescu , Poeme	p. 53
Gavril Moisa , Constelații epigramatice	p. 54
Dan Florian Sămărescu , Spitalul - Drumul lung, de la boală la normalitate	pp. 55,56
Dan Căpruciu , Îmbogățit de cultură	p.56
N.-P. Mihail , Constelații epigramatice	p. 57
Llelu Nicolae Vălăreanu(Sârbu) , Poemele din gândul meu	p.58
Corina-Diamanta Lupu , Mona Lisa - Doamna cu zâmbet mistic	pp.59,60

Ilustrația revistei: pictură etruscă

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI

- Prof. univ. dr. Remus RUS

- Prof. dr. Florin AGAFIȚEL, orientalist, sanscritolog

- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Departament, Bucharest University

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA,

membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia,

poetă bilingvă, critic literar, traducător

- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantane@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/constelatii_diamantane

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Janet NICĂ

O PINIE, DOUĂ PINII

Ruj albastru

După ce a fost, timp de secole, super, extra, foarte și prea, scriitorul a ajuns, în vremile de-amu, din plus, minus, din lumină, igrasie, din turnul de fildeș, mușuroi de furnici, din pegas, mârtoagă.

Ideii de sublim i s-a pus cârcelul și șchioapătă zgomotos, arsa de handicap, pe caldarâmul unui secol bolnav de negoț.

Scriitorul e mereu căzut și e mereu decăzut. Din paradis a ajuns paradox paradit. Așa a evoluat pentru că așa alții l-au evaluat.

Ca o prost situată damă de consumație (deocamdată domnișoară, dar, se pare, de-a pururi!), tânărul scriitor șade pe trotuarul literar al comerțului cotidian cu fusta ridicată îmbietor deasupra genunchiului să i se vadă carnea proaspătă și tare a metaforei prevestitoare și frumos povestitoare a unei intimități de catifea.

Trecătorii, trotuariști și carosabiliști (aoleu, ce era să zic!) se uită și uită, trec, se petrec, dar nu petrec.

Zahărul piciorului dezvelit le lasă un gust amar în ochi. Pe nimeni nu interesează ce spune și cum spune scriitorul. Poate că e mai bine. Fără spirit, oamenii, cine știe! se vor înțelege optim cu întunericul.

Din foișorul de foc al centrului cu spițe tot mai scurte, criticii își publică votca țipătoare cu ajutorul canalelor și al canaliilor, musai să-mbete licuricii care nutresc ambiț literar.

Ei preferă damele (dramele) de consumație (fără costumație) de lux, dar cu trupuri luxate, cărora un bos (scârbos) le-a făcut rezumatul pentru urechile celor din herghelie.

Dacă în comerț se caută frăgezimea, în literatură cad mai bine la cină un clasic rumenit, o tragedie murată din secolul al șaptesprezecilea, un cozonac pașoptist sau o omletă antebelică.

Asta să fie garanția unui gust elitist și elitrist?

Marii critici, mămici eroine de școli literare, mani... (mi-e rușine a continua) de organe mensuale, bimensuale și senzuale, fac liste cu operele pupate de ei prenupțial și nupțial și le recomandă altora drept borne fosforescente pe drumeagul cotit

al castității.

Singurul producător de intimitate, scriitorul e nevoit să-și vândă arhitectura interioară pe tarabă, alături de castraveți, conopidă și țelină. Nu cumpără nici dracu!

Cine mai este interesat de interesant când totul se petrece la nivel epidermic? Dacă vrei să fii scriitor trebuie să scrii oral, pe înțelesul găștelor de la inspectoratul cultural, altfel, rămâi corigent, încarcerat în subsolul istoriei literare. Iar dacă vrei să arăți plebei că ești fecund, te lași însărcinat de șeful unui trib literar și gata, posteritatea se face covor sub tălpile tale. Nu deplâng soarta scriitorului tânăr, ci doar constat. Salut dezordinea și mă înclin. Se pare că am înțeles greșit: „dezinteresare”, „gratuitate” sunt găluști pe care pui de curcă le-au înghițit fără discernământ. De altfel, confuzia este mama tuturor posibilităților.

Se pare, iarăși, că limba poveștii s-a tras în teaca lucidității. Altădată scriitorul era ca luna, noaptea. Azi e tot ca luna, dar ziua. În preajma lui miroase a tămâie și a rugăciune. O fi bine? O fi rău? Sportul, muzica satirată și divertismentul, prin înțeleștările lor de puține carate, bat literatura, țipătul bate pioșenia, înjurătura bate metafora la scor, iar bancul driblează romanul.

Bogatul nu are emoții, el calculează. Are, cel mult, senzații. Emoția e a celui care simte că e depășit de ceva, e așteptare neîmplinită, e fiica neputinței. Scriitorul tânăr este asemenea ciobănașului din „Miorița”: gloria lui este în gând, iar gândul este mormântul său. Fie-i țărâna muzică ușoară!

Crema literară nu mai coboară pe bombeul pantofului, la talpa scribilor locali. Singura scăpare a mucenicilor cu buzunarele pline de rugăciuni este să mizeze pe alte deșertăciuni: scandalul, bâza de, bășcălia de, să scrie în loc de poeme, boeme, în loc de basme, pleobasme, în loc de doine, moine, să peroreze vorbe obscene pe scene și să danseze din buric pe zeama bordeleză a unei manele rujate bulevardier.

Pentru că astăzi, capul, deși cu toate că, nimeni nu-l taie, iar cine se scoală oricât, oricum ajunge.

Al. Florin ȚENE

Criticul de poezie - un parazit al sentimentului uman?

În general, criticul de poezie a fost interesat de modul în care poetul este influențat de mediu și societate, dar și de imaginile a tot cuprinzătoare care influențează printr-un rol mediator textul, societatea și iubitorul de poezie.

O nouă critică a poeziei determină în poezie structuri diacronice și de respingere din partea poezilor, cu toate că unii exegeți evidențiază acest fapt ca o determinare avantajoasă între cele două domenii. Critica reprezintă în general judecătorul și cenzorul care aleg ce este bun de ce este rău, dar se pune întrebarea cine alege critica bună, obiectivă de cea rea și subiectivă? Cine îi dă dreptul unui critic să dea verdicte, când istoria literaturii ne dovedește că s-au făcut multe greșeli în acest domeniu?

O critică a poeziei implică mai multe direcții: valorizarea eului, lucru cel poate face doar, eventual, un psiholog; o interpretare a efectului asupra cititorului de către poezie; o taxonomizare a tipologiei individului; o analiză a postulatului că prin poezie se exprimă ființa umană; o receptare a poeziei ca drept capacitate de vibrație a societății prin trăirile poetului, ci nu a te înrobi, diferențiind sensurile dintre *kairos* și *kronos*. Primul element se referă la anularea timpului liniar și uniform, și evidențiază înțelegerea timpului poetic, totodată efemer, dar și trainic.

Poezia, inclusiv critica ei, își justifică existența în demersul pentru organizarea, structurarea psihicului omului și a lumii lui, și în special excelează în caracteristica ei de a deține un sistem de reguli semiotice pentru interpretarea, includerea experienței umane într-o construcție lexicală, ce exprimă o realitate, dar nu este realitate, însă este mai reală decât percepția acesteia de către om.

Poetica și metapoetica au capacitatea de a include în ele unitatea dintre structuri descoperite nu în interiorul lor ci în exteriorul lumii.

Dezbateră immanentă a poeziei - constată Al. Husar* - ne conduce spre ideea de angrenaj ca sinteză concluzionară a modalităților concrete ale poeziei. Critica de poezie este o știință, ea vine să asigure corespondența construcției sistemului cu teoria sistemului. Faptul că poezia vine din domeniul creației literare nu este antagonică criticii de poezie, cu toate că aceasta din urmă vine, așa cum susțin unii exegeți, din domeniul științei. Sau sunt antagonice? Această „construcție!” deschide drumul radial al metapoeticii. (vezi: Al. Husar, *Metapoetica, Prolegomene*, Ed. Univers, București, 1983).

În eseu-studiul acesta încerc să arăt, pe de-o parte, inutilitatea criticii poeziei (mergând pe principiul „nu e frumos ce e frumos, ci ce-mi place mie”), dar să și apăr funcția cognitivă a criticii poeziei.

În calitate de critic al poeziei, pot să abordez modele ale lumii oferite de poezie; dar nu pot să fiu, în același moment, și ideolog și poet, în acest context e necesar să sondăm modelele pentru a descoperi semnele de criză ale complexului structural, negativitățile aduse complexului, orizontul unui viitor eliberat de prejudecăți. În condițiile ființei lucide ce aduce și produce conjuncturile mari ale istoriei provenite din adâncul istoriei le putem prevedea, alimenta cu mituri și aduce în terenul poeziei, al fabulației.

Misiunea criticului de poezie este mai dificilă decât aceea a simplului critic literar, deoarece acesta trebuie să fie și poet, căci venind din interiorul acestui univers poate înțelege mai bine elementele pe care se întemeiază opera poetică. Critica de poezie, ci nu teoria ei, se mișcă și glisează în direcția evoluției poeziei fără încetare, merge înainte culgând pentru „știința” poeziei noi probleme, căci ea este conștiința realității poeziei.

Georges Poules subliniază că în timp conștiința critică este formată din conștiința inerentă a operei care este efervescentă și pu-

ternică, ocupând, evident, primul plan, și conștiința surprinsă a iubitorului de poezie.

Abordând, în acest context, problema conștiinței critice a poeziei, constituită din conștiința inerentă a poeziei ce este trăită adânc, aceasta își găsește locul primordial în conștiința îndrăgostitului de poezie. Rolul criticii de a descifra semnele unei poezii este renegat de Serge Doubrovski, deoarece critica nu este descifrarea unei opere pentru a deveni contrariul acesteia. Critica de poezie este, dincolo de înțelegerea profundă, vibratoare a semnelor, este o afirmare a valorii. Trebuie să înțelegem că eul criticului, la fel ca și eul poetului, este o subiectivitate inversă. Dintr-o expresie dată, și poet, și critic - obțin lucrarea care este pro-glob, pentru un aspect esențial al proglobmodernului, noul curent identificat de mine în actuala evoluție a poeziei, și artei, în contextul globalizării.

Criticul-parazit al poeziei, pot spune, că este veriga intermediară, a treia, între poet și cititor, el este parazitul poetului care de multe ori, de-a lungul istoriei literare, s-a înșelat, dar și a canalizat gustul cititorilor, privind valoarea poeziei criticate. Dacă poezia este fructul eului poetului, lucrarea criticului este „parazitul” acestui produs.

În concluzie, o critică a poeziei mai tangențială de obiectul/subiectul său trebuie - după părerea mea - să înglobeze această „construcție” ambivalentă în contextul că tot ce-i mondializat în capul poetului ține de ordinea naturii lui și se caracterizează prin trăiri intense și spontane, și că ce trebuie să respecte o normă, ea aparține poeziei și prezintă caracteristicile relativului, ale particularului.

***Alexandru Husar** (n. la Ilva Mare, 26 aprilie 1920 - m. 17 mai 2009), important filosof al culturii românești, cercetător al istoriei civilizației, eseist filosofic și moralist.

George POPA

Nivele ontoaxiologice și luciditatea

Lucian Blaga

Atitudinea față de viață, grila axiologică aplicată existenței de model omenesc, variază pe o scară foarte largă, mergând de la optimismul absolut al lui Leibniz - „*Notre monde est le meilleur des meilleurs mondes possibles*” (Lumea noastră este cea mai bună dintre toate cele mai bune lumi posibile), la pesimismul radical al lui Leopardi: „*E funesto per chi nasce il di natale*” (Este funestă ziua sa natală pentru cel care se naște).

În cele ce urmează vom încerca să descifrăm care sunt treptele pe această scară a valorizării onticității umane la Emil Cioran, Lucian Blaga și Eminescu.

Emil Cioran

Este cunoscut pesimismul *activ* al lui Emil Cioran. Activ, pentru că, spre deosebire de pesimismul melancolic al multor poeți romantici, pesimismul excesiv lui Cioran nu ia act doar cu simplă „tristețe metafizică” de nimicnicia vieții, precum Leopardi, care proclamă „*vanita del tutto*”, ci se manifestă intens negator, proferând sarcasme, invective, blesteme, demolări începând cu propriile origini, cu propriul popor, propria cultură și limbă, continuând cu diverse valori pe plan universal (Socrate, Nietzsche, Schopenhauer, Goethe etc.) și terminând cu ființarea însăși, cu omul - „o apariție stranie, credința în om e o absurditate totală...” Iar Dumnezeu „este doar un mister și o fascinație ieftină”.

În sprijinul acestei atitudini tăgăduitoare, Cioran invocă de fiecare dată *luciditatea*, „Mi-am arogat luciditatea. Mi-am acordat acest monopol al ei”: căci dacă privim lucid, fără a suprapune realității idealități discutabile, himerice, nimic nu merită să fie afirmat și trăit.

Numai că luciditatea nu este exclusivitate cioraniană. Sumerienii, cel mai vechi popor

cunoscut de istorie, se distingeau printr-un profund pesimism, considerând irezolvabilă ecuația tragică a vieții: *suferința, răul, moartea*. De aici eroul sumero-babilonean *Gilgamesh*, care caută nemurirea, o găsește, dar o ratează. În *Cântecul harpistului* egipteanul așteaptă moartea ca pe o „întoarcere acasă”, care pune capăt suferințelor și umilințelor îndurate într-o viață în care zadarnic s-a rugat la zei. „Fericit este cel care nu s-a născut”, este un gând formulat de la greci, Heraclit înainte de toate, mergând până la Petrarca, Leopardi, Eminescu.

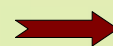
Cioran rămâne la nivel apofatic pe toată perioada creației sale. Și dacă a scris despre Eminescu: „*ce a căutat pe pământ românesc acest om, pe care și un Buddha ar fi gelos... și fără de care ar trebui să ne dăm demisia?*” - aducând drept argument *Mortua est!* și *Rugăciunea unui dac* - este tocmai datorită consonanței acestor poeme de tinerețe cu atitudinea sa a tot negatoare.

Se pune, totuși, întrebarea: cât a crezut Cioran în afirmațiile sale agresive, intolerante, câtă reală cruzime a fost în a face apologia cinică a sinuciderii și a cere să fie lichidați toți cei ce depășesc patruzeci de ani, câtă dorința de a șoca pentru a fi pe gustul vremii? Cât coeficient de cochetație stilistică, de teribilisme ostentative privind tragicul? „Nu-ul se află în infern”, afirma Eckhart, și Cioran se complăce în infern, dar în conștiința - „lașă” - a mântuirii prin poeticitatea rafinată a scrisului... Și iată această afirmație revelatoare prin care Cioran se detașează de concepția și creațiile „lucidității” sale, dând vina pentru tot ce facem pe o destinație căreia nu ne putem sustrage: „*Dar există totuși această vitalitate misterioasă care te împinge să faci ceva. Și poate că asta e viața, fără a folosi cuvinte mari, că faci lucruri la care aderă fără a crede în ele, da, cam asta e.*”

Alte trepte onto-axiologice aflăm în creația lui Lucian Blaga. Acesta din urmă, după evocarea luminii care ascunde misterul (*Poemele luminii*) - pornește într-un lung periplu apofatic, culminând cu *aminul* refuzului radical al existenței (*Tăgăduiri*, vol. *Lauda somnului*). Dar, apoi, împăcat cu lumea fărâmiturilor infinitezimale emanate de zgârcenia Marelui Anonim, - lumea fiind „disanalogică”, o poveste „profund mutilată” în raport cu sfera Tainei divine, - Blaga se întoarce, în lumea „diferențiată” cu lauda satului - unde „s-a născut veșnicia umană” -, lauda tuturor lucrurilor, și mai sus de toate, apoteozarea iubirii, - și reîntemeiază viața, natura prin poezie, creând o altă poveste, cea omului. Mitul, reevaluarea subiectiv umană a lumii, este răspunsul la jocul de-a v-ați ascunselea al Creatorului.

Când Blaga a tăgăduit, nu a pus nimic în loc. Dar golul cosmic rezultat a devenit o energie pozitivă uriașă care a rechemat în conștiința sa axiologică universul creat. Și a rămas în această Mare Poveste-răspuns, „*trepte mai sus ne mai încercând*”, așa cum scrie în una din ultimele poezii - *Ecce tempus*.

Astfel, Blaga își interzice primejdia urcusului, a căutării pe ultime creste. Ca și cum ar respecta misterul, poetul din Lancrăm își cenzurează „saltul în sus” de care vorbește Nietzsche, pentru că Marele Anonim ne impune cenzura. În fața Tainei oficiază „tristețea metafizică” și își încheie slujba. Polul suprem al gândirii blagiene se află la porțile misterului. După ce a negat-o, Blaga repară rănilor făcute naturii, vieții, redescoperind și consacrand prin magia verbului miracolul existen-

ței. Poeticitatea întregii opere blagiene, inclusiv cea filozofică, deschide întrebarea: cât rol a jucat *ludic* în opera blagiană?

Eminescu

Într-o primă perioadă a creației sale, Eminescu a dezvăluit, în termeni severi valoarea scăzută a vieții omenești marcată de suferință și de moarte, lucrul acesta începând încă de la *Mortua est!* - care sfârșește în ateism - continuând cu *Rugăciunea unui dac*, și mai ales cu *Confesiune*, unde este condamnat Demiurgul, făcându-l vinovat de a fi creat în mod intenționat o lume a răului, pentru a se răzbuna pe revolta titanului care este Pământul, echivalent cu Lucifer.

Trebuie spus că o asemenea atitudine radicală face parte din acea „criză de absolut” a adolescenței și a tinereții, criză specifică unor spirite superioare, apărută la contactul dintre o supraconștiință a valorilor și „*ni-micnicia, mizeria, umbra, pieirea*” caracteristice vieții omenești. La acest nivel de luciditate s-a oprit Cioran, și de aici aderența sa față de această primă perioadă - pesimistă - a lui Eminescu.

Numai că, spre deosebire de filozoful aflat pe „culmile disperării”, autorul *Luceafărului* nu s-a poticnit de acest nivel. După gravele diatribe aduse Creatorului, la un moment dat, autorul *Luceafărului* va sui la un nivel mai înalt de luciditate, unde apare întrebarea: „*Putem să ștergem viața cu-a gândului burete?*” Nu cumva îndeplinim, totuși, în lume o „*neștiută solie*”?

Iluminarea apărută la acest plan al conștiinței valorilor, considerând că „*este păcat*

să se lepede viața care ni s-a dat”, Eminescu va întreprinde o serie de evaluări pozitive ale existenței umane, precum: intimizarea lumii din afară prin convertirea sa în substanță de suflet; idealizarea, valorizarea cosmică a vieții și a naturii prin ridicare la sublim și mai ales prin sacralizare, cu o consecvență și tărie cum doar Pindar, Hölderlin și Tagore au mai făcut-o în lirica universală; dar totodată, *neogeneza poetică* a lumii, transmutarea ei în inefabil.

Gândirea eminesciană a suit însă și mai departe, tentând și o altă experiență, pe care am numit-o *hyperionică*, și anume, încercarea de a repara eroarea primordială a creației neizbutite prin întoarcerea în Ajunul ontologic: *reintegrarea Unului primordial cu ajutorul iubirii*, despre care Eminescu avut una din cele mai înalte concepții din istoria gândirii universale, concepție exprimată în catrenul: „*Când ființele se-mbină/ Când unesc pe tu cu eu/ E lumină din lumină/ Dumnezeu din Dumnezeu*”. Mai mult, scrie poetul, cei doi contopiți devin „spiritul divin” din preziua Facerii.

Dar această tentativă potențial eliberatoare a eșuat, lucru reflectat de experiența ratată a lui Hyperion. Nu atât din cauza unei inconsecvențe feminine i se refuză eonului de sus pierderea nemuririi, cât mai ales din teama Demiurgului de a se contamina el însuși cu moarte, urmând amenințarea cu prăbușire a întregului Sistem Originar. Or, este foarte semnificativ faptul că Eminescu se gândea să modifice *Luceafărul*, mai ales să ridice mult mai înalt sfârșitul poemului. Nu știm ce deschidere filozofică s-a pierdut prin pierderea prematură a lui Eminescu. Am fi avut poate o soluție cu totul neașteptată a problemei onto-axiologiei.

Odată eșuată ultima șansă, experiența iu-

birii ca refacere a Primordialității, conștiința valorică a lui Eminescu a trecut și mai departe. Pentru a depăși caracterul disontologic, nu doar „disanalogic” (Lucian Blaga) al vieții create în raport cu divinitatea, geniul eminescian, entitate străină aruncată „*în trupul cel urât... din brazdele veciei*”, supraconștiință axiologică extramundună, intuiește suprema eliberare posibilă, și anume, un dincolo unde nu mai are loc nici ființa nici neființa, nici „suprarealitățile preaplinului din vidul cuantic”, precum nici orice concept de lume: este cea mai radicală libertate metafizică imaginată de gândirea umană.

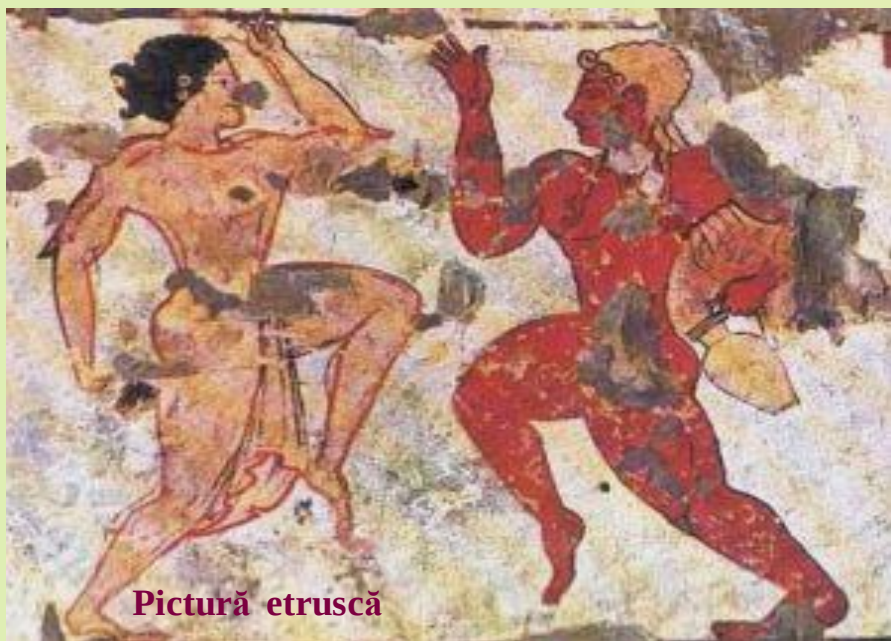
Astfel, în *extasis mentis*, Eminescu experimentează toate nivelele posibile, imaginabile de intelectul omenesc privind valorile ontologice. O experimentare integratoare - nu ca doctrină, nu ca sistem filozofic, ci ca extremă intuiție. El își asumă ceea ce Karl Jaspers numește - *șansa minunată și primejdioasă a Deschiderii*. Tensiunea suitoare a cugetării eminesciene nu sfârșește niciodată. După încercarea de refundamentare axiologică a lumii umane, după satisfacții trecătoare pe anumite trepte, epuizând diversele nivele ontice intramundane, nemulțumit în elanul către absoluta eliberare, poetul se aruncă în anterioritatea absolută, în Marele Deschis.

Lucian Blaga a preferat luntrea lui Caron, Eminescu preferă preludiul, o nonstare absolută; coborârea în lumea umbrelor la Blaga, transcenderea oricărei formule ontologice pentru Eminescu; la Blaga - împăcarea cu onticitatea umană în gloria și slăvirea norocului iubirii, fără a căuta absolutul, pe când Eminescu se detașează de acest noroc tocmai datorită neaflării absolutului în iubire întru restaurarea Unului.

În final, dacă Blaga se armonizează cu formula de a fi umană, fără a tenta extrema deschidere, Eminescu ajunge la o aporie existențială, și anume: *Eu e Dumnezeu* - aici, rezolvându-se atât disontologia funciară a existenței, și implicit, „disanalogia” om/Marele Anonim.

Dar, în mod aparent paradoxal, Eminescu va trece la un nou nivel de luciditate, la o nouă conștiință valorică. În cele patruzeci de variante ale poeziei *Mai am un singur dor*, poetul își dă seama de un fapt fundamental, formulat încă de Buddha, iar la moderni de Nietzsche: odată ce a existat, un lucru nu mai poate să nu existe, astfel că acel autoexil dincolo de a fi și a nu fi, apare ca un joc pur al minții omului ca străinătate în lume.

După marea aventură transmundană și transontologică până dincolo de diada Demiurg-Hyperion, în poeziile testamentare ideea unei evadări metafizice extreme nu mai

Pictură etruscă

apare. Dimpotrivă. Marele „fiu risipitor” se întoarce la „sfânta” Natură. Din spațiul morții, poetul năzuiește să facă una cu natura, o hierofanie înrudită cu nunta feerică a eroului vrâncean.

Unica lui dorință este ca singurătatea de dincolo să-i fie vegheată de corul vibrațiilor afective care l-au petrecut cât a fost oaspete al firii: cântul aspru al mării și murmurul izvoarelor, freacăta frunzișului codrului și ploaia de flori a teiului sfânt, talanga de pe munți și glasul buciului, lumina atotștiutoare a astrului selenar și privirile luceferilor, unicii săi prieteni. Nici o ființă omenească nu este însă evocată.

Faptul că Eminescu a părăsit culmile acelei extreme tensiuni a minții privind eliberarea spirituală și s-a întors la Natură, demonstrează că poetul presupunea eventuala *unicitate a Ființării Umane în vidul cosmic*. Parcurgând hipostazele posibile de conceput ale onto-axiologiei, Eminescu a înțeles ceea ce îl învățase copilăria: că natura este „singurul absolut”.

Astfel, considerând că ne cheltuim viața „ca niște nebuni pe visuri, pe nimicuri, pe minciuni”, din cealaltă parte a zilei umane poetul reinvață „pierduta sfântă limbă a firii”. Poeziile testamentare constituie o confundare panteistă cu Natura - unica divinitate: *Deus sive Natura* - axioma fundamentală a lui Spinoza, a cărui filozofie Eminescu o studia cu ardoare la Viena, așa cum relatează Ioan Slavici.

Literatura dă seamă și de alte aventuri spirituale care s-au voit ultime, experiențe onto-axiologice dramatice tentând sensuri finale, ca de pildă: Ghilgameș, căutătorul nemuririi, Faust căutătorul fericirii supreme, Don Quijote aventurierul idealurilor imposibile, feciorul de împărat pelerin în tărâmul tinereții fără bătrânețe și a vieții fără moarte, Miron în căutarea frumoasei fără corp. Toate se petrec în spațiul mitic și magic aparținând însă orizontului terestru. Aventura vizionară a lui Eminescu parcurge însă atât orizontul uman - ideal, iubire, sacralizare - cât și orizontul transuman, suind până la prima zi a lumii, și apoi dincolo, în *transposibil*: trans-ființă/neființă și trans ideea de lume. De pe acele ultimele creste a văzut însă unicitatea Naturii, și din postviață i-a trimis binecuvântarea, mereu repetată, a poeziilor *Mai am un singur dor*.

Pentru a ajunge la altitudinea viziunii unui gânditor este nevoie de o scară - cât munții; pentru a ajunge la altitudinea viziunii unui gânditor-poet ca Eminescu este nevoie de aripi - cât cerul.

Doina DRĂGUȚ

Poèmes

En dérivant

*En dérivant dans des rues obscures
En cadence de mes pensées
Je sens l'espace s'enfouir
Et m'abandonner sans trace
Je sens toutes les montres
Se rencontrer dans un œil
Et mon corps s'éclaire.
L'obscurité n'est pas triomphante
Cette-fois-ci du tout.*

L'invisible archet

*Au profile de lumière
Invisible archet effleure
Des forces divisés en ailes
Le blanc remplit le relief
Profanation de splendeurs
Tordues dans le souvenir.*

Parfois

*Parfois je sors de moi-même
comme d'une grotte
Je m'épanouis largement en dehors
et je prends la forme de tout
ce que je voudrais être
Je m'identifie à l'illusion
(ne me dépouillez pas de
cet état d'enchantement)
qui m'enveloppe
comme une lumière
jusqu'à l'oubli profond.
Puis tout se perd sans
aucune différence
Et par une opération de
transitivité
La grotte s'éclaire.*

Point de départ – l'espérance

*Les extrêmes se referment en moi
comme deux éternités.
Entre la naissance et la mort
il y a un reste, quelque chose
comme une dernière branche
entre le ciel et la terre.
Entre le progrès et le déclin
il y a toujours une voie
qu'on appelle
la sagesse de soi même.
La configuration spirituelle
m'approche dans mes pensées
circumsrites à un seul
point de départ - l'espérance.*

J'avais mal

*J'avais mal
des pluies.
Dissimulée en candeur
demeure en moi
la nostalgie contre laquelle
je m'appuis asymptotiquement
Et moi j'avance en portant
des fardeaux ataviques.*

*J'avais mal
du vent et des contes de fées.*

J'avais mal...

Traducere: Prof. Mariana Colțescu

Emil ISTOCESCU

Dumitru Panaitescu-Perpessicius (manuscris epistolar inedit) București, 11 Aprilie 1966

Dragă domnule Aurelian Popescu,

Cu ajutorul lui Dumnezeu, m-am învrednicit, în fine, să-ți pot retrimite manuscrisele aproape uitate. Căci, din nefericire, mi-ar fi fost cu neputință să întreprind singur, ce acești slabi ochi ai mei, lectura unor pagini atât de dense ca ale manuscriselor d-tale.

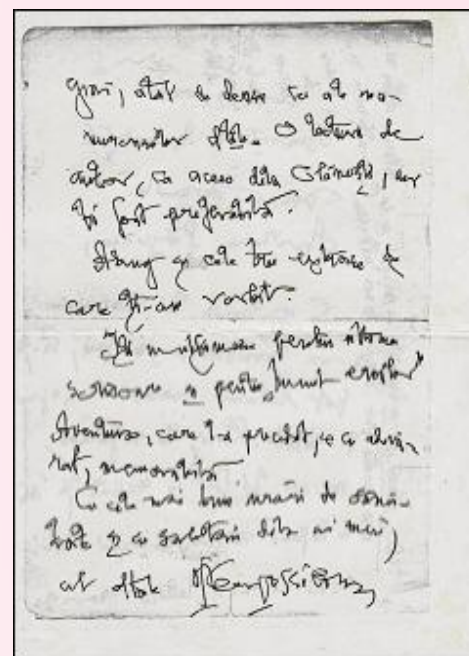
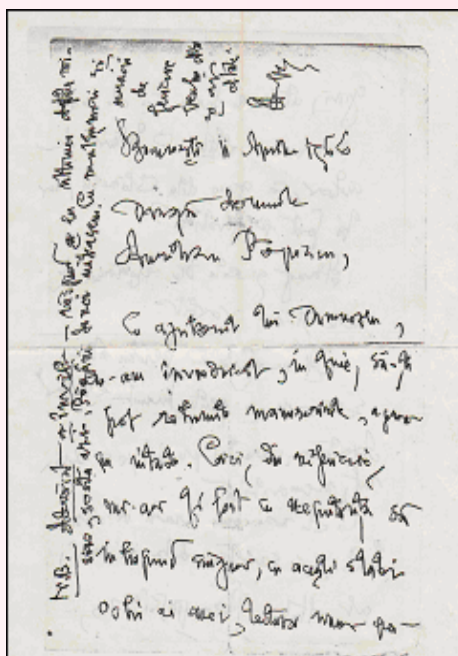
O lectură de autor, ca aceea de la Olănești, ar fi fost preferabilă. Adaug și cele trei extrase (?) de care ți-am vorbit.

Îți mulțumesc pentru ultima scrisoare și pentru „Imnul eroilor”. Aventura care l-a precedat, e cu adevărat, memorabilă.

Cu cele mai bune urări de sănătate (și cu salutări de la ai mei) al d-tale, Perpessicius

N.B.- Adevărat a înviat - răspund și la ultima d-tale misivă, sosită azi. Păgânii de noi uitasem. Cu mulțumiri și urări de fericire pentru d-ta și ai d-tale.

Perpessicius

Facsimilul scrisorii lui D. P. Perpessicius expediate lui Aurelian Popescu, în aprilie 1966

Detalii:

Criticul și istoricul literar Dumitru Panaitescu-Perpessicius a cunoscut la Olănești în 1966 pe Aurelian Popescu din Costești-Vâlcea, un muncitor autodidact, de la cariera de calcar, care l-a rugat să-i aprecieze unele încercări literare. O parte din eceste texte i-au fost citite direct criticului, iar restul, o mare parte, i-au fost lăsate pentru a le citi singur, mai târziu.

Din cuprinsul scrisorii de mai sus, pe care destinatarul ne-a încredințat-o, rezultă că

prestigiosul eminescolog și ctitor-inițiator al Muzeului Literaturii Române, îi explică acestuia, într-un limbaj delicat, colocvial, cum îi era obiceiul, cauza care l-a împiedicat să-i citească manuscrisul în întregime: maladia oculară, cu care se lupta de mai multă vreme.

S-ar putea aprecia că este, în fond, un refuz camuflat, ținând seama de faptul că Aurelian Popescu nu era cunoscut ca scriitor, iar manuscrisul era extrem de prolix și alambicat stilistic.

Aflând că subsemnatul activa în Cenaclul literar „Gib. I. Mihăescu” de pe lângă Casa de Cultură din Drăgășani, mi-a trimis și

**D. P. Perpessicius
(1891-1971)**

mie manuscrisul, la care a adăugat și scrisoarea de la D. P. Perpessicius, pe care am reprodus-o.

Cunoșteam foarte bine pe Aurelian Popescu, fiind consăteanul meu, cu locuința pârintească în apropiere. Deși nu avea alte studii în afară de școala primară, era un cititor de literatură împătimit, făcându-și o bibliotecă personală impunătoare din care ne împrumuta și nouă pentru lectură, școlarilor costeșteni, iar la serbarea tradițională de la sfârșitul anului școlar, venea de fiecare dată și făcea cadou cărți elevilor premianți.

Dezvoltarea carierei de calcar pentru industria chimică de la Govora luând amploare, Aurelian Popescu a devenit muncitor și apoi tehnician al acestei întreprinderi. În aceste condiții a scris textul destul de complex al viitorului roman „Dreptul la viață” pe care mi l-a încredințat și mie pentru lectură și apreciere. I l-am restituit, alăturând și o scrisoare prin care formulam rezerve care l-au nemulțumit.

În cele din urmă a trimis manuscrisul la Craiova, la Editura „Scrișul Românesc”, unde a fost publicat în 1979.

Acest debut târziu a fost comentat în ziarul județean „Orizont” din 22 februarie 1980 de Costea Marinoiu și Marinela Tutilă. Trecură, așadar, 13 ani de la data scrisorii lui Perpessicius!

După încă 11 ani (în 1988), printr-o întâmplare, am aflat amănunte interesante privitoare la modul cum s-a ajuns, totuși, la publicarea cărții lui Aurelian Popescu. Ducând cu mașina personală la Craiova, pe la mijlocul lunii iulie 1988, pe Marin Sorescu, Romulus Diaconescu și pe Ilarie Hinoveanu, care terminaseră la Drăgășani o reușită „documentare” scriitoricească în județul Vâlcea, alături de încă vreo 30 de scriitori, în frunte cu Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor și Constantin Țoiu, vicepreședintele acesteia.

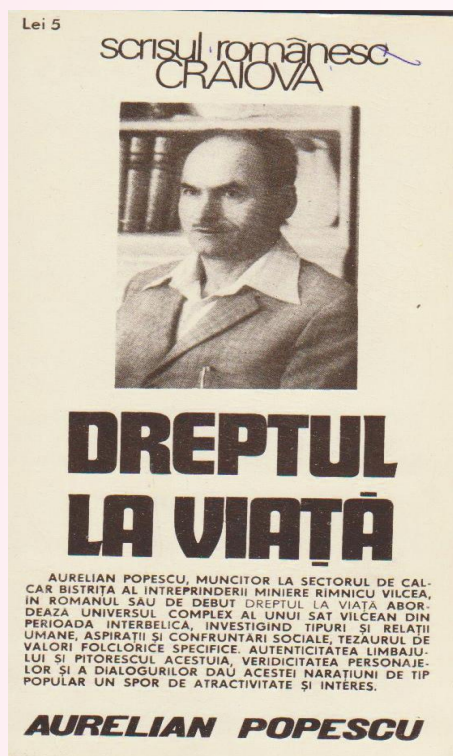
Reproșând diplomatic lui Marin Sorescu nepublicarea în „Ramuri” a unei recenzii a subsemnatului, despre cartea cu pricina, am aflat de la Ilarie Hinoveanu, că domnia sa fusese editorul cărții, iar în această calitate, împreună cu Dan Ion Vlad ca redactor, au „periat” textul manuscrisului „care era îngrozitor de vârzuit, amalgamat, agramat, încâlcit”.

În felul acesta s-a încercat stingerea dramei unui om chinuit de convingerea că este un scriitor respins pe nedrept de edituri, „mitraliindu-le” ani în șir cu reclamații de la Hrușciiov până la ONU, înscenându-le

procese, fiind susținut cu avalanșe de petiții ale unor admiratori din rândul colegilor de muncă.

La lansarea cărții - relatează mai departe Hinoveanu, într-o sală cu vreo 300 de mineri de la cariera Bistrița, care l-au așteptat vreo două ore, a dat buzna, cu fața bandajată, însoțit de doctorița dentistă Astrid, (căreia îi făcuse pe coperta de gardă următoarea dedicație:

„Distinsei Ana Michaela Stoica-Astrid, medic”. Întârzierea regretabilă de la lansarea cărții a fost cauzată de un stupid accident auto. (Ilarie Hinoveanu: *Marin Sorescu triumfător la judecata de apoi*, vol II, Ed. Alma, Craiova, 2006, pag. 410-411)

Epilog

Aceasta a fost „odiseea” unui autor și a unei creații literare. Implicat indirect și cunoscând atât pe autor cât și rezultatul în etape al muncii sale artistice, am pus cap la cap documentele și impresiile despre un autodidact vâlcean care ne-a hrănit aspirațiile culturale din adolescență. Dincolo de slăbiciunile inerente, omenești, trebuie apreciat ceea ce a reușit să lase ca zestre spirituală urmașilor. De aceea, un meritat omagiu postum i se cuvine cu asupra de măsură.

George FILIP (Montreal)

ECOU LA MOARTEA CĂPRIOAREI

Motto: ...ce mult a plîns atunci Nicolăeș,
dar pușca tatei n-a vrut să dea greș.

deci: pușca tatei, totuși, a dat foc
iar căprioara a căzut pe stîncă
și Labiș s-a rugat - fără noroc,
iar umbra morții îl mai frige, încă.

a plîns și a mîncat - copil flămînd
și l-a iertat plăpînda căprioară
dar nu se stinge ucigașul gînd
iscat prin crîngul de odinioară.

...apoi poetul a plecat în cer.
l-au împușcat cu clonțul de rubin.
clonțul cel roșu... imn de Ierui-ler
l-a dus pe LAE-n marele amin.

poetul a păstrat un petic mic
dintr-o hîrtie alb - imaculată
cu un poem, din care-a scris nimic,
sperînd că o să-l scrie-n cer, vreodată.

eu i-am furat hîrtia din mormînt
și vă rostesc... ce nu vede oricine.
cîtesc poemul lui postum și sfînt
ce l-a zidit în marile destine.

au fost odată niște căpriori
ce merg la LAE și îi dau iertare
că el, flăcăul, pe la cîntători,
s-a dus cu tatăl său - la vînătoare.

poemu-acela a rămas sublim.
cei doi ieduți nu s-au născut vreodată.
o știe Țara, noi cu toți o știm:
că numai foamea a fost vinovată...

5 martie - 2011, la Montreal

Florin MĂCEȘANU

Picătură de pictură

Pictura etruscă

Popor inteligent, ingenios, dotat cu spirit artistic, etruscii au rivalizat în pictură cu cretanii și egiptenii.

În esență, calitatea picturii etrusce constă în stilizare, coloritul îndrăzneț și strălucitor, din ansamblurile picturale aflate în interiorul mormintelor și realizate în tehnica frescei desprinzându-se bucuria de a trăi, optimismul permanent și-n orice împrejurare.

Se spune că mormintele vorbesc acolo unde istoria este mută.

Etruscii sunt unul dintre popoarele Antichității, a căror pictură este cel mai bine cunoscută, mulțumită obiceiului lor de a-și îngropa morții într-o veritabilă încăpere menită să-i amintească mortului viața pe care o parcursese.

Etruscii au trăit în mileniul I înainte de Hristos, îndeosebi în ținuturile cunoscute astăzi cu numele de Toscana.

Civilizația lor a precedat-o pe cea romană și a însoțit-o pentru o vreme în istorie.

Etruscii erau excelenți artiști. „Lupoaica”, celebrul simbol al Romei, instalat pe Capitoliu, în anul 50 î.H., este un bronz etrusc din secolul VI î.H. (gemenii au fost sculptați mult mai târziu, în secolul XVI).

Atunci, în al VI-lea veac, când Etruria cunoaște o prosperitate fără seamăn, bucuria vieții se desfășoară în

jurul mortului cu o libertate lejeră.

Temele preferate sunt: dansurile, ospetele, jocurile sportive, scenele de vânătoare sau de pescuit și moartea e dată uitării în fața veseliei de care par cuprinse, ca și pictorul însuși, diferitele personaje ce populează compoziția.

La etrusci, omul nu trăiește într-o lume închisă: plante desenate cu dragoste, frunzișuri delicate, păsări cocoțate pe ramuri sau în zbor amintesc că populația aceasta de țărani știa să privească în jurul ei și că aprecia frumusețea, imortalizând-o.

Iulian CHIUU

Statornicirea în relativ

Cuvintele, cu toate exagerările pitagoreicilor, nu pot avea niciodată rigurozitatea cifrelor decât sub raționalismul gândirii și aceasta fiindcă aici intră în discuție incongruența cunoștință/știință; a avea cunoștință de ceva nu e totuna cu a avea știința acelui ceva - rațiunea însă le apropie, le pune de acord și tot ea le dă și identitate, le pune în contradicție, iar căutarea și punerea în act le scoate din relativ.

Așadar, din nou despre relație, relativ, relaționism, relativism și mai apoi corelativ/corelație. A avea cunoștință de ceva înseamnă a ieși din relativ prin relație sau corelație; cu alte cuvinte asta înseamnă a te statornici de o parte sau de alta, respectiv în rațiune, sau a rămâne în relativ. Cred totuși că Platon avea dreptate: cunoașterea a început prin contemplare (ceea ce înseamnă lipsa problemei), pe când nevoia de soluție a dus spre știința a ceva prin epistemă. Gândirea, ca facultate superioară care reflectă în chip generalizat realitatea obiectivă, se joacă adesea cu limba; o testează prin noțiuni, o actualizează prin judecăți, o scoate din amortire prin spirit. Iată de ce ea este cugetare, conștiință, spirit, cunoștință, știință, imaginație creatoare, meditație și chiar fantezie. Așa, de pildă, se explică de ce a pune în relație nu e decât în contiguitate cu a fi în relație; corelația înseamnă punerea de acord a relativului cu un co-relativ prin congruență. Formal, lucrurile pot fi puse pe seama verbului pe care însă gândirea îl manevrează cu vigoare din spate. Prima punere în relație a

lucrurilor cu ele însele a făcut-o însuși Adam, mai întâi cu incipiențele gândirii în denotație și mai apoi, prin consecvență, în contemplația care nu îl duce la răzvrătire, ci la punerea în act a sinelui. După gândire, ca primă treaptă spre superioritatea speciei, urmează rațiunea - facultate de a cunoaște, de a gândi neapărat logic nu haotic, de a înțelege legături între fenomene, de a opera cu noțiuni, de a face judecăți prin care se pătrunde dincolo de lucruri și fenomene identificând cauzalități și relații subtile. De aici începe tendința omului de a ieși din relativ atât cât îi permite personalitatea lui, în sensul pe care i-l da Robert Wenley acestei noțiuni: cea mai înaltă categorie cunoscută omului, care, cu cât îi poți extinde conținutul, cu atât devine mai mare șansa de a te apropia prin ea de Adevărul absolut. Pe una din structurile personalității, accesul la libertate, stoicii, a căror exigență morală era recunoscută, credeau că omul ideal poate atinge libertatea în singurătate; cam ceea ce spune și Mântuitorul apostolilor săi despre desăvârșirea protectoare. „Voi fiți dar desăvârșiți, după cum și Tatăl vostru cel ceresc este desăvârșit” (Matei; 5.48), ceea ce este egal cu excluderea oricărei relativități. Romanii de pildă, în viziunea lui Mommsen, în ciuda tuturor strădaniilor, neputând ieși din relativitate, nu au putut atinge nici performanța greacă în filosofie și au rămas în acest domeniu doar niște savanți inferiori, ucenici vanitoși ai unor dascăli nepricepuți. Relativitatea se definește a fi antracul Ființei, nu și

fiind-ul ei. Este comoditatea, neputința, incertitudinea în care Ființa se odihnește și se statornicește în Om în răstimpul dintre acțiuni; altfel Metafizica lui Aristotel lasă de înțeles, și mai târziu Heidegger îi reia ideea, că înțelegerea ființei este ea însăși o determinație a ființei, iar Omul presupune mai multă imprecizie, mai mult relativ, mai mult referențial. În el Ființa își caută sensul, își respinge doar îndoielile fără însă a le și suprima. Frustrările Omului nu sunt aceleași cu cele ale Ființei sale. Atributul libertății, de pildă, nu-i poate fi prejudiciat Ființei, ci doar Omului, a cărui unică preocupare nobilă își este el ca atare, în timp ce Ființa este însăși conștiința lui de a fi. Omul acumulează, dar numai Ființa câștigă. El este punerea în relație; ea este însăși relația. În filosofia lui als ob, îmbrățișată de Hans Vaisinger, ca și cum capătă valoare de concept atât în religie, cât și în morală, dar și în filosofie. Potrivit acestui concept Omul presupune lucrurile din realitate ca fiind numai așa cum le percepe sau le presupune el. Omul, fiind singurul animal care, după o maximă a lui Albert Camus, refuză să fie ceea ce este, fiindcă în permanență devine, poate fi socotit un simbol al veșniciei închis în timp, dar nu atât în timpul rectiliniu, cât mai ales în timpul metafizic, ca în teoria relativității generale a lui Albert Einstein (1916), singura dintre teoriile relativiste în acord deplin cu datele experienței și cu legile mecanicii cuantice. Relativitatea în filosofie își caută o altă identitate decât i-o oferă limbajul,

unde este și rămâne o categorie vagă, dependentă de anumite condiții, de un sistem de referință el însuși determinat cu aproximație. Înseamnă dependența a ceva de un termen în absența căruia ar fi un nonsens; adică se referă, așa cum sugeram mai sus, la relația dintre termeni considerați independenți, dar care nu există decât în relație cu alții. Adâncimea și exclusivismul unei astfel de reflecții a condus în filosofie la postularea relativității cunoștințelor omenești, doctrină potrivit căreia orice adevăr pur este și absolut doar prin raportare la individ; un subiectivism care neagă adevărul obiectiv prin exagerarea caracterului relativ al cunoștințelor omenești. Thomas Samuel Kuhn (1922-1996), un cunoscut filosof american și sociolog al științei, a respins idei de genul celor care legau realitatea de teorie, însă el rămâne un relativist în sociologia științei. În opinia lui, universul comun al tuturor lucrurilor este doar o simplă amăgire, iar realitatea e mai mult convențională, creată de omul de știință și mai puțin descoperită de el. De aceea, în loc de adevăr am avea un întreg sistem de monade capabile să formeze fără constrângere convingeri sistematice.

Un alt curent în teoria cunoașterii, raționalismul, induce ideea că rațiunea este singura capabilă să asigure cunoașterea autentică. El afirmă că necesitatea și universalitatea nu pot fi furnizate din experiență și că ele există independent de aceasta, îi sunt

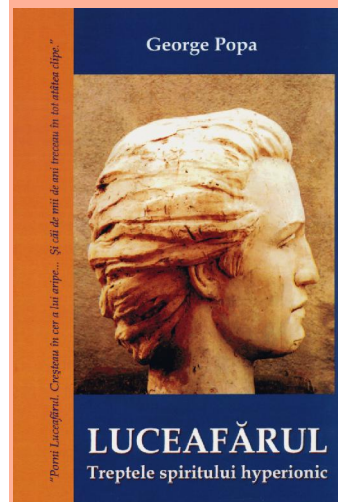
apriorice. La René Descartes, în schimb, raționalismul face relația om-rațiune-substanță. Omul își construiește esența pe rațiune, iar conștiința corporalității o realizează tot pe bază de cugetare într-un gen de reducționism ontologic. În raționalismul postcartezian al lui Blaise Pascal (1623-1662), omul se mișcă în interiorul unui statut al ființării fundamentat pe contradicțiile constitutive ale naturii sale, de unde și tragismul condiției umane prin care își legitimează superioritatea (trestia cugetătoare). Deschiderea spre reflexivitate este în fond esența acestei superiorități, rezumate de Jean-Paul Sartre în trei criterii: „1) Ce nu știm nu există. 2) Ce știm nu există decât în măsura în care este știut de noi. 3) Hotărâm după planul nostru să știm sau să nu știm”. Este de fapt o continuare a ceea ce spusese mai înainte Kant, vorbind despre vaguitate din punct de vedere logic. Cerințele cunoștințelor perfecte ar fi patru: după cantitate - să fie generale; după calitate - să fie distincte; după relație - să fie adevărate; și după modalitate - să fie certe. Continuând judecata lui Kant, se poate spune că nu există eroare totală, ci doar vagă, fiindcă se pornește de la intenția de exactitate, ori nu știm câtă certitudine rezidă în intenție. Cum este greu de cumulat aceste cerințe chiar și în științele exacte, mare parte din cunoștințele noastre rămân relative, cu toate că matematica înfruntă relativitatea, dar o și recunoaște prin cunoaștere rațională, prin construcția noțiunilor, iar filosofia - cunoaștere rațională prin simple noțiuni (Weltanschauung, la Heidegger) - o recunoaște și ea odată cu incontingentul. Un alt punct de vedere împărtășește Jean-Paul Sartre: Relativul, care se manifestă prin Om - cum precizăm noi, vine dinspre natura Ființei, aceasta neputând fi derivată din posibil și nici redusă la necesar tocmai pentru că Ființa în sine este ca atare. Diferența, relativă și ea prin incontingența posibi-

lului și a reducerii la necesitate, o făcuseră grecii prin conceptele de noesă (realitate) și noemă (percepere a realității), aprofundate și de Husserl în Cercetările logice, dar și în Criza umanității europene și filosofia. Nici grecii nu excludeau relativitatea cunoștințelor pe care o puneau în legătură cu Ființa, exprimată la Sartre în calitatea de a fi, spre deosebire de Heidegger care o consideră în Das Sein drept conceptul cel mai general ce sfidează orice tentativă de definire. Aristotel aprecia pe buna dreptate că „nu Diada este la început, ci numărul, că relativul este înaintea lucrului în sine”. Desigur, el preluase de la pitagoreici ideea Unului sau a Monadei, identificată cu Hestia, iar prin el, ca imparitate, Unul se impunea ca unitatea ireductibilă. Dincolo de Monadă este relativul, iar cel care susține că tot ce apare e adevărat nu face altceva decât să reducă ceea ce există la relativ. Și relativul se referă la un raport (dintre parte și întreg, dintre cauză și efect etc) sau la un accident: Omul este relativul accidental. Doar inteligența divină este scutită de relativitate fiindcă „se gândește pe sine însăși și gândirea ei este o gândire a gândirii”, de unde și C. Noica împrumută ideea: „Dacă e însă vorba să gândești cum este lumea, poate că mai înțelept este însă să gândești cum este gândul”. O distincție de reținut se făcuse totuși la Aristotel și anume aceea că substanța nu este element al relației tot așa cum nici relația nu poate fi element al substanței și atunci relația este o categorie care succede calității și cantității, categorii specifice substanței. Un raport căruia nu-i este exclusivă relativitatea se poate stabili și între rațiune și siguranța ei, lucru despre care nu poate fi vorba în cazul substanței și al inteligenței divine. Uneori însăși limba, despre care spuneam că urmează gândirii, are și ea ezitări, inconsecvențe și vaguitate. Despre ființă, fiind și ființare scriu succesiv și Aristotel, dar și Thomas de Aquino, apoi continuă Kant, Hegel, Hei-

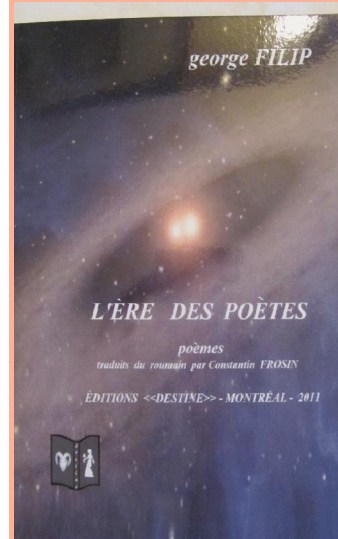
degger (la noi C. Noica), cu precădere atenția lor focalizând pe Ființa ca atare și mai puțin pe Om; între aceste noțiuni manifestându-se contradicții, raportări, puneri de acord subliniate de ontologie, unde timpul se manifestă ca un criteriu esențial prin care se adâncesc diferențele între numeroasele regiuni ale ființării. Pe aceste considerente Heidegger se adâncește chiar în ontica Ființei, concept consacrat de filosofie, în timp ce acela de Om este consacrat de psihologie pentru simplul motiv că aceasta îl vede în complexitatea manifestărilor sale (trestia gânditoare), în toată splendoarea relativității în care se statornicește fie ca gândire, fie ca faptuire. Cred pe acest temei că o teorie a statornicirii omului în relativitate s-ar impune din toate unghiurile ontice cu argumentele filosofiei, ale psihologiei, ale logicii, ale sociologiei, ale eticii și ale culturii. Și mai cred că, din motive de relativitate, Omul și-a complicat Ființa de-a lungul existenței sale postednice de încă două ori: O dată cu setea lui ontică de Adevăr (care nu este adevărat doar prin înfăptuire) și a doua oară cu dorința de Libertate (ca asumare sartriană a ceea ce el, omul, nu a creat). Ori toate acestea nu se arată a fi altceva decât o permanentă statornicire a Omului în relativ, o adâncire a lui spre esența (Wesen) care-i scapă mereu fără să-i mai lase răgaz cât să-și poată vedea limitele și să se raporteze la ele.

Și nu în ultimul rând, trebuie știut că relativul are dimensiune istorică, deloc neglijabilă, vizibilă fie și pe parcursul existenței postadamice și pe parcursul unei singure generații. De pildă, acest lucru se relevă prin însăși banala constatare că senectutea își consumă mai pretutindeni înțelepciunea citind în chip decrepit semnele prăbușirii morale a lumii, iar cei tineri își consumă voluptos energia în reînțemeierea permanentă a ei. Corelația se face numai în structurile greu des-cifrabile și îndelung neexplorate ale relativului.

Cărți primite la redacție

George Popa - *Luceafărul - Treptele spiritului hyperionic*, Ed. ARHIPART, Iași, 2010

George Filip - *L'ère des poètes*, Ed. Destine, Montreal, 2011

George Ioniță - *Rănită, umbra mea*, Ed. Singur, Târgoviște, 2011

Ștefan DUMITRESCU

Florentin Smarandache și cărțile lui

Un tipăt și o eflorescență a spiritualității românești

Acum, după ce i-am recenzat mai multe cărți d-lui Florentin Smarandache, lecturând „America - Paradisul diavolului” (Ed. Aius, Craiova, 1994), „Frate cu meridianele și paralelele”, vol. 6 (Ed. Silviana, Râmnicu Vâlcea,

și a plecat să-și caute norocul în altă țară... S-a gândit desigur că țara tuturor posibilităților, care-i poate oferi condițiile cele mai bune de a se realiza, nu poate fi decât America, și a pornit într-o extraordinară aventură geografică, spirituală, picarescă înspre America.

Pentru că avem de acum o cunoaștere mai profundă a operei lui Florentin Smarandache, încercăm să creionăm o primă viziune de ansamblu asupra autorului și a operei...

Așa cum spuneam, dl Florentin Smarandache este creatorul unei opere complexe, bogate

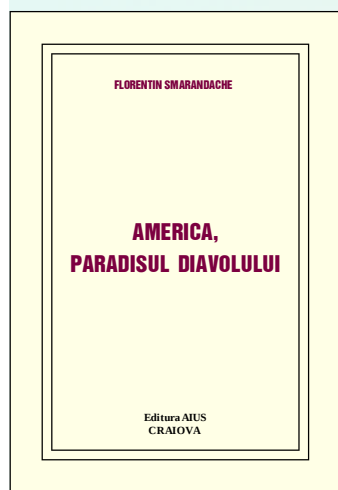
de lucrări științifice... Tipologie cu un număr mic de creatori, căci în literatura română și în oricare altă cultură, îi poți număra pe degete, însă fiecare cu un specific aparte, spectaculos, dramatic, aducând în literatura română coloritul exotic al culturilor în care s-au format, în care au scris, pe care le-au asimilat. În cazul lui Mircea Eliade ne referim la India, în cel al lui Florentin Smarandache la Statele Unite, la universul cosmopolit, heteroclit, comercial, alienat, strivitor, imens etc.

Cum opera literară a d-lui Florentin Smarandache ne este într-o mare măsură cunoscută, și ea este, în cea mai mare parte, o literatură de călătorie și de explorare a lumii, autorul fiind printre puținii români care au călcat cu piciorul pe toate continentele, au bățut cu pasul mai toate meridianele și țările, el face în același timp parte din tipologia scriitorilor care începe la noi cu spătarul Constantin Miclescu (acest Marco Polo al românilor), iar mai apoi, în prima jumătate a secolului XIX, se continuă cu Dinicu Golescu.

În secolul XX, mai aproape de noi, din aceeași tipologie îl avem pe Geo Bogza, cu reportajele lui din Spania și din alte locuri... În secolul XX avem mai mulți autori și mai multe cărți de călătorie, dar din păcate, vai, cărțile lor sunt reportaje seci, nu au patina artistică și acea lumină poetică, acea dulceață a limbii pe care o întâlnim la spătarul Miclescu, la Bogza și la Florentin Smarandache. Geo Bogza și Florentin Smarandache ilustrează cu talent și patină plastică ceea ce numim reportajul literar, una dintre cele mai frumoase specii ale unei literaturi.

Această tipologie de scriitori, din care face parte Florentin Smarandache, care îmbogățesc reportajul literar în cultura română, au meritul de a fi dus marginile scriiturii românești, limitele universului literar mai departe, întinzându-l pe suprafața lumii întregi... De a fi adus acel aer exotic, mireasma și conținutul altor culturi în universul literar românesc... Este mare lucrul acesta, căci îmbogățește orizontul literaturii române, ferind-o de aceea dimensiune localistă, conservatoare, excesivă...

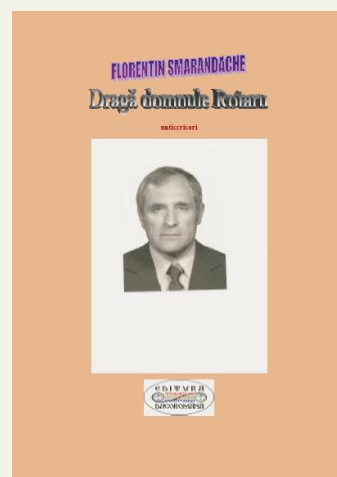
Având o cultură bogată, cunoscător al mai multor limbi, frust și temperamental, Florentin Smarandache este de o spontaneitate și receptivitate a realului și a planului ideatic uimitoare, pantagruelică. Însușirea aceasta face ca nesfârșitul reportaj la care va lucra toată viața (căci asta sunt cărțile lui, un nesfârșit reportaj

2010) și „Dragă Domnule Rotari”, antiscriitori (Ed. DacoRomania), imaginea de spirit universal, excedând marginile realului și ale umanului ni se conturează și mai mult. Omul și opera sunt de o complexitate și de o sinestezie unice în cultura română și, caz rar, cu siguranță și în spațiul internațional al culturii, al infoșferei. Plecat de pe malurile Oltețului, din zona de mijloc a Olteniei, tânărul Florentin Smarandache, îngrozit de absurditatea și opresiunea din timpul perioadei comuniste, intuind imposibilitatea realizării în țară, nemaiputând suporta lipsa de orizont și condiția de ființă strivită și umilită, sentiment pe care l-am trăit și îl trăim mai toți românii, și-a luat lumea în cap (vai, ca atâtea zeci de mii de intelectuali români)

și unice prin structura, substanța, mesajul și dimensiunile ei...

Având un număr impresionant de lucrări științifice în domeniul matematicii, al logicii matematice, în domeniul fizicii, al informaticii etc., dar și o operă literară bogată, autorul și opera se înscriu în tipologie admirabil ilustrată de Mircea Eliade, a scriitorilor români care sunt în același timp și oameni de știință, creatori

despre locurile, orașele acestei lumi, despre planeta pământ și oamenii care o locuiesc, pe care-i întâlnește, despre oamenii de știință cu care intră în dialog), îmbogățit continuu de impresiile, de gândurile, de fluxurile de conștiință proustiene, să facă din scriitura sa o proză modernă, un fel de eseu spiritual, de conștiință. El și este o conștiință arzândă, lucidă, disimulată și concentrată asupra ei înșiși, dar și asupra evenimentelor și fenomenelor culturale de care ia cunoștință, pe care le reflectă și le prelucreză memoria lui ca un malaxor.

După ce am lecturat impresionanta carte „America - Paradisul diavolului”, un reportaj al primei lui călătorii în America, o Odisee a plecării în lume a unui român, am realizat că de fapt cartea este o meditație amară (de la înălțimea la care l-a dus avionul în zborul său peste Atlantic) burlescă, incitantă pe marginea condiției umane a celui care-și părăsește țara fugind de sărăcie și de condamnarea la umilință, pentru a se realiza ca ființă cunoscătoare, fiind în același timp un roman picaresc, un roman realist, lucid, dramatic.

Având această capacitate de a comunica între ele, datorită rădăcinii, izvorului epistemologic, suflesc și de conștiință din care se nasc, ne referim la lucrările literare (la paradoxismul ca încercare de a aduce în literatură un nou curent literar, la cărțile în care dialoghează cu prietenii prin scrisorile literare, la segmentele cărților de călătorie în care găsim eseuri culturale despre locurile, instituțiile pe care le cunoaște, sau la lucrările științifice prezentate la diferite simpozioane și întâlniri pe tot mapamondul) dar și la cele științifice, care sunt mult mai numeroase și mai diverse, cărțile d-lui Florentin Smarandache alcătuiesc, sub puterea și sub vraja legii sinesteziei, un corpus spiritual de mari dimensiuni, vibrând și luminând un spațiu foarte larg în cultura umană... Făcând parte din același „corpus spiritual”, cărțile lui intro-deschi-

zându-se unele către altele, „vorbind”, comunicând între ele, la diferite nivele, se îmbogățesc de irizări ideatice, de umbre, lumini și sonuri muzicale, pe un fond ideatic bogat, alcătuind o simfonie impresionantă.

Omul, creatorul este la fel de fascinant ca și creația sa, corpul artistic și de idei și cu vârsta îmbogățindu-se unul pe altul, vor ajunge să creeze ceea ce am numi un fenomen cultural românesc bine înfipt în coasta științei și culturii universale..

Iată cum îl vede și cum îl prezintă unul dintre editorii săi, dl. Constantin M. Popa:

„Matematician, autor a peste cincisprezece volume publicate în România, Maroc, Franța, SUA, poet premiat la Concursul de literatură de la Bergerac, inițiator al curentului paradoxist, actualmente cercetător la Corporația de computere Honeywell (Phoenix - Arizona), Florentin Smarandache, la cei 38 de ani ai săi, are conștiința cuvântului magic, dar și a fragilității ființei.

Punându-și viața în Text, el ne oferă un incitant «jurnal de emigrant», radiografie necrutătoare a unui spațiu insolit, din care răzbate, dincolo de experiențe și observații șocante, exprimate într-un limbaj frust, dorința de a-și defini orientarea și strategia eului multiplicat pe suprafața cotidianului.

La 500 de ani de la primul pas al lui Columb în Lumea Nouă, un român redescoperă America”.

Ei bine, la cei 57 de ani, cât va împlini în anul când Florentin Smarandache este același spirit curios, însetat de cunoaștere, același îndrăgostit de spațiul geografic și cultural de dimensiuni imense, dar și de detalii orbitor sau plin de semnificație, ori burlesc care îi atrage atenția. A rămas același suflet bogat de conținut și de crepusculul epocilor istorice pe care le străbatem.

Călătorind în lumea întreagă, intrând în dialog cu oameni de știință sau cu oameni simpli din piețe, din orașele sau satele Americii de Sud, ori din insulele Oceaniei, descriind locurile pito-

rești și vetrele vechilor civilizații ale unor popoare de azi, participând cu lucrările sale la multe simpozioane sesiuni științifice etc., scriitorul și omul de Știință Florentin Smarandache face ca mii de oameni să audă de România, să audă limba românească, să știe de acum că România dă oameni de știință care duc orizonturile științifice cu o palmă sau cu o aruncătură de săgeată mai încolo, și în mintea lor se naște astfel imaginea frumoasă a unei Țări aflate pe puntea EuroAsiei, fabuloasă, care dă iată minți îndrăznețe și cuprinzătoare... Puțini oameni, concluzionăm noi, puțini diplomați, plătiți pentru a face imaginea României în lume au făcut poporul român și cultura românească, spiritul românesc cunoscute în lumea întreagă, așa cum o face de ani de zile profesorul Florentin Smarandache...

Cum să cuprinzi într-o imagine o operă atât de vastă și de complexă ca opera literară a unui suflet neliniștit, absorbit de depărtări epistemologice, ca descoperirile științifice, de pionierat, ale unei minți îndrăznețe, ca opera unui ambasador generos al României, ca încercarea de ducere a spiritului românesc în lume de către un Badea Cârțan al dulcelui plai românesc ?

O întrebare pe care ne-am pus-o este aceasta: când s-a născut fenomenul cultural Smarandache? În momentul când, în martie 1990, ca pasărea lui Brâncuși, ca un tipăt sisific, și-a luat lumea în cap plecând din țară ca să se stabilească în America, pe coasta vestică a Statelor Unite? Cât mai departe adică...? Sau cu mult înainte, când în visele sale copilul Florentin Smarandache visa la împărății fabuloase, îndepărtate, la lumi aflate pe alte tărâmurile incognoscibile? Așa cum de când se știe pe lume semnatarul acestei cronici visează, și visul nu se mai termină, urcat pe alte nivele culturale! Cu siguranță că această aventură științifică, literară, epistemologică, dramatică, îndrăzneță, superbă, care este Florentin Smarandache, s-a născut cu mult timp înainte, în sufletul și în mintea copilului și a

adolescentului care mergea în pantaloni scurți să se joace în undele argintii ale Oltețului.

Cartea aceasta asupra căreia ne vom apleca acum „America - Paradisul diavolului” spuneam noi că este mai mult decât un Jurnal de călătorie, și mai mult decât un Esei în care o conștiință lucidă, înaripată de visul care-i dă forță, aplecată tot timpul asupra ei ca un imens semn de întrebare, își notează senzațiile, gândurile, ideile care se nasc în momentul trăirii (în sensul doctrinei trăiriste), al reflectării vastei realități pe care o cunoaște...

Să notăm de asemenea intuiția, revelația avută de scriitor când a pus titlul cărții „America - Paradisul diavolului”, titlu care ne decodează cu o claritate extraordinară marele adevăr despre America, și care este conceptul, parabola, metafora filozofiei despre Statele Unite ale Americii...

Această aventură, deopotrivă spirituală și de conștiință, începe în momentul în care Florentin Smarandache, simțind (după dureroasa încercare prin care am trecut cu toții în ultimul deceniu al lui Ceaușescu, perioadă în care credeam că nu mai rezistăm, că ne-a ajuns cuțitul la os) că în țara aceasta el nu are nici o șansă, ia decizia dramatică de a pleca din țară și de a se stabili în Statele Unite, țara tuturor promisiunilor (Paradisul diavolului). Momentul deciziei, deci începutul aventurii spirituale care este și conținutul cărții, trebuie să fi început în țară. Un al doilea moment al acestui început fiind ziua când de pe un aeroport din Grecia, tânărul matematician și scriitor se îmbarcă într-un avion care avea să-l ducă tocmai pe coasta vestică a Statelor Unite.

Pornim și noi, ritualic, în călătorie cu el.

„23.03.1990. Aeroportul din Istanbul. Primim pașapoarte turcești, de la poliție. Masarul ni le înmânează. Apoi biletele.

Aruncasem geamantanul vechi, mă descotorosisem de hainele de emigrant... ca de o carapace scorțoasă! Rucsacul, um-

plut cu manuscrise l-am cărat cu mine, înăuntru.

Cald 110. Avionul întârzie cu jumătate de oră decolarea - ca să ne prelungească nerăbdarea...

Locul 13 A, lângă hublou. Alături Nelu, care m-acompaniază până la terminus, în Phoenix, și Doctora. Când se desprinde de la pământ bolidul de fier, Sorin nu se poate abține;

- Gata, fraților, am scăpat!

Urechile-mi sânt înfundate, casc cu gura închisă pentru a le destupa. Ce frumoase insule, și mici, în Grecia! Aș trăi, izolat, într-una din ele."

Subliniem încă o dimensiune proustină a scrisului lui Smarandache, căci vedem că o dată cu notațiile care fixează locul și timpul, el introduce în scriitura sa reflexiile subiective, gânduri, impresii, fluxuri de conștiință, care țin de dimensiunea auditivă a lumii, a mirosului, dăre ale fluxului de conștiință, structuri ale fondului psihic, senzații, idei, comparații, proiecții în trecut și în viitor. Astfel Occidentul are miros, bolidul pe lângă că este bolid este de „fier”, „urechile-mi sunt înfundate”, ceasul este al doisprezecelea, conștiința are ameteți:

„Aeroportul Hellinikos din Atena. Se simte deja mirosul Occidentului. Oamenii sânt altfel. Cumpăr cu 1030 de drahme un parfum franțuzesc, cadou sponsoritei. M-am gândit tocmai în ceasul al doisprezecelea! Se anunță zborul nostru.

Urcăm într-un Boeing cât o balenă! De pe scări privesc roată în jur. Ah, ce-aș fi făcut o poză! Când voi mai sui într-un transatlantic?

Ameteți la început. Mătușa Clara vomită în punga de la scaun. În stânga mea: Stelică Piteșteanu, apoi Sorin, Gellu. Muzică la cască, pe 12 canale: de la jazz la simfonie. Simt că nu mai pot de bucurie”.

Ruperea de solul cultural, de viața trecută, de rădăcinile de sânge este dureroasă, sentimentul este apăsător. Scriitorul simte nevoia să plângă:

„Ah, Occidentul! Îmi vine să plâng când mi-o închipui pe ma-

ma singură, lamentându-se: *Flo- rin a plecat pentru totdeauna ... așa de departe ...*

Mă simt înovată că i-aș fi părșit pe toți...”

Retrăim cu reporterul impresiile, senzațiile fruste, care-și păstrează autenticitatea, din momentul în care se afla în avion, punte peste Oceanul Atlantic, și după atâția ani. Fondul sufletesc este unul luminos, de bucurie...

„Încerc să descifrez ceva prin Review Guardian, nu că m-ar interesa. Informațiile de-acolo, ci pentru a exersa limba.

Ce lin și plăcut! Sânt fericit. Scriu în avion. Stelică citește un roman.

Pe canalul 6 muzică ...simfonică... Îmi mângâie sufletul. Mă simt important ca un boss american. În imperiul muzicii... Cer o bere. Vreau să mă droghez.”

Florentin Smarandache are mobilitatea psihică a unei pisici, iar trăirile sunt intense și succulente. De la starea de bucurie trece ușor la starea de enervare, se simte în avion ca un boss american, fapt pentru care cere o bere, ca să trăiască apoi apăsarea stării de stres. Contactul cu vastitatea spațiului, cu lumea aeroporturilor, timpul și meridianele în loc să-l emoționeze, să-l înfioare, să-l facă să mediteze la micimea și fragilitatea ființei umane, îl enervează:

„Stresat! puneam multe întrebări, mă enervam și enervam ușor. Am schimbat patru avioane, și de trei ori am dat ceasul înapoi: la New York, Dallas și

Phoenix. Cu «Delta Airlines», din aeroportul «La Guardia», în cucerirea Americii! O traversam de la un cap la altul, cei cinci din Arizona. Dur primul contact.”

Are Florentin Smarandache un fel insolit de a trece de la percepția suprafeței realului (care de cele mai multe ori funcționează ca o mască, un fel de cortină de praf care te împiedică să ajungi la adevărul întotdeauna profund, ascuns) la intuirea esenței și a adevărului, și o modalitate sigură și precisă a trecerii de la prejudecată, de la mit și legendă, la cunoașterea adevărului, la dezghiocarea lui foarte rapidă, ca o flamă a cogniției, care te impresionează. America pe care o cunoașteam din ziare, din ce am citit și ce am auzit, America fabuloasă își dezvăluie repede adevărata ei realitate în fața instinctului epistemologic sigur al tânărului scriitor:

„24.03.1990. Sincer să fiu, nu s deloc impresionat, simt că urăsc continentul acesta nordic. M-așteptam la nu-știu-ce. Dar... Pooc! Mai mult reclama ce e de America!

- Nea Vasile din Găneasa, glumesc, văzurăm și New York-ul.

- Bogardo în Arizona, mă înțeapă și el.”

Notația este precisă, rece, sigură, făcută cu un condei de oțel. Tânărul scriitor înțelege, ca o străfulgerare a stralului lumesc care ascunde adevărul, că America nu este ceea ce credea el, cea ce i s-a inoculat de mass-media, de legenda și mitul Americii, țara tuturor posibilităților, cea mai

mare, cea mai puternică, cea mai dezvoltată, unde umblă câinii cu covrigii în coadă („nu-s deloc impresionat, simt că urăsc continentul acesta nordic. M-așteptam la nu-știu-ce. Dar pooc! Mai mult reclama ce e de America!”). În fraza următoare, Florentin Smarandache introduce spiritul oltenesc, ironia hâtră, limbajul savuros pe care îl avea de acasă din copilărie (- Nea Vasile din Găneasa, glumesc, văzurăm și New-York-ul).

Ce este foarte frumos, că din aceste ironii, glume, din acesta crochiuri ale gândurilor, ale senzațiilor se naște ceea ce am numi „spiritul oltenesc” al cărții, acea patină românească inconfundabilă, a olteanului care merge la târg și se uimește de girafa pe care o vede, exclamând că așa cal nu a mai văzut. Este aici acea detașare a duhului românesc în fața imensității, a timpului, a spectaculosului, care temperează reacția, făcând ca dimensiunile realului să se retragă în „tiparele epistemologice de acasă”

După ce reporterul fotografiază o realitate cu care nu era familiarizat (ba care ar fi trebuit să-l impresioneze, să-l fascineze), adaptând-o termenilor lui, structurilor lui epistemologice (Ah, norii ăștia parcă ar fi zăpadă sub burta avionului”), văzută acolo în înălțimile atmosferei, următoarea notație este una subiectivă, ținând de moftul românesc, de glumele nesărate, de substratul popular al subconștientului colectiv al intelectualului român: „...Ah, norii ăștia, parcă ar fi zăpadă sub burta avionului. Pe aeroportul «Dallas Forth Worth», cu 15 minute întârziere (mă dezamăgește America!)... mă cert cu nea Vasile... Eu mă interesam pe unde trebuie să mergem, iar pe el îl durea-n cot. Mai făcea și mof-turi!”

În fața Americii, în fața unui fenomen colosal, Florentin Smarandache are reacția hâtră a lui Ion Creangă din „Amintiri...”, care ia în răspăr, domolind, adaptând realul fenomenal la tiparele sale perceptive, atitudinale și afective:

Pictură etruscă

„Mă scremeam să mai prind și eu câte un cuvânt sau cădeam într-o stare de melancolie... Pe drept cuvânt, se face băiatul mare până să vină la mine și îmi zice nene!”

Când este să vadă paiul cât o bârnă din ochiul altuia, românul face haz de necaz, dar își aduce aminte imediat că și el este străngăreț și econom ca străinul:

„Foarte strângăreți emigranții, o familie de ruși - călătorind spre statul Washington - e încărcată cu șapte valize, legate cu sfoară pe dinafară, burdușite. Eu țin de cei 300 \$ ca de o comoară. Bani albi pentru zile negre! Românii sânt grețosi în exil, spune.”

Citind acest roman de călătorie și de conștiință, văzând căți români sunt în orașul în care se stabilește, ai dintr-o dată impresia că românii s-au întins ca ciupercile pe tot mapamondul. După ce ajunge în orașul de destinație și își începe viața de american, săpând șanțuri, viitorul om de știință, împreună cu câțiva români, trece la investigarea spațiului american, începând cu deșertul Arizona. Căldura pe care o suportă greu și deșertul îi trezesc în suflet neliniște și o stare de nesiguranță acută. America tratată de la înălțimea la care zbura avionul cu ironie și cu mofluz, pe pământ își arată colții:

„Ne avântăm în deșert cu mașina: cu dl și d-na Nicoară! Mă așteptam să fie numai pustiu, întindere de nisip ca-n Sahara africană. În afara soarelui puternic, care pe mine mă omoară, iar hurducăturile Renault-ului mă moleșesc, disperarea în fața Americii și a nesiguranței vieții mă fac să mă simt rău”.

Iată acum o altă față a orașului american și a Americii. Un prieten scriitor care a locuit la fiica lui în Statele Unite opt luni (pentru că după asta n-a mai rezistat și s-a întors acasă) îmi povestea că în orașul în care a stat el nimeni nu ieșea singur pe stradă, nimeni nu se avânta să meargă pe jos, pentru că riscai să fii împușcat... Iar noaptea orașul devenea un cimitir pentru că nimeni nu îndrăz-

nea să iasă afară din casă de teamă. Imaginea aceasta a Americii m-a îngrozit în momentul când mi-a fost descrisă.

M-am întrebat, atunci, la ce mai sunt bune descoperirile științifice, zborul spre lună, cultura, cărțile, la ce bun să fii un Stat superdezvoltat ca Statele Unite dacă lumea în care trăim arată astfel. Dacă apartamentul în care ne ducem viața devine un cavou din care nu ai curajul să ieși, dacă orașul în care trăiești este un poligon de tragere! Dacă îți este frică de primul om întâlnit pe stradă, dacă oamenilor le este frică unii de alții, și se feresc unii de alții? Dacă în această lume poți în orice clipă să-ți pierzi viața! Și desigur m-am întrebat dacă aceasta mai este viață, și dacă aceasta mai este societate umană! Ei bine, dl. Florentin Smarandache ne confirmă această dimensiune mută a Americii, amenințătoare, misterioasă, periculoasă:

„În mod deosebit m-a frapat mușenia orașului. Nu vezi picior de om pe trotuare, auzi doar zgomotul înfundat al mașinilor. Dacă întâmplător îți vine din față vreun trecător, te evită cu privirea, pășind cât mai lateral. Oamenii se tem unii de alții.. Și, asta în miezul zilei!”

Plecarea din țară și stabilirea în America este, pentru oricine, o aventură tot timpul riscantă, care se poate întoarce împotriva ta. Care te poate umili, strivi. Care poate face din tine un obiect cu care destinul, devenit necruțător acum, se joacă în mod cinic. America este ca o capcană, ca o fata morgana care te atrage, care te ademenește, ca să te arunce apoi în lumea din care ai venit. Iată cum ne spune acest adevăr Florentin Smarandache în limbajul puștilor de la Bălcești, care și-o mai dădeau din când în când în bot.

„30.06.1991. America - la primul lăudat să nu le duci cu sacul! Fiindcă riști s-o iei în bot!! Mulți s-au întors în țară cu buzele rupte. Credeau c-o să fie puși aici prinți... etc.? C-or să ia premiul Nobel? (Câte sfori nu se trag în lumea asta! O-ho -hoo!)

Mulți s-au întors în țară cu buzele rupte - după ce-au dat cu

nasul și-au făcut stagiul la spălat farfurii și șters closete... Eu, unul, am început prin a săpa șanțuri...”

Adevărul despre America și despre visul american cade ca un pumn în stomac care te trezește la realitate:

„(Jurnalul acesta ar trebui să dea de gândit și altora...) Sânt la fele de scârbe și occidentalii precum comuniști! Dacă n-au avantaj de pe urma ta, nu-ți întind un deget!”

Acesta este adevărul esențial despre America. Și cu aceasta cercul cunoașterii Americii se închide, experiența de viață confirmând intuiția genială de la început, din titlul cărții: America este paradisul diavolului...

Ceea ce s-a întâmplat în ultimul deceniu, invadarea de către Statele Unite a Irakului, pe care l-a transformat dintr-o dictatură stabilă, în care oamenii aveau de muncă, își puteau asigura existența, își puteau crește copiii într-o societate în care oamenii se împușcă pe străzi, în care mor zilnic zeci de oameni în atentatele cu bombă, în atentatele sinucigașe, și asta ca America să pună mâna pe petrolul Irakului și pe dominația militară în zonă, demonstrează cât se poate de limpede Adevărul din titlu.

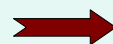
Și așa-zisele revoluții din Țările Arabe, în care au fost răsturnați lideri, care asigurau cât de cât stabilitatea acestor țări, ca să transforme aceste țări într-un haos în flăcări, și asta tot pentru a pune mâna pe petrolul Africii, și pentru zone de influență, ne demonstrează limpede că America, acest satana al civilizației umane, nu are și nu va avea scrupule să distrugă planeta.

„America - Paradisul diavolului” este o carte care îți dă fiori. Și îți dă o altă viziune despre America, una complexă, bogată, apropiată de adevărata realitate. Toate imaginile, informațiile pe care autorul le pune cap la cap, ca imaginile pe o peliculă de film, după ce le citești, comunicând între ele, adunate de capacitatea intelectului nostru de a crea sineteze, într-o viziune de ansamblu a Americii, te impresionează. Este o Americă vie, un paradis terifiant, în care răul și binele, umbrele

și razele de lumină, noul și vechiul, bucățiile de fericire și de suferință se întrepătrund într-un păienjenis imens și halucinant. Jurnalul, eseul, romanul acesta despre America și despre aventura unui intelectual român în America este una despre cele mai veridice cărți despre Țara care conduce, asemenea unei locomotive, civilizația umană către prăpastie.

Volumul al 6-lea al Jurnalului de călătorie intitulat „Frate cu meridianele și paralele”, la fel ca și „America - Paradisul diavolului”, este un eseu, un roman alcătuit din cioburi (însemnările zilnice, notațiile din jurnal), care se adună, se lipesc, comunicând între ele și formând un vas plin de informație. Despre simpoziunile științifice la care participă și la care el își prezintă descoperirile, viziunile, ipotezele sale din domeniul matematicii, al fizicii, al informației, și care la sfârșitul lecturii se adună într-o viziune largă, despre lumea științifică a începutului de secol XXI, despre starea imagistică și culturală a orașelor pe care le vizitează. Este ademenit în această lungă călătorie, care se continuă parcă la nesfârșit de manifestările științifice la care participă, sau de întâmplare. Dar mai ales de setea lui de orizonturi deschise.

„*Înaripare*» spre Dayton 30 aprilie 2009. Profesorul Mark Oxley, care predă analiză funcțională la *Air Force Institute of Technology* (prescurtat AFIT; în traducere: Institutul Tehnologic al Aviației Militare a S.U.A.), aflat în baza aeriană (amERICANII ÎI SPUN prescurtat AFB - *Air Force Base*) din orașul Dayton, statul Ohio, situat în partea de nord-est a SUA, la granița cu Canada, mă invitase, atunci când îl întâlnisem în Köln, Germania, la FUSION 2008 (Conferința Internațională de Fuziunea Informației), să susțin o conferință despre Teoria Dezert-Smarandache (TDSm) la institutul său. De aceea, acum mă pregătesc să mă «înaripez» din statul meu de reședință, New Mexico, aflat în partea de sud-vest

➔ a SUA, la granița cu Mexicul (care oficial se numește, după modelul marelui vecin din nordul său...)”

Viața lui Florentin Smarnadache, viața în general a unui om de știință american, sau din orice altă țară, are culoarea timpului petrecut în avioane, în sălile de așteptare ale aeroporturilor... Viața trăită de moșii noștri acum câteva zeci de ani, pe plaiurile înverzite, mirosind a fân și a nuci ale Oltețului, pe plaiul românesc, la prăsit ori cu turma de mioare, ascultând cântecul păsărilor și doina înmuiată de fluier și de caval, a fost înlocuită de viața searbădă, dezumanizantă, stresantă trăită pe aeroporturi, între hublourile avioanelor, în huruitul motoarelor, ori în zumzetul obositor al sălilor din aeroporturi. Întrebarea care ne vine în minte acum, chiar în clipa aceasta, este aceasta: încotro ne îndreptăm, Doamne? Unde vom ajunge, dacă mergem pe calea aceasta?

Cartea aceasta „Frate cu meridiane și paralele”, în prima parte este una științifică, tehnicistă, didactică, descriind dinăuntru, ca să spunem așa, evoluția unor domenii tehnice și științifice, așa cum este aviația, care se vede că la pasionat pe autor... Toată partea aceasta este cât se poate de interesantă.

Segmentul în care Florentin Smarnadache ne redă emoțiile, imaginile, sentimentele trăite la întoarcerea acasă nu pot să nu te emoționeze.

„În perioada 14.05-04.06.2009, îmi voi petrece concediul în România.

Bucurii și tristeți de-acasă

- Indiferent cât de rău e-n America, e mai bine ca-n România! Îmi zice colegul de avion. Eram obosit, năclăit de sudoare, nedormit normal, după două zile de călătorie.

Dar, deodată, totul a dispărut și m-a cuprins o bucurie, un val de energie... La Aeroportul Internațional «Henri Coandă» București Otopeni, aflat la 16 km de capitala României, mă voi întâlni cu prietenii de joacă din Bălcești, cu mama, care se apropie de 80

de ani... De-aș trăi și eu atâta!”

Citind jurnalul acesta îl urmăresc pe Florentin Smarnadache acasă, cu verii lui, pe străzile Bălceștiului, pe care le-am bătut și noi cândva, în vizită la casa memorială Petreche Poenaru, unul dintre cei mai mari oameni dați de aceste locuri. Iată-l însoțit de prietenii noștri, profesorii Emilia și Marius Diculescu-Popescu. Totul este uimitor de viu și ne emoționează foarte mult:

„22.05.2009. Profesorii Marian Popescu-Diculescu și Emilia Popescu-Diculescu, de la Grupul Școlar «Petrache Poenaru» din Bălcești, mă duc cu mașina la Bănești (sat devenit cartier al actualului oraș vâlcean Bălcești), unde se află casa memorială a lui Petrache Poenaru (n. 10.01.1799, Bănești, județul Vâlcea - d. 1875).”

Iată un portret uimitor de bogat și de viu al marelui cărturar Petrache Poenaru, inventatorul stiloului: „În tinerețe a fost pandur, om de încredere (secretar, șeful cancelariei) al conducătorului Revoluției de la 1821 (cărui îi fusese recomandat de către unchiul său, boieri cărturari, Iordache și Grigore Oțetelișanu, prieteni cu Tudor Vladimirescu), pionier al presei scrise din România - a creat primul ziar românesc de propagandă, numit «Foia de propagandă», al armatei lui Tudor Vladimirescu. Inginer (cu studii la Viena și Paris), matematician, inventator, pedagog, academician (din anul 1870; din 1872, președintele Societății Academice Române, numită Academia

Română din anul 1879), fondatorul colegiilor naționale din București și Craiova, organizatorul învățământului național românesc, creatorul steagului României moderne (tricolorul purtat de «Domnul Tudor» la intrarea în București), inventatorul stiloului («toc rezervor», numit mai neaoș «condei portăreț») - brevetat în anul 1827, în Franța, cu titlul *plume portable sans fin, qui s'alimente elle-même avec de l'encre* (pană portabilă fără sfârșit, autoalimentată cu cerneală), participant la Revoluția de la 1848, membru al Comisiei pentru eliberarea robilor...”

Foarte caldă, plină de suflet, de amănunte sentimentale această parte a jurnalului. În timp ce citesc văd totul, locurile, oamenii, casele, străzile foarte viu în fața ochilor.

Cartea „Dragă domnule Rotaru” (este vorba despre profesorul și istoricul literar Ion Rotaru, care la un pahar cu vin până târziu către dimineață este o bibliotecă de amănunte savuroase din viața scriitorilor) este așa cum spune Florentin Smarnadache o discuție frumoasă, alertă, plină de duh, cu profesorul Ion Rotaru, care a avut norocul să trăiască alături de ei și să-i cunoască bine pe G. Călinescu, pe Tudor Vianau: „De la începutul anului 1988 am purtat o corespondență «înverșunată» - aș îndrăzni să afirm, experimentală, avangardistă cu prof. univ. dr. Ion Rotaru (n. 11 septembrie 1924, Valea lui Ion, Bacău - d. 18 dec.

2006, București), Șeful Catedrei de Limbă și Literatură Română de la Facultatea de Litere, Universitatea din București.

Nesciam... ANTISCRISORI... în răspăr, în contra-sens, jucându-ne uneori în epistole, cu critici și autocritici, exagerări și amenințări de formă, cu aluzii, ironii, chiar și cu absurdități... experimente”

Încercând să cuprindem acum într-o viziune aceste trei cărți, de fapt o mare parte din lucrările lui Florentin Smarnadache vom spune că ne aflăm în fața unei panorame culturale largi, în care personajul principal, profesorul Florentin Smarnadache, asemenea spătarului Milescu, numai că el a călătorit în partea cealaltă de lume, notându-și zilnic emoțiile, sentimentele, descriindu-ne locurile prin care a trecut, văzute din avion sau de pe pământ, sau redându-ne atmosfera de la o conferință științifică, creează o panoramă largă a lumii secolului nebun și absurd, fascinant și misterios în care trăim.

Există două tendințe în opera și în viața sa: o tendință centrifugă, care trebuie să vină din subconștientul său colectiv, cea care a născut în el setea de cunoaștere și de spațiu, care l-a mână în aceste multe călătorii pe fața pământului, și o tendință centripetă, sentimentală, pe care o vedem în notațiile sale din jurnal, la întoarcerea acasă. Nevoia de întoarcere la rădăcină, setea de acasă sunt vizibile și te emoționează. Pe fundalul acestei panorame culturale a secolului XX îl vezi pe Florentin Smarnadache călătorind pe mapamond, trecând cu pasul peste meridianele și paralelele geografice și culturale, asemenea unui Sisif care încearcă neobosit să ajungă în pisc. Ducând cu el spiritul românesc, lumina plaiului dacic și vorba de duh a olteanului! Prin impetuoșitate, prin farmecul său, prin modalitatea sa dramatică, umană și spectaculoasă Florentin Smarnadache și cărțile lui sunt un țipăt și o eflorescență a spiritualității românești care au explodat în cultura universală.

Pictură etruscă

Mariana Vicky UÂRTOSU

Arșița din ploi - antologie de versuri semnată de **Gheorghe Andrei Neagu** - a fost tipărită la Ed. Tipo Moldova, în 2011, și este un proiect susținut de Universitatea „Petre Andrei” din Iași. Fiind una dintre piesele prestigioasei colecții „Opera Omnia”, unde scriitorul Valeriu Stancu este coordonator de serie, antologia reunește cele mai frumoase versuri ale autorului.

Este greu de imaginat că prozatorul Gheorghe Andrei Neagu, specialist în romane istorice, de inspirație mitică, unde abundă metafora și sugestia, poate cucerii cititorul prin acest gen literar. Voit sau nu, poezia l-a dezvăluit cititorilor săi drept unul dintre sensibili poeți ai momentului, prin trăirile incandescente asemenea arșițelor... din ploi!

Cartea adună între copertele sale poezii întâlnite și în volumul *Lacrima iubirii*, probabil și altele, noi sau înnoite, dar **Arșița din ploi** este o punte de legătură între tehnica poetică a prozei și însăși poezia, ca gen literar. Între balada cultă *Nunta neagră*, volum cu același titlu, și *Lacrima iubirii*, acest volum antologic vine să confirme talentul poetic al scriitorului. Nu știu dacă Gheorghe Odată scripiera genială, cea a cursului poetic din *Nunta Neagră*, picătura divină care l-a și propulsat definitiv în spațiul poetic actual, dar antologia îl confirmă. În maniera unui visător

nostalgic, într-o alcătuire lirică și dramatică deopotrivă, poezia stârnește în cititor o furtună de sentimente năvalnice, cu profunzimi dureroase. Frumusețea doare, iar modul în care poetul ne îndeamnă să descoperim frumusețe sub masca durerii nu este unul ușor.

Poezia este una de bun gust, scrisă într-un ritm alert, modern și, în același timp, decentă și duioasă, parcurgând un drum paralel cu noul val al poeziei intelectualiste, cea al discursului construit. Poetul are *adresant cunoscut*, poemele sale fiind destinate iubitei, mamei, tatălui, nouă, cititorilor, cărora vrea să ne împărtășească complexitatea trăirilor: „*Au mai adus pe unul în comă/ sau pe una înjunghiată/ Unii zic: e România/ Cică și-au spălat cușitul în ea/ Niște străini fără Dumnezeu*” (Camera de gardă).

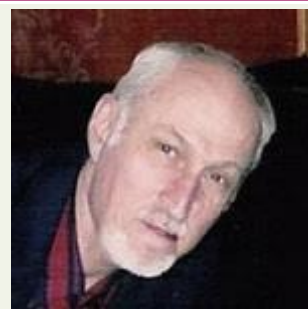
Imaginea sadică, de un dramatism crud, ieșit din comun, ascunde, de fapt, autenticitatea sentimentului patriotic. Nu se rușinează să-și recunoască obârșia, urmașul lui Ștefan-cel-Mare. Dimpotrivă. Din sentimentul său patriotic transpare mândria de a fi român. Avertisment pentru noi toți, cei care, dintr-un motiv sau altul, suntem îndreptățiți sau nu, să ne declinăm *românitatea*. Este, poate, punctul forte al cărții, un act responsabil într-o lume tot mai iresponsabilă.

Este plăcut să parcurgi, la ceas de seară, pagini sensibile, care ți se adresează cu demnitate și iubire. Acest strigat, acest avertisment necesar, mi s-a părut îndreptat să-l redau printr-un alt text, de referință, al unei cărți de poezie: „Eu, singur/ Tu, singurătatea mea/ Nedespărțiți într-o lumină/ Ce crește din prea mult întineric/ Eu, singur/ Tu, lumina singurătății mele” (Singurătăți).

Cam așa ne simțim unii în patria noastră, în casa noastră și, de ce nu, în viețile noastre!

Boris MARIAN

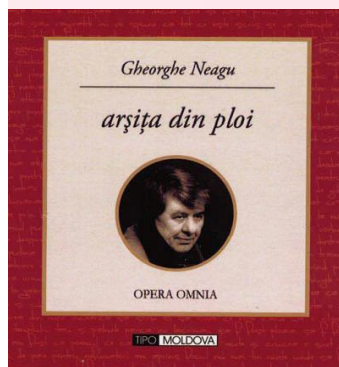
Adorno și morala noastră

În anul 1999, apărea, la Ed. Univers, în traducerea unui ilustru germanist, Andrei Corbea-Hoișie, o carte aforistică a lui **Theodor Adorno**, „*Minima Moralia*”. Autorul este unul dintre străluciții filosofi ai secolului XX. S-a născut în 1903 la Frankfurt, tatăl său fiind evreu, iar mama corsicană, de unde și numele preluat de fiu. În acte el era trecut Theodor Ludwig Wiesegund. Pasionat deopotrivă de filosofie și muzică (a fost și compozitor de talent, interpret de jazz, pe care l-a studiat cu Bernhard Sekles), el a obținut titlul de doctor în filosofie, în anul 1924, cu o teză despre Kierkegaard, un mare gânditor, filosof, moralist al secolului XIX. Între anii 1925-1928 a studiat, cu Alban Berg, compoziția, la Viena. Reia studiul filosofiei în 1928, la Institutul de Studii Sociale din Frankfurt cu marxistul Felix Weil (n.n. - a nu se identifica marxismul originar cu ideologia partidelor comuniste din acea vreme). În 1931 se înființează Școala de la Frankfurt, un cerc de studii filosofice, din care făceau parte, pe lângă Adorno, Horkheimer, Walter Benjamin, Herbert Marcuse (marxist până la finele vieții), Erich Fromm. În 1934 este nevoit să părăsească Germania, atât din motive ideologice, cât și etnice. Se stabilește la Oxford, apoi la New York. Abia după război reușește să-și construiască opera filosofică, publică în 1947, cu Max Horkheimer, „*Dialectica iluminismului*”, apoi, în 1951, „*Minima Moralia*” (este un titlu inspirat din „*Magna Moralia*” de Aristotel, iar Andrei Pleșu a preluat titlul lui Adorno pentru un volum propriu de eseuri), „*Filosofia muzicii moderne*” (1949), „*În căutarea lui Wagner*” (1952), ș.a. În 1949 a revenit în Germania (de vest, devenită RFG), unde continuă tradiția Școlii de la Frankfurt, avându-l alături pe Jurgen Habermas. La 6 august 1969 s-a stins din viață, în Elveția,

ca urmare a unui atac de cord. „Istoria filosofiei nu este altceva decât istoria sau destinul unor cărți”, scria un comentator, Ionuț Anastasiu, la apariția „*Teoriei estetice*” (Ed. Paralela 45 - 2005) a lui Adorno. Filosoful reprezintă prin excelență omul care știe că are ceva de spus, fiecare carte a fost o treaptă pe scara cunoașterii. Este demn de reținut modul în care el a încercat să explice fenomenul inexplicabil - Holocaustul. L-a văzut ca pe o refulare a instinctelor bestiale acumulate un timp mai îndelungat într-o anumită masă care nu mai putea fi controlată. El pornea de la psihanaliza lui Freud, care nu a mai apucat să trăiască acei ani. Desigur, este discutabilă și această explicație, ca oricare alta. Bernard-Henry Levy, Andre Glucksmann, Hanna Arendt au preluat sau au criticat anumite teze ale lui Adorno. Presa culturală din România s-a preocupat de opera filosofului, chiar și „*Revista Cultural Mozaic*” a comentat „*Minima Moralia*” (Țicu Goldstein). Subtitlul acestei cărți este „*Reflecții dintr-o viață mutilată*”. Despărțindu-se de Nietzsche, Adorno a propus o filosofie a tristeții, nu a bucuriei, ceea ce este o reflectare a destinului poporului evreu cu care filosoful se simțea solidar. Adorno a fost cel care a afirmat că după Holocaust nu se mai poate face literatură. Dar nimic nu poate opri dorința omului de a crea, de a recâștiga încrederea în frumusețea creației. De acest complex a suferit și Paul Celan, dar nu numai el. În domeniul esteticii, Adorno a avut o poziție diferită, el admitea rolul mistic al inspirației, paralelismul cu viața „normală”, a operei de artă.

Negaționismul a fost și este un fenomen pe care Adorno îl definise ca pe un al doilea Holocaust, chiar mai nociv decât însuși genocidul, pentru că pune în pericol viitorul omenirii. Nu putem spune că nu are, din nefericire, dreptate.

Un profesor român a luat Premiul statului New Mexico pentru Știință și Matematică pe anul 2011

Profesoara **W. B. Vasantha Kandasamy**, de la Institutul Indian de Tehnologie din Chennai - India, și profesorul român **Florentin Smarandache**, de la Universitatea New Mexico din Statele Unite, au primit Premiul statului New Mexico la categoria *Știință și Matematică* pentru cartea lor "Algebraic Structures Using Natural Class of Intervals", publicată de Editura de Educație din orașul Columbus, în anul 2011.

Iată anunțul oficial al organizatorilor:
http://nmbookcoop.com/page8/page15/page15.html?utm_source=MadMimi&utm_medium=email&utm_content=NM+Book+Awards+Winners+Announced&utm_campaign=NM+Book+Awards+Winners

Concursul de cărți publicate este organizat anual de către compania de presă New Mexico Book Co-op din Los Ranchos, New Mexico, SUA. Și este sponsorizat de 30 de asociații, muzee, reviste, edituri, biblioteci și alte instituții din stat.

Profesorul român primind medalia pentru structuri algebrice.

Începând din anul 2007 au participat peste 4.000 de autori (scriitori și cercetători) și peste 350 de critici.

În acest an, 2011, au fost 37 de categorii la care s-au premiat autori din diverse domenii: cărți pentru copii, ficțiune

(aventuri, mistere, romatice, science fiction), poezii, antologii, biografii, biznes, istorie, multi-culturalism, nonficțiune, filozofie, politică, religie, știință și matematică etc.

Fiecare carte este recenzată de cel puțin 3 critici, iar la egalitate de puncte numărul recenziilor este mărit la 6-9 persoane.

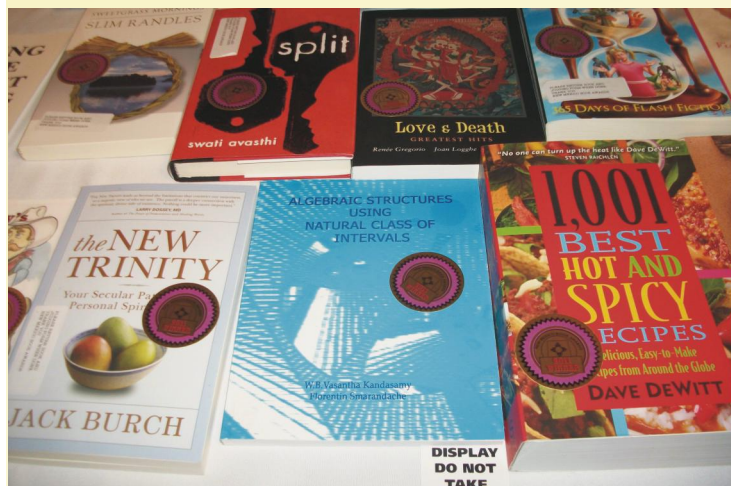
Cărțile publicate în anul 2010 sau în decursul anului 2011 au intrat în concursul anului 2011. Expedierea lor s-a făcut în perioada februarie-iulie, anul acesta.

În cartea lor autorii au introdus o nouă clasă de intervale, pe care au definit structuri algebrice diferite.

Dr. W. B. Vasantha Kandasamy și Dr. Florentin Smarandache au publicat în anii anteriori o serie de cărți de structuri algebrice și structuri neutrosofice. Acestea se pot descărca din site-ul Universității New Mexico:

<http://fs.gallup.unm.edu/eBooks-otherformats.htm>

Prof. Mircea Eugen Șelariu,
Institutul Politehnic din Timișoara

Cartea profesoarei indiene și a profesorului român (cu coperți albastre) în expoziția cărților premiate

Medalia de câștigător la secțiunea Știință și Matematică

Nicolae BĂLAȘA

Comunicare și stil pentru o lume a destrămării

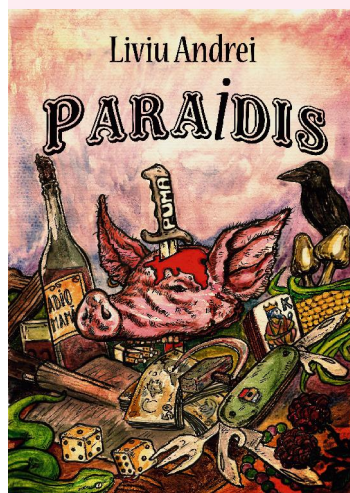
În timp ce am lecturat volumul „Paradis, literatură de cuțit”, autor Liviu Andrei, volum apărut la Editura Aius, în 2011, și prefațat de Tiberiu Neacșu, mi-au trecut prin minte multe. Evident, mi-am pus, ca și autorul prefetei, unele întrebări, însă nu m-am lăsat sedus de un anume tip de autointerogație, câtă vreme din paginile cărții, „o lume” creionată abil îți sare în ochi și nu îți dă pace mai abitar ca oglinda fermecată, care ține morțiș să-ți arate

realitatea, de aici, de oriunde, de acum sau din tot timpul. Tranșant, în cărțile sale, Liviu Andrei stă sub semnul stilului și al comunicării. Am să încep cu a doua trăsătură, nu pentru că ar ține de domeniul evidenței, ci pentru că, vreau sau nu, trebuie să dau cumva dreptate celor de la Palo Alto, California, care susțin cu încredințare că „totul comunică”. O fac însă nu fără a le aminti faptul că, cel puțin la nivel artistic, o pagină de carte, în cazul volumului numit mai sus, cu prisosință, reprezintă tulburătorul traseu al trăirilor și zbaterilor între idei și cuvinte. Problema, la volumul pus în dezbatere, este, însă, nu atât de comunicare luată separat, cât de înțelegere ca parte a ansamblului, și asta doar pentru faptul că, în general, în comunicarea interumană, realizată cu ajutorul limbajului, în comunicarea verbală, cum se spune, cotidiană sau în forme elevate și speciale (precum în volumul *Paradis, literatură de cuțit*), se întâlnesc o serie de fe-

nomene care pun dificile probleme (evident, de înțelegere).

La general vorbind, în toate tipurile de comunicare, dar mai ales în aceasta de tip artistic, pe lângă fenomenele de ambiguitate și vaguitate, se găsesc cele care țin de vorbirea indirectă, de aluzii, de sugestii, de suspiciuni, de diversitatea figurilor și tropilor (metaforă, metonimie, sinecdocă, ironie), de comunicarea prin figuri retorice ale tăcerii și ale jocurilor de limbaj, de implicăturile și explicăturile, prezente inevitabil în orice proces comunicational și, de fapt, de folosirea întregului arsenal al figurilor stilistico-retorice. Dacă la toate elementele enumerate anterior, elemente bine plasate în acest volum de proză, mai adugăm gesturile, postura, vestimentația, poziția spațială, contextul de exprimare al personajelor, înțelegerea ne joacă și mai mult farse câtă vreme Liviu Andrei culege banalul cotidian, banal pe care, pe de o parte, îl esențializează, iar pe de altă parte, îl existențiază,

lizează, chiar dacă lumea textului său este o lume a dezorientării umane. Această lume creionată de autorul volumului, comunică (în interiorul său) și se lasă comunicată (la nivelul textului, prin intermediul cuvântului-incizie), pentru a releva, uneori fie și numai la nivel intuitiv, mediul în care și prin care se produc toate faptele și evenimentele sociale. Ori de aici, marele pas făcut de autor spre structurile ontologiei umane asupra unui segment de populație doar sugerat literar la noi, la români, de Eugen Barbu și încă vreo alți câțiva autori. Iar ca să faci ontologie la nivel artistic, îți trebuie știință de carte structurată axiologic, știința de a comunica, și stil. Stil pentru a ieși din rând, pentru nu te lăsa amestecat în gloată, în curent, după cum delicat spun specialiștii, locul unde cu greu îți păstrezi identitatea. Câtă vreme paginile cărților sale conving, înseamnă că Liviu Andrei are la îndemână cele enumerate anterior, din plin.

Claudia SCORNEA

În curând fi-vei

În curând fi-vei
Un străin pentru mine.
Îmi voi îndrepta privirile
perpendicular
asupra ta,
petrecând singură
O zi de îndrăgostiți.

Ochelari de ură

Jumătate plantă, jumătate
adormire,
ți-am sărutat ochii stinși.

Ferindu-ți secată privirea
ai pășit înspre lumea
ta văzută
prin ochelari de ură.

Nou-născutul părinte

„De azi încolo ești înaintat
în funcția de Părinte”
a ursit bebelușul nou-născut
cuibărimdu-i-se
Omului la piept
cu un surâs enigmatic.

Calde orele

Te-am așteptat și ai râs,
iar în jur se scurgeau
calde orele.
Ți-am șters durerea
din suflet
și lacrimile de pe obraji,
apoi
te-am copleșit
cu o nouă durere
și
cu alte lacrimi.

Cioburi de oglindă

La ce bun să
mai speri când
tocmai ai ucis
adevărul
și când în
toată povestea
asta e ceva putred
care ne va face
să privim
lumea în ochi cu cioburi de
oglină care dor.

Mariana ZUATI GARDNER (Anglia)

Mi-été

Calme, est la chaleur huilée
Qui sillonne la surface de la mer
À Southwold, le point le plus Est de l'Angleterre

Des collines de chaises-longues
Brisent la vue des cabanes au long du littoral
Qui s'ondulent dans les couleurs de la mer

A travers les rayons du soleil
La dentelle rose à motifs cherche la sagesse
Des mouettes qui découpent l'air en boucles fortes.

Sur le quai, le compte à rebours en forme de baignoire
Sonne l'heure et la demi-heure
Pendant que ses roues tournent avec la chansonnette de l'eau propulsée

Pas de retour pour les mamans habillées
Aux couleurs de l'azur
Tandis que leurs progénitures gorgent l'eau gazeuse réfrigérée

Épuisés sur les chaises-longues ouvertes
Hommes, femmes et enfants s'évadent à la sieste
Pendant que le ciel rougit encore plus espiègle

Pour les ombres mouvantes et les vagues cachées
Tout est comme d'habitude ; au long de la jetée
Des pêcheurs amateurs scrutent l'horizon

Le ciel blanchit son bleu
Sur le labyrinthe d'hommes, femmes et enfants
Assis sur des chaises-longues à motifs animaliers

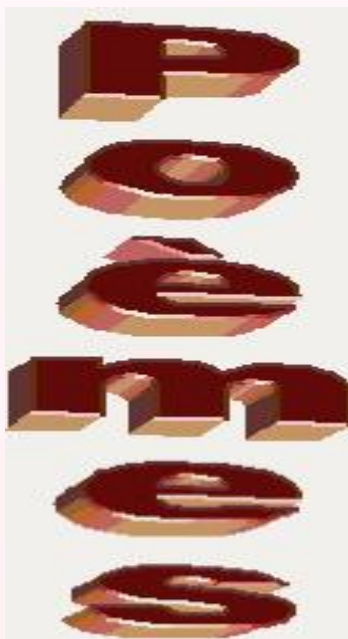
Ils n'ont rien à faire, sauf de se reposer et acheter
Des seaux, des pelles et des barquettes de frites
Contre les cuirassés des mouettes

J'écris

quand il pleut, des bluets écrasés,
entourent les murs tapissés de mon bureau
dans mes rêves d'hommes nus

où les yeux des chevaux descendent
d'un tableau au-dessus de mon bureau piédestal
acheté à l'Exposition d'Art Equestre à Holt
à la fin de l'automne dernier

observés par des secrets verrouillés, serrés
dans l'un des tiroirs où
le jeu de bagatelle repose abandonné.

Vanité

Haut les rames,
bas les rames
La Reine des marais
ne peut pas dormir
Elle flotte réveillée
à travers le labyrinthe
des canaux

Haut les rames, bas les rames
La Reine des eaux
à la couleur verte ardoise
explore la beauté
des maisons en tuile
La Reine des bêtes âgées
glisse, rôde et s'envole
à travers les places,
les palais
et les marées

La montée des marées,
la descente des marées
La Reine de la Mer d'Argent
guide les arches et les colonnes
la Reine des ténèbres
se réfugie sous la voûte les ponts
à travers des rêves dans le vent

Repos

Ils étaient assis autour des pierres,
Créant des silhouettes colorées en orange
suspendues entre deux mondes
piégées dans leur rêve
atomes de sa faim

ombres attrapées dans un rire invisible
entourées d'herbes, de buissons et de bâtons
les cendres aveugles du jour
étaient verrouillées dans une guerre
contre un ciel sourd

le feu coulait
les couleurs fusionnaient
verticalement dans les mèches des cheveux
poussière sous les paupières,
du sable dans la bouche

ils surfaient
un labyrinthe de silence
cascadeurs dans une rêverie
la chaleur était mêlée à leur faim
atomes luttant contre l'air

La Faim

elle portait du bois pour le feu
le long d'un voyage nostalgique
dans son monde de rêve

avec de la poussière sous ses paupières,
du sable était dans sa bouche,
la chaleur était malade de la faim

avec sa langue bleue,
elle allaitait ses fils
enfants dessinés dans la poussière

atomes du bois pour le feu
submergeaient dans un rire invisible
des herbes, des buissons et des bâtons

avec sa langue bleue
elle battait les atomes
avec des bâtons anciens

ses fils se battaient avec l'air
piégés dans leurs rêverie
les atomes de sa faim

Marian PĂTRAȘCU

Cravata roșie de pionier

(fragment din cap. II al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

Nici până când a ajuns în clasa a III-a, nici după aceea, când devenise student, Marinică nu-și amintea să fi mâncat vreodată o asemenea bătaie de la ai lui, pe care s-o țină minte, adică „soră cu moartea”, cum îl amenințau ei adesea, dar... numai gura era de ei! El știa, însă, că în două situații ar fi primit în realitate o astfel de „corecție”: dacă ar fi spus „Nu mă duc la școală!” sau „Nu merg la biserică!”. Școala și biserica erau pentru ei, într-adevăr, lucruri sfinte, cu care nu te puteai juca!

A fost o perioadă când pentru Marinică, mersul la biserică devenise o mare problemă. La Căminul Cultural, s-a primit un aparat de proiecție cinematografică alimentat de un motor pe benzină, căci pe atunci, în sat la ei nu era curent electric. Filmul „pentru copii” se dădea duminică dimineața de la ora zece - directivă „de sus”, evident. Biletul costa cincizeci de bani și se procura de la școală, mai precis - toți copiii erau obligați să-l cumpere. La început, părinții lui se învoiseră să-l lase la film duminică, dar cu condiția ca la ora opt fix să fie în biserică, iar la zece fără un sfert, să plece la film. „Figura”

asta a „ținut” o dată-de două ori, căci, la un moment dat, Mărian, văzându-l că începuse să plece din biserică pe la nouă și jumătate, i-a zis supărat:

- Ia, ascultă bă, păi așa ne-a fost înțelegerea? De-acu'-năainte, dacă văz că măi ieș' din biser'că până nu să gată slujba, ai încurcat-o cu mine, s-a-nțăles?

Marinică a încercat el să se opună, c-o fi, c-o păți, taică-său rămase însă neînduplecat și pace! Ce era de făcut? Fără film o dată pe săptămână, nu putea trăi! Așa că, sâmbăta seara, uneori și duminica seara, intra pe fereastră la filmul pentru „oamenii mari” după ce începea; aranjase el cu Mihai al lui Părășoiu și cu Negoită al lui Feteluș, zis și Lăudică - niște băieți mai mari ca el cu vreo șapte-opt ani, să-l tragă înăuntru. Și „figura” asta a mers pentru un timp, căci doamna Florica l-a zărit într-o duminică printre spectatori, în pauza în care se schimbau rolele. Nu reușise să se ascundă la timp ca să nu fie văzut de vreun profesor, cum făcea de obicei, și asta numai pentru că în seara aceea rula un film franțuzesc - „Sedusă și abandonată” se chema. Marinică rămăsese pironit locului, cu gura căscată: rola se terminase tocmai cu scena ademenirii și apoi a violului sorei mai mici a celei care ar fi trebuit să-i devină soție unui tânăr juneprim. Culmea, faptele fuseseră săvârșite de acesta chiar în casa viitorilor socri, adică sub nasul lor, cum s-ar spune, și tocmai în seara în care toate detaliile nunții fuseseră stabilite. Luni dimineața, la școală, cine era ridicat în picioare și luat la întrebări de doamna Florica, diriginta și profesoara lui de limba română? Marinică!

- Pătrașcule, te-am văzut aseară la film, ți-a plăcut?

Marinică - mut ca mușii, plecase capul și tăcea chitic. Profesoara a continuat:

- Haide, spune-ne și nouă ce-ai înțeles tu din filmul acela! Sau nu, mai bine povestește-ni-l și nouă.

Și doamna Florica nu s-a lăsat până nu l-a făcut pe Marinică să povestească tot filmul, cap-coadă, dar nu așa pe scurt cum încercase el să scape, ci în amănunt, inclusiv cu scena celui viol. La sfârșit, lac de sudoare și roșu ca racul, și-a ridicat privirile rugătoare către dirigintă, implorând parcă mila ei. Fapt este că profesoara, văzându-i privirile tulburi, ca de vițel înjunghiat, i-a spus:

- Stai jos și să-ți fie rușine!

A urmat apoi prima și ultima lecție de educație sexuală predată vreodată în școala aceea de vreun profesor, subiectul fiind, evident, unul „tabu”. În cele din urmă, filmele pentru copii au început să se dea marți seara, dar ei puteau merge la film și sâmbăta și duminica seara, cu condiția să nu fie „deocheat” - astea veneau deja inscripționate pe cutii cu specificația „Interzis minorilor” - și să fie plătit integral biletul de intrare - 1,25 lei...

...Dar să revenim cu vreo trei ani în urmă, când Marinică urma să devină pionier. În sâmbăta aceea, întorcându-se de la școală, i-a părut rău că ai lui nu erau acasă. Se duseseră în Gruitul Pleșciorii la muncă, aveau de clădit în fag cele cinci „copițele” de fân și trei de otavă pe care le făcuseră anul acela împrejurul locului pus cu porumbi care, imediat ce „legau”, trebuiau păziți noaptea de urși, viezi și porci mistreți. El voia să le dea și lor cât

mai repede vestea cea mare. Ca atare, a aruncat repede ghiozdanul cât colo, apoi a „îmbucat” pe fugă un cârnat din oală și niște caș cu un „bruș” de mămăligă rece și a plecat înaintea lor. De obicei, după ce venea de la școală, mânca și se apuca imediat de lecții pentru a doua zi. Făcutul lecțiilor consta aproape exclusiv din scrierea temelor pentru acasă, fiindcă atâtea-i trebuia, să nu-și scrie vreuna, că a doua zi făcea negreșit cunoștință cu palma grea a lui domn' Nelu!... I-a întâlnit pe ai lui pe la Varniță, terminaseră treaba și veneau spre casă; de cum i-a zărit, a început să alerge chinuit spre ei, strigând cât îl țineau plămânii:

- Luni mă face pionier, luni mă face pionier!

Mărian a primit vestea asta impasibil, ba chiar mormăind ceva neinteligibil și scrâșnind din dinți. Oara, în schimb, s-a bucurat sincer, l-a luat în brațe, l-a sărutat și i-a spus:

- Bravo, Marinică mamă, să vede treaba că-nveț' bine dacă te face pionier, ai și tu ceva bun di la mine că di la tat-to, Dumnezeu cu mila!...

- Ce-ai, fă, muieră, cu mine, ce dracu' ți-am măi făcut acuma?, i-a zis Mărian Oarei aruncându-i o privire „închiondorată”, așa cum făcea de fiecare dată când ea îl „împungea” cu ceva, și, slavă Domnului, avea tot timpul să-i reproșeze câte ceva, inclusiv faptul că Marinică se născuse cu boala aceea, sămânță rea de la el, de!

- Păi bine mă, păgânule, în loc să te bucuri și tu că pă copilu' tău îl face pionier, tu mormăi ca ursu' și scrâșnești din dinți' de paică acum ai fi ișât din MAT!

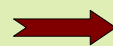
MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

- Da ce, fă, Ț-am zâs eu vrodată că nu-m' pare bine că copilu' ăsta nu e prost și că n-vață? Doar pentru el învață, c-altă șansă n-are n viață. Pentru mine nu contează că-l face pioner, asta e o invenție comunistă fără nicio valoare, ai draculi nenorociți, până și pă copiii-i încolonează la linia partidului! Și ce dracu-m' scoț' ochii că di la mine n-a luat nimica bun, ce, te pomenești că pă tine te-o fi făcut mă-ta cu Horia Hulubei, nu cu Gheorghe Hobza care-a fost o viață slugă la oi.

- Da' ce-aveți' de vă certați, măi bine nu măi veneam înaintea voastră!, i-a luat la rost Marinică dezamăgit.

- Lasă, mamă, nu te uita-n gura lu' tat-to, bate și el câmpii; bine că te face pioner, pentru mine e o mare mulțumire că și alți recunosc că copilu' meu are cap, numa' așa-ț' poț' face și tu un rost în viață!...

Ajunși acasă, copilul i-a cerut lui taică-său doi lei. De obicei, sâmbăta după amiaza, primea de la ai lui un leu „de biscuiți” și de la „mă-sa mare” Hobzoaica încă un leu „de bomboane”, cu care alerga fericit la „coperativă”.

- Pentru ce-ț' trebe, bă, țâie așa, tam-nesam, doi lei, he?, s-a burzului taică-său la el.

- Ca să mă tunz'! Hai zău, dă-mi-i, nu-m' măi dai leu' de biscuiți'.

- Da' paică n-ai bă, păru' așa de mare!

- Tale nu înțelegi că mă face pionier?

- Ho, bă, ce Ț-ă, ce te rățoiești așa la mine? Ia vez' tu, c-acuș' Ț' arz vro doo!

- Păi, dacă nu-m' dai odată, paică ești turc, ce naibi lui!

- Na, bă, tunde-te! Da' să te duci la Bobâltiu, nu la Toma, că tunde rău. Și bagă de samă pă unde mergi, ferește-te de câini, ia și tu o bătă-n mână, știi doar că pă ulița aia sunt câini răi. Da' de ce nu stai tu să mergi cu mine măi târzău, că mă tunz' și eu?

- Nu măi târzău, acuma, că precis tale te măi bagi și pă la MAT și eu trebe să-m' fac și baie.

- Ia vez' bă, păi ce, tu-m' Ți mie cont de ce fac eu, nu-m' e de-ajuns mă-ta, că-m' Ține cont de or'ce? Hai, du-te, turcule ce ești! Na ici și-ntinde-o!

Editura Pre-Textos din Valencia, Spania, a publicat, recent, o amplă lucrare: *Andrés Sánchez Robayna (Ed.), Ars poetica (Versiones de poesía moderna)*, cuprinzând traduceri din poezia europeană, precum și din alte spații geografice și culturale, de la romantism până în strictă contemporaneitate.

Uriașa muncă de tălmăcire în limba spaniolă a unor eșantioane concludente, editate bilingv, din opera a treizeci și cinci de poeți, de la William Wordsworth, Rainer Maria Rilke, Aldo Palazzeschi, Saint-John Perse, Anna Ahmatova, la Pierre Reverdy, Paul Éluard, Gary Snyder, André Velter etc., s-a efectuat în celebrul, de acum, *Atelier de Traducere Literară (Taller de Traducción Literaria)* de la Universitatea din La Laguna, Tenerife, inițiat, cu 16 ani în urmă, și condus de profesorul, criticul literar și poetul Andrés Sánchez Robayna, una din personalitățile cele mai repute ale vieții literare și universitare spaniole, care semnează și o cuprinzătoare *Introducere*. Postfața acestei importante apariții îi aparține poetului și eseistului francez Yves Bonnefoy.

Se cuvine să subliniem că poezia română modernă este prezentă în acest prestigios context prin două nume: Lucian Blaga și Eugen Dorcescu.

Tălmăcirea textelor lui Lucian Blaga se datorează lui Andrés Sánchez Robayna și Lilicăi Voicu-Brey.

Poeziile lui Eugen Dorcescu au fost traduse de Lilica Voicu-Brey și Silvana Rădescu, sub veghea și cu supervizarea lui Andrés Sánchez Robayna.

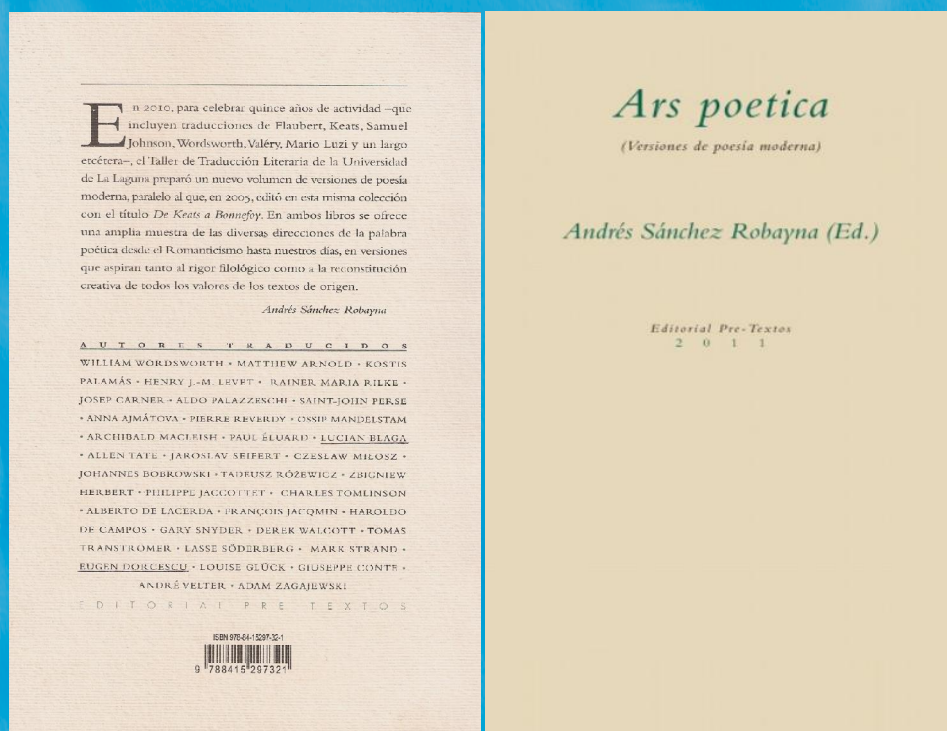
Reproducem două poeme dintre cele reținute din lirica românească:

Lucian Blaga: „Mamă, - nimicul - marele! Spaîma de marele/îmi cutremură noapte de noapte grădina./ Mamă, tu ai fost odat' mormântul meu. / De ce îmi e așa de teamă - mamă - / să părăsesc iar lumina?” (DIN ADÂNC).

Madre - nada - lo eterno! El temor a lo eterno/ noche tras noche tiembla en mi jardín./ Fuiste una vez, madre, mi tumba./ Por qué tanto temor - madre - / a abandonar la luz de nuevo? (DESDE LO PROFUNDO).

Eugen Dorcescu: „În clopot de-ntuneric luna bate./ E-un naos marea. Golul, dedesubt,/ Se acoperă c-un pod de alge, rupt./ Concentrice vâpăi dezghiocate./ Un miez de foc alunecă pe creste/ În râpe-ntunecate strălucind./ Vin zorile, cu grape de argint./ Nimic nu e aicea. Totu-i peste”.

La luna da en una campana oscura./ El mar es una nave. El vacío, debajo,/ Se cubre con un puente de algas, roto./ Llamas concéntricas resquebrajadas./ Un ascua se desliza por las cimas/ Y brilla en los abismos tenebrosos./ Llega el alba, con ráfagas de plata./ Aquí no hay nada. Todo por encima.

Elena ARMENESCU

Savantul prof. dr. Nicolae Paulescu omagiat la 90 de ani de la descoperirea insulinei

În ziua de opt noiembrie 2011 - ziua Sfântului arhanghel Mihail, după calendarul ortodox -, în Aula Mare a Academiei Române au fost sărbătorite nouă decenii de la epocala descoperire a **insulinei** (1921), după îndelungate studii experimentale și observații clinice și de laborator, de către savantul român **dr. Nicolae Paulescu** - substanță secretată de pancreasul endocrin -, pe care el a numit-o **pancreina**.

Profesorul universitar dr. C. Ionescu Tîrgoviște a deschis sesiunea cu o scurtă și sintetică prezentare, urmată de câteva acorduri din Simfonia a V-a, *Simfonia destinului* de Beethoven, subliniind faptul că N. Paulescu era cunoscător a șapte limbi și mare iubitor al muzicii clasice!

Prof. dr. C. Ionescu Tîrgoviște are meritul de a fi continuat - după dr. Pavel - o adevărată campanie de readucere în prim planul diabetologiei românești, după ce încă din 1971 profesorul de fiziologie Ian Murray din Glasgow-Scotland, ca urmare a sesizării unor inadvertențe privind prioritatea descoperirii insulinei și a căutării în arhivele medicale, publica în acest sens un articol în *British Medical Journal* prin care a argumentat și

arătat lumii științifice pe adevăratul descoperitor al insulinei, savantul român N. Paulescu!

Prof. dr. C. I. Tîrgoviște a introdus apoi primul vorbitor: inginerul Angelescu, în calitate de nepot al savantului. Inginerul Angelescu a mulțumit Academiei Române și organizatorilor pentru onoarea adusă lui N. Paulescu prin această zi de sărbătoare, reamintind și de statuia savantului amplasată în apropierea facultății de Medicină din București, în anul 2001, la inițiativa prof. dr. C. I. Tîrgoviște!

A urmat academicianul Eugen Simion care, în anul 1990, când dr. N. Paulescu a fost declarat, onorific, membru postmortem al Academiei Române, era Președintele Academiei Române. El a precizat motivul pentru care N. Paulescu a fost primit, în afara faptului că i s-au recunoscut meritele, dar și pentru a-l impune în conștiința lumii și a onora munca sa de cercetător, subliniind că a reușit să facă o mare descoperire cu mijloace puține, reduse. „Nu cred în cultura eșecului - a afirmat d-l academician - iar nouă ca neam, ca nație, consider că ne trebuie o cultură a cercetării în grup”.

Următorul invitat să ia cuvântul a fost profesorul **Alberto de Leiva**, șeful serviciului de endocrinologie de la Spitalul Sant Pau din Barcelona. Prezentarea sa a început cu ultima descoperire de ordin tehnologic, un vis împlinit atât al medicilor cât mai cu seamă al bolnavilor de diabet, o realizare în domeniul tratamentului diabetului: pancreasul artificial - un succes de ultimă oră al cercetătorilor francezi -, după care a urmat o vastă incursiune în istoricul diabetologiei mondiale, unde savantul Paulescu, în numele rigorii științifice, este recunoscut ca adevăratul descoperitor al insulinei!

Profesorul dr. Nicolae Hâncu, de la clinica de diabetologie din Cluj Napoca, și prof dr. Radu Lichiardopol, din București, au evocat personalitatea savantului cu deplina satisfacție că faptele sale sunt acum recunoscute. În anul 1993, Institutul de Nutriție, Diabet și Boli Metabolice din București a primit numele de *Institutul N. Paulescu* prin decretul nr.

273 al Ministerului Sănătății (ministru Iulian Mincu).

Dar prof. N. Paulescu nu a studiat doar pancreasul, ci s-a remarcat și prin studii în domeniul altor glande endocrine cum este hipofiza. Prof. dr. Mihai Coculescu, de la Institutul C. I. Parhon din București, a subliniat, în prezentarea sa, cum cercetările lui N. Paulescu au marcat acest domeniu de cunoaștere în faza sa de început, prin tehnica originală de ablație transtemporală a hipofizei, prin care a demonstrat rolul vital al secreției acestei glande.

Pentru cei care cunosc mai puțin viața și opera lui N. Paulescu, precizăm câteva date biografice ale marelui om de știință: viitorul profesor universitar dr. Nicolae Paulescu s-a născut în 30 octombrie anul 1869 în București, oraș în care a urmat studiile până în anul 1888, apoi a mers în Franța, unde a continuat atât studiile cât și practica medicală alături de ilustrul profesor Lancereaux, despre care avea sa vorbească în prelegerile sale de mai târziu.

După ce a revenit în țară, a predat fiziologia în cadrul Facultății de Medicină Carol Davila din București, continuând cercetările sale. Primele studii asupra pancreasului le-a efectuat la Paris, iar revenirea în țară și numirea sa ca profesor la catedra de fiziologie i-a deschis orizonturi noi, în 1916 el efectuând primele experimente pe baza extractelor pancreatice la București, culminând cu izolarea extractului de pancreas, în anul 1921, când publică rezultatele sale în presa medicală a vremii, cu un an anterior comunicărilor doctorului F. G. Banting și biochimistului J. J. Macleod, de la Universitatea din Toronto, Canada, care aveau să primească Premiul Nobel pentru Medicină în anul 1923, pentru aceeași descoperire.

În această perioadă este foarte apropiat atât de bolnavi cât și de studenți, în fața căror a susținut mai multe conferințe care au fost ulterior tipărite, devenite cărți care au stârnit și continuă să ivească multe controverse, „să nelineștească”, după cum afirma

N. Paulescu

acad. E. Simion, care, asemeni acad. dr N. Cajal, a subliniat că nu trebuie să facem eroarea de a confunda omul cu opera sa, savantul cu opțiunea politică, citând multe cazuri similare din literatură sau filozofie. Ce facem cu Heidegger, ori cu M. Eliade, sau E. Cioran, care au avut simpatii pentru extrema dreaptă? se întreba d-l E. Simion - ori cu Sadoveanu, care s-a aliniat - după 1944 - noii orânduiri comuniste etc.

Revenind la profesorul N. Paulescu, pentru a aprecia fiecare cu mintea sa, dintre cei care citesc aceste rânduri, citez din alocuțiunile sale rostite în fața studenților:

„Veți zice poate că admirația mea se explică prin împrejurarea că am fost crescut la școala acestui maestru (se referă la prof. Lancereaux - n.a). Dar *pietatea elevului* se află aici în fața *datoriei profesorului*, care trebuie să-și cântărească toate vorbele ce rostește și să probeze tot ceea ce afirmă.

Ei bine, Domnilor, *repet sus și tare că medic ca LANCEREAUX n-a mai fost altul*. Și această afirmație o voi demonstra, cu probe palpabile, în lecțiile viitoare.

Pentru moment, rețineți faptul că, nici înainte de LANCEREAUX, printre medicii celebri, ca LANNÉC, TROUSSEAU, RAYER - nici în timpul său, printre colegii săi renumiți, ca CHARCOT, POTAIN, BOUCHARD - și nici printre medicii altor țări, ca BRIGHT, ADDISON, VIRCHOW, nu găsim pe nimeni care să-l egaleze, ca observator fără seamăn și ca spirit științific extraordinar.

El singur a înțeles importanța noțiunii de **cauză** și a pus medicina pe drumul unei adevărate științe.

Pot zice că LANCEREAUX a fost pentru medicină ceea ce CLAUDE BERNARD a fost pentru fiziologie, ceea ce PASTEUR a fost pentru microbiologie.

Pentru astăzi, dați-mi voie să vă întreb, spunându-vă câteva cuvinte despre spiritul *ce se cuvine să-i însușească pe medici, când se află în fața bolnavilor, într-un spital* ca acesta în care ne aflăm.

Dar, ce este un *medic*?

Ce este un *bolnav*?

Ce este un *spital*?

I. Ce este un medic?

Un medic este un om care exercită medicina. Dar ce este medicina?

Medicina este o *știință* și, în același timp, o *profesie*.

1 - Ca știință, medicina studiază **omul** -, și-l studiază întreg, *corp și suflet*, din punctul de vedere morfologic, fiziologic și patologic.

Într-adevăr, medicina, după cum știți, studiază:

a) - forma corpului omenesc și a organelor

ce-l constituie (anatomia) - structura intimă a acestor organe (histologia) -, precum și evoluția și reproducția individului (embriologia, obstetrica);

b) - fenomenele vitale de nutriție și de relație (fiziologia);

c) - bolile generale și afecțiunile organelor, care tulbură fenomenele vitale de nutriție și de relație (nosologia și patologia).

Prin urmare, medicina studiază omul și, singură printre științe, are omul ca unic obiect al studiului ei.

Ce e mai mult - medicina, fiind o știință cu aplicații practice, are meritul de a pleca numai de la *fapte pozitive*; ea nu urmează sisteme sau *utopii*, care fiind întocmite pe o cunoștință imperfectă a omului, nu servesc decât să inducă lumea în eroare.

Medicina cunoaște deci *în mod real* omul; ea ar trebui să fie principala bază a *filozofiei*.

2. - Ca profesie, medicina servește pe om:

a) - **prin igienă**, ce-l protejează de boli;

b) - **prin terapie**, ce-i alină durerile și caută să-l vindece sau, cel puțin să-i evite moartea.

Dar nu e numai atât.

Profesia unui medic îl obligă să se devoteze pentru cei ce suferă și, de multe ori chiar, să-și riște viața pentru a scăpa pe aceea a altora. În ce altă profesie se găsește *abnegația absolută de sine*, pe care medicina o impune celor ce o exercită?

Este evident deci că, dintre toate profesiile, *medicina este cea mai binefăcătoare*.

Dar - în plus -, medicul, prin profesia sa, devine prietenul și chiar confidentul celor ce suferă - bogați sau săraci, tineri sau bătrâni -, care-l ascultă și se supun orbește la prescripțiile lui. Ori, cum un medic instruit cunoaște instinctele și prin urmare și *patimile*, îi este ușor ca - prin grai și prin exemplu - să poată să lumineze omenirea și să-i îndrumeze educația socială, care combate aceste patimi -, adică să răspândească principiile adevăratei morale științifice.

Astfel, părintele medicinei, HIPOCRATE, a avut dreptate să zică: *scopul final al medicinei nu este numai să vindece sau să prevină bolile - ci încă să perfecționeze pe oameni și să-i facă mai fericiți, făcându-i mai buni*.

Medicul trebuie deci să fie, în același timp, un savant care iubește din tot sufletul știința medicală, adică știința omului; să fie o ființă care *se jertfește* pentru alții, până la moarte și, în sfârșit, să fie un învățător al omenirii sau mai bine zis, un *apostol* al moralei... Și așa ar fi în realitate, dacă confrăți nedemni n-ar fi deschis tarabă în templul sacru al medicinii.

Acum înțelegeți înalta demnitate a profesiei medicale și respectul ce i se dă din toate părțile. *Cinstește pe medic* zice Biblia... *căci ai trebuință de el*."

Am menționat acest fragment din expunerea profesorului dr. Paulescu pentru a face cunoștință cu convingerile sale de credință și conceptul profund moral privind atât recunoștința față de profesorul său din poziția de discipol - conform jurământului lui Hipocrat -, cât și din aceea a medicului practician pătruns de responsabilitatea față de bolnav, care trebuie îngrijit în spital atunci când este grav precizând faptul că „Spitalele sunt o inspirație a carității creștine”.

Dar cum oamenii nu iubesc adevărul, chiar când el este evident - analiza acelor vremuri tulburi este greu de făcut de noi după aproape o sută de ani!

După repetate contestații prin care solicita recunoașterea priorității descoperirii insulinei profund deziluzionat, N. Paulescu a trecut în eternitate în 17 iulie anul 1931.

Toate acestea și multe altele sunt foarte bine cunoscute celor care au luat cuvântul și au încântat auditoriul prin faptul că tot ce s-a afirmat a fost spre lauda și omagiul adus savantului și medicului N. Paulescu și mai puțin omului supus greșelii, care s-a lăsat la un moment dat influențat de tendințele politice ale vremii.

Pictură etruscă

Dumitru BUHAI
(SUA)

Aș vrea, uneori, să opresc timpul în loc!

*Ne trecem ca și anotimpurile,
Dar noi nu ne repetăm ca și ele!
Acum, mă uit doar la fotografii,
În care-am păstrat anii mei vii...
Aș vrea să opresc timpul în loc,
Dar nu uit că-s doar un străjer;
Și-s în turnul de veghe-n soroc,
Căutând fericirea-nvăluită-n
mister!*

O, cât aș vrea, uneori, să opresc Timpul!... Poate cineva să oprească timpul? „Opriți timpul!...” Este un strigăt de disperare, lugubru, de părere de rău, de nostalgie, dar poate fi și de prea multă bucurie, când speranța și se împlinesc și viața ta este frumoasă ca un curcubeu de cântece și poezie divină...

„Răscumpărați timpul” este un îndemn optimist, de încredere în posibilitatea refacerii armoniei în suflet, în gând și în faptă, în viața ce se-nvârtă ca o moară ce-i mișcată doar de apa care curge-n cursa vremii zbuciumată..., prin „nașterea din nou”!

*Ce repede „curge timpul!”...
Ochiul, fereastra sufletului,
Gândul, expresia creierului,
Cuvântul, muzica gândului,
Cântă sau plânge în fuga
timpului!*

Mai ieri, eram în brațele mamei, fără griji și fericit... Dar acest timp, pentru mine, a fost tragic de scurt și am intrat în zvârcoleala vieții, pe când eram prea mic... Timpul meu parcă s-a prea grăbit, dar am ajuns, după ani de alergare, să câștig cursa cu obstacole parcursă în anii trăiți până acum, sub soare: cu o viață de om fericit și mântuit!

Timpul este un examen pentru fiecare om. Este un metronom care încrustează, în copacul trupului și în țesătura de lumini nevăzută a sufletului, notele

obținute, în viața vieții noastre, în cursa cu obstacole pe liniuța de unire dintre leagăn și mormânt. Metronomul ce-l purtăm în piept și-i simțim bătaia în fiecare secundă mișcată, în pulsul de viață trăită cronometrată, este inima noastră, de care ar trebui să avem grijă mai mare.

Este un motiv extraordinar care trebuie să ne pună pe gânduri: să dai un examen în timpul unei vieți trăite pe pământ! Este un imbold pentru fiecare om de a răscumpăra timpul, pentru că viața trece repede, ca un sunet, și se ofilește ca frunza ce primăvara este verde și frumoasă, plină de vitalitate, dar lunile de vară trec repede și toamna bate grăbită la ușă, intrând cu vremea ei mai rece, schimbătoare și mai dură, când această „foaie verde se ofilește, îngălbenește și este luată și aruncată să zacă, fără de clorofila cu viață, pe pământ...

Cu urgența cea mai mare, omule, femeie, tinere, tânără, copile, copilă, este timpul de întoarcere la Dumnezeu, până ce nu este prea târziu, căci vremurile sunt rele și semnele sunt alarmant de clare că timpul sfârșitului aproape a venit: războaie, răutatea oamenilor ajunsă la culme, lipsa de dragoste firească, boli incurabile, nebunia morală, muzica deșănțată, imorala, foamea, cutremure de pământ cu pagube materiale enorme, cu mii și mii de morți, uragane distrugătoare, ploi torențiale, secetă, necredința ajunsă o boală morală a acestui început de secol al XXI-lea, crime oribile, stricăciunea oamenilor ajunsă la culme... Și natura parcă se revoltă de stricăciunea oamenilor! Frica a pus stăpânire pe lume. Nu se știe ce va aduce ziua de mâine. Oamenii sunt

mai triști, mai tensionați, mai supărați, mai răi, mai nervoși, nebu-curoși, fețele cele mai multe arată nefericire și zbucium sufletesc. Peste tot terorismul a pus în alertă o lume neliniștită. Se folosesc resursele materiale ale pământului pe arme și înarmare, deși omenirea nu are mâncare și moare, pe securitatea ieșită din frica că vreun dement, cu o gândire diavolească ar putea în orice clipă să lovească. Peste tot, în lume, în sufletele oamenilor s-a strecurat frica de mâine! În jur, moartea face ravagii și când mor miile de semeni de ai noștri, ca muștele, în țări în război, sau în cele în care seceta înfometează milioanele, bolile în masă seceră vieți de copii nevinovați, tineri și bătrâni, mame și tați, când în jur este numai durere, parcă omenirea nu mai vede, căci s-a desensibilizat... Peste tot se aude un strigăt într-o întrebare: Până când, Doamne, mai putem îndura o stare cu groază atâta de mare?

Răsună ca un laitmotiv, în acest eseu, strigarea mea de chemare la trezirea la realitatea urgenței momentului de răscumpărare a timpului pierdut în păcat și în necredință, și de întoarcere, prin pocăință și credință, la Dumnezeu, până nu este prea târziu, amicului meu! Este un îndemn de alertare, căci vremurile-s tot mai rele și mai grele.

Ce este timpul? O bătaie a ceasului, în ticăitul lui metronomic, ca ale bății inimii mele pe timpul liniuței de unire ce nu s-a isprăvit de scris. Este ziua și este noaptea, primăvara, vara, toamna și iarna, luni, ani, secole, milenii.

În realitate, timpul este o parte din eternitate, pentru a măsura viața pe pământ. El este poarta de intrare în existența eternă, pe

care o doresc mult credincioșii, precum o doresc și o trăiesc, încă de acum, și eu. Timpul este „Ziua” ce ni s-a dat și ni s-a măsurat, din momentul în care Adam și Eva, strămoșii noștri, n-au ascultat de Dumnezeu, și li s-a dat să trăiască doar „o zi”, măsurată în ani, luni, zile, ore, minute și secunde, numărate și tipărite în ADN-ul, încrustat în ființa lor. Nici o clipă mai mult!

Până mai bate metronomul din pieptul nostru, trăim fiecare, în Școala de viață de pe pământ, timpul de pregătire de zborul final, la decolare ce ne va duce trupu-n mormânt, iar sufletul va zbura-n locul ce, prin credință, fiecare și l-a pregătit, ca să-l ocupe după examenul vieții pe acest pământ. Doar atunci, va începe netimpul, la care ne cheamă, cu glasul duios, Mântuitorul Iisus Cristos, ce ne va da, ca dar, pentru trecerea examenului vieții terestre, nemurirea, trăind fericiți veșnicia...

„Veniți la Mine voi: cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă sufletelor voastre”, spunea Fiul lui Dumnezeu, ca să fim în fericire, o veșnicie, în Raiul Său.

Fiecare avem un vis de împlinit și ar fi păcat să treacă vremea prea repede și să se lepede clipa ce ni s-a dat!

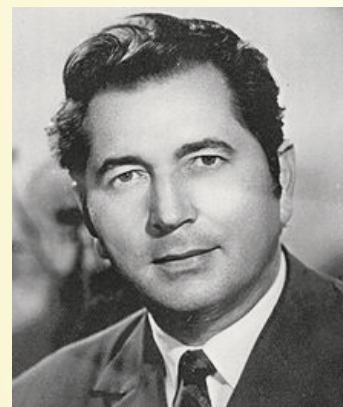
Aș vrea, și eu, uneori, să opresc timpul în loc, dar nu pot și-mi trăiesc „Ziua” ce mi s-a dat, ca să-mi trăiesc destinul fericit pe pământ.

Timpul este scurt pe pământ: o infinită fărâmiță din veșnicie. Suntem doar un abur, care apare și dispăre, un firicel de iarbă verde care crește, dar vara trece repede și se ofilește!

Ce fericit și înțelept este omul care se silește să trăiască în viață, așa cum ar dori să fie găsit în ceasul de decolare spre zarea, unde nu se mai moare, ci-i doar bucurie, cântec, fericire și sărbătoare!

Cristian Petru BĂLAN
(Chicago, SUA)

Cum a venit pe lume Pruncul Iisus

Povestire biblică

Era o noapte de la sfârșitul lui decembrie, o noapte deosebit de friguroasă pentru ținutul Palestinei, unde iernile, de obicei, sunt rareori aspre. În noaptea aceea, cerul era senin, iar luna plină strălucea poleind cu argint toate împrejurimile. Vântul începuse să bată cu putere de cum se înserase. Era un vânt destul de rece, pornit dinspre miazănoapte.

Venind din Nazaret, Iosif și Maria străbătuseră un drum lung până la Betleem în vederea recensământului ordonat de stăpânirea romană. Cu greu, găsiseră un lăcaș unde să înnopteze: un grajd care aparținea casei de oaspeți umplută și ea până la refuz de pelerini ca și dânzii, iar grajdul acesta semăna mai degrabă cu o peșteră. Pereții erau de piatră, tavanul de grinzi groase. În interior se afla o iesle de lemn, construită la nivelul podelei. Lângă iesle picoteau cinci animale cuminiți: măgarușul cu care veniseră cei doi, un bou culcat pe paie, ce rumega liniștit, și două oițe cu un miel între ele.

Grajdul nu avea nici măcar o ușă, încât Iosif a trebuit să-și dezbrace mantaua de lână și să o fixeze la intrare ca pe o perdea pe care rafalele vântului o mișcau încoace și încolo. Aerul, bufnind, pătrundea când și când în încăperea. De aceea, Iosif a trebuit să încropească un focușor din paie, din vreascuri uscate și coceni care se transformaseră repede într-o grămăjoară de jăratec. Ca să nu se stingă, peste jar trebuiau aruncate, din timp în timp, noi mănunchiuri de paie, din vreascuri uscate și coceni. Ca să nu se stingă, peste jar trebuiau adăugate, destul de des, noi mănunchiuri de paie și surcele culese de pe-afară. Flăcările erau singura sursă de lumină în acel grajd, și ele aruncau lumini tremurătoare care mișcau umbrele pe cei patru pereți. În jurul focului, cei doi pelerini stăteau cu mâinile întinse spre flămele jucăușe. Fumul se ridica spre tavan și numai o parte din el ieșea cu greu afară pe lângă fâlfâirile mantalei de la ușă. De vreo două ori, Iosif ieșise prin preajma grajdului de unde a revenit cu brațele pline de vreascuri și surcele. Când grajdul s-

a mai încălzit puțin, soțul Mariei i-a improvisat acesteia un pat de paie aranjate uniform în ieslea de lemn, apoi și-a ajutat soția, cu multă grijă și delicatețe, să se lungească încetișor pe stiva de paie, învelind-o bine cu mantaua ei albastră de lână. Sub cap, în loc de pernă, i-a așezat o bocceluță cu câteva cârpe. Alte lucruri le țineau într-o lădiță de lemn meșterită de iscusitele lui mâini de teslar.

Maria își privea cu dragoste soțul aflat în apropierea ușii. El se chinuia în continuare să întrețină focul să nu se stingă. Iosif ținea ambele mâini întinse spre jar și se ruga cu ochii închiși. Capul îi căzuse încet spre piept. Bărbatul era îngrijorat de starea soției lui care purta o sarcină în ultima lună, însă nu era chiar atât de convins că Mariei i-a sosit timpul să nască. Sarcina mersese bine până acum, fără probleme deosebite iar, pe de altă parte, amândoi știau bine, din întâmplările supranaturale prin care trecuseră, că Pruncul ce se va naște se va chema Iisus și că El va fi Fiul Celui Preaînalt. Nu fuseseră oare preveniți din timp de așa ceva? De aceea, nu se îndoiseră nici o clipă că va urma un eveniment deosebit în viața lor.

Simțind că picioarele i-au amorțit de frig în sandalele șubreze de drum, Iosif se decălță ca să-și încălzească la foc tălpile înghețate. Soția lui simțise un fior în tot trupul, apoi ușoare dureri în pânțele. De aceea s-a ridicat încet din patul de paie, îngenunchind lângă iesle ca să se roage. Ținea mâinile încrucișate la piept și începu să se roage cu ochii închiși. Încet, încet, chipul i se estompa în umbră, pe măsură ce flăcările se micșorau. La un moment dat, soțul nu o mai văzu.

- Nu dormi, Maria? a întrebat-o el cu blândețe, dar nu a primit nici un răspuns. A repetat întrebarea...

- Acum mă rog, dragă Iosif, a răspuns dânsa într-un târziu. Mă rog.

- Spune, ai nevoie de ceva?

- Nu, Iosif.

- Încearcă totuși să dormi puțin. Ai nevoie de odihnă.

- Am să încerc, dar vreau să știi că nu sunt obosită să mă rog.

- Bine, Maria. Domnul să fie cu tine!

- Și cu tine, Iosife. Mulțumesc.

Soția lui s-a cuibărit din nou în patul de paie, în timp ce Iosif a mai adăugat alte vreascuri și coceni pe foc. Flăcările se învigorară din nou, iar bărbatul Mariei s-a apropiat și mai mult de flăcări, cu mâinile întinse spre jar, și începu iarăși să se roage, ocolind focul în genunchi. Se auzeau numai trosnetul vreascurilor și tropăitul măgarușului ce se tot mișca în căutarea firelor de fân. Boul se ridică să caute și el paiele prin lumina semi-obscură. Deranjate de forfota animalelor vecine care se porniseră să ronțăie cu poftă paiele, cele două oițe s-au mișcat de la locul lor și au venit până la ieslea Mariei. Mielușul, făt probabil cu câteva zile înainte, s-a apropiat și el cu blândețe de iesle, iar Maria i-a pus mâna pe cap și a început să-l mângâie, fiindcă puilul de oaie s-a apropiat cel mai mult de ea. Deasupra animalelor, hiberna o familie de lilieci, agățați pe tavan cu capul în jos.

O rază subțire de lună se strecură pe deasupra mantalei de la ușă, oprindu-se pe fața Mariei. Era fața unei fete de 16 ani, cu trăsături nespuse de frumoase. Chipul ei părea atât de liniștit și feciorelnic, iar razele lunii îi luminară pentru câteva minute fiecare trăsătură, cu mângâieri de argint. Dânsa deschise ochii de culoarea cerului, privind spre luna plină care o învăluia din ce în ce mai mult în unde de lumină. Fața i se transfigură într-un fel ciudat, supranatural, iar Maria privea spre lună zâmbind. Oare ce vede ea acum? Oare ce aude? Oare ce simte? Este singura care ar putea vorbi despre toate acestea, dar nu o face. Razele lunii îi cuprind acum toată fața, apoi umerii, apoi îi învăluie tot corpul, mai mult, tot mai mult... Maria închide ochii și geme ușor. Nu vrea să fie auzită de soțul ei. Nu vrea să-l sperie, fiindcă observase cum a adormit cu bărbia sprijinită în piept. Era tare obosit, căci Iosif mersese

mai mult pe jos ținând măgărușul de dârlogi și acum intrase într-un somn profund. Dar de ce lumina lunii nu se mai mișcă de pe chipul ei? Chiar, de ce? Căci - iată! - lumina ei tot crește și crește... Nu numai fața, dar și mantaua cea albastră cu care este acoperită sunt cuprinse de acea lumină misterioasă, blândă, care, clipă de clipă, devine din ce în ce tot mai puternică și mai puternică, luminând tot grajdul... Să fie oare numai razele lunii sau o lumină tainică, divină, îi învăluie de la pân-tece în sus, apoi, treptat, tot trupul? Obiectele din jurul ei sunt cuprinse toate de aceeași strălucire miraculoasă. Până și mielul de lângă iesle strălucește ca argintul luminat de soare. Totul a devenit frumos în jur. Firele de paie strălucesc acum ca aurul; ele s-au transformat parcă în fire de aur adevărate și uluitor de luminescente...

Iosif a adormit de-a binelea lângă foc, în timp ce toată încăperea continuă să se umple de splendoarea acestei lumini supranaturale care iată că devine din ce în ce mai orbitoare... Maria geme ușor în patul ei de paie, încovoiindu-se din spinare și mușcându-și buzele. I-au apărut câteva broboane de sudoare pe frunte. Strânge la piept cu putere șomoioage de paie smulse din patul improvizat de Iosif. I se pare că aude în depărtare o muzică frumoasă cu ecouri... Oare aiurează? Se roagă din nou cu și mai multă intensitate. Dar muzica o aude la fel, parcă ceva mai tare și armoniile ei par a fi coruri de copii. Cere prin suspine greu reținute ajutor de la Dumnezeu. Și ajutorul vine. Dumnezeu o ascultă. Câteva lacrimi i-au apărut în colțul ochilor închiși... Zâmbește și geme în surdină. Este cuprinsă atât de durere cât și de fericire în același timp. Numai ea știe. Se pare că totuși durerea este suportabilă. Dar iată, în clipele următoare, durerile contracțiilor dispar brusc, odată cu ecourile ciudatelor coruri. În schimb, un tipăt de copil se aude din paie. Maria deschide ochii și își ridică din iesle Pruncul învăluit de aceeași stranie lumină care, nu se știe de ce, s-a mutat de pe miel pe micuțul bebeluș. Când el dăduse primele strigăte de viață, Iosif a sărit drept în picioare și, aproape speriat, a venit cu iuteală lângă tânăra mamă care l-a chemat plină de bucurie și cu glas blând ca să-i arate Pruncul-minune... Acesta era roz, vioi și dolofan. Era frumos! Mișca viguros din mânuțe și din piciorușe, plângând cu un glas dulce care semăna cu scâncetul mieluțului de lângă el care, auzind glăsciorul copilului, într-adevăr, i-a răspuns imediat cu niște sunete asemănătoare. Căpșorul bebelușului este rotund și blond, gurița ca o cireasă micuță și coaptă. Mama Sa se aplecă și-l sărută dulce pe căpșor și pe piept, plângând și zâm-

bind în același timp.

De uimire, Iosif rămăsese parcă fără glas. Nașterea aceasta prea puțin așteptată în seara aceea a venit ca o surpriză ce s-a petrecut uluitor de repede, fără alte incidente, în afară de frigul nemilos care-i înconjură pe toți.

- Iosife, murmură Maria. Prorocirea făcută de Arhanghel s-a adevărit întocmai. Haide să-L oferim pe Pruncul Iisus Tatălui Ceresc care ni l-a dat cadou - și în clipa aceea își ridică Odrasla spre cer, adăugând: Iată-mă, o Doamne... Vreau să-ți spun că sunt gata să-Ți împlinesc voința... Și eu, Maria, și soțul meu Iosif, și El, micuțul nostru Iisus... Iată-ne acum suntem cu toții ai Tăi; suntem servii Tăi, Doamne. Pe Tine Te vom sluji și fii cu noi! Binecuvintează-ni-L pe micuțul Iisus! Spunând aceasta, ea făcu o plecăciune adâncă, apoi i se adresă lui Iosif: Vino, Iosife, ia-L și Ține-L! - și îi oferi Pruncul în brațe. Pentru câteva momente, Iosif se zăpăci de tot.

- Eu? băigui el. Dar eu nu... Eu nici nu merit să-L ating căci știu bine Cine este...

Maria insistă:

- Ba da, Iosif. Tu meriți aceasta pe deplin. Nimeni nu merită mai mult decât tine. Ia-L și Ține-L, te rog, până găsesc niscăiva scutece, căci nu prea avem în ce-L înveli... Îți mulțumesc.

Iosif luă Pruncul cu mâinile vibrând de emoție, în timp ce micuțul Iisus începu odată să tremure și să Țipe din răspuțuri din cauza frigului. Dădea viguros din mânuțe și din piciorușe. Fumul din încăperea se îngroșase și îl făcu să tușească. Tusea se repetă și îl cuprinse din ce în ce mai tare, iar părinții se speriară amândoi. Micuța Ființă de-abia venise pe lume - și în această lume teribilă găsise niște condiții ostile, cu totul neprimitoare, care-L făcuseră să sufere încă din primele momente. La început, Iosif nici nu știuse ce să facă, dar văzându-L cum tremură și cum tușește, el se așeză pe podea, își dezveli cu iuteală veșmintele de la sân și-L strânse pe micuț la pieptu-i gol, lipindu-L de piele, lângă inimă, să-L încălzească. Se aplecă mult deasupra Lui să-I facă paravan cu tot trupul. Atunci izbucni în lacrimi și, cuprins de emoție, strigă: O, Doamne Dumnezeu meu! O, Doamne, ajută-ne! Ajută-ne, Iahve, Părintele nostru, Te rog, Te rugăm eu și Maria... Ajută-ne! Și zicând acestea îi sărută bebelușului căpșorul, mânuțele tremurânde, umerășii, piciorușele reci ca gheața, suflând lung, de mai multe ori, aer cald peste ele și sărutându-le din nou, iar și iar.

Focul aproape că s-a stins, iar vântul sufla acum din ce în ce mai furios și mai rece, stârnit parcă de duhuri potrivnice acestui moment binecuvântat. Căutând un loc ferit de curent, Iosif se ridică repede în picioare și se strecură cu abilitate între trupul măgărușului și al boului, unde curentul nu mai părea

atât de puternic, acoperind mai bine Pruncul.

Spre deosebire de gesturile rapide, foarte grăbite, aproape disperate, ale lui Iosif, care se zăpăcise cu totul, Maria, dovedindu-se mai tare și mai calmă, dar cu mișcări încete de lăuză, deschise cufărașul în care se aflau numai câteva albituri, încălzi scutecele la jarul rămas nestins și veni să-și învâluie Pruncul în scutece calde. Privindu-și cu aceeași dulce blândețe bărbatul, ea îl întreabă:

- Unde-L punem acum? Nu știu unde să-L așez.

Iosif privi descumpănit împrejur, împinse animalele puțin la o parte și răspunse:

- Uite, până te schimbi tu, eu Îl pun în iesle, aici între paie... Uite-aici, Maria, sub respirația caldă a boului. E un locșor care pare mai cald decât în altă parte.

Pentru câteva momente, copilașul fu așezat în fundul ieslei, între paie. Câteva fire îi înțepau fața și micul Iisus începu din nou să plângă. Mama veni repede lângă El și-L luă la sân unde Pruncul descoperi pentru prima dată izvorul laptelui matern, iar Iosif se întoarse la foc și-l reînsuflă.

Maria își legăna ușor Odrasla care, dând din nou de căldură, căscă pentru câteva clipe, apoi adormi imediat. Cu El în brațe, tânăra Mamă se duse din nou la iesle să-L culce.

- Iosife, te rog învelește-L cu mantaua mea, zise Maria.

- Bine, dar Ție o să-Ți fie frig.

- O, asta nu mai contează. Mantaua mea e moale și caldă, iar mie nu-mi mai este atât de frig. Copilul nu trebuie să sufere. Poftim, ia-o...

Iosif împături mantaua Mariei în două și-L acoperi bine pe micuțul Iisus aranjându-L din nou în iesle, unde acum părea că se simte în deplin confort. Micuțul se cufundă imediat într-un somn adânc, în timp ce ambii părinți îngenuncheară lângă iesle și adresară lui Dumnezeu o lungă rugăciune de mulțumire, de data aceasta în gând. După rugăciune, Iosif o cuprinse pe Maria după umeri să o încălzească. Vântul afară se mai potolise. Cocoșii trâmbițau miezul nopții și începutul primei zile când Mântuitorul S-a întrupat pe planeta Terra, venind din slăvile universului într-o umilință de nedescris, să ia chip de Om și să se jertfească pentru omenire, chiar dacă era întruparea lui Dumnezeu însuși. Luna, care intrase în nori, și-a arătat din nou rotundul ei plin de lumină. Părinții priveau fascinați la Pruncul adormit în iesle, pe chipul căruia apăruse un zâmbet divin. Nici nu le venea să creadă cât de frumos este.

Deodată, afară, în apropierea ușii, se auziră voci de bărbați și behăitul unei oi. Erau păstorii care, anunțați de un Înger, veniseră să aducă primele daruri noului Împărat al omenirii și să I se închine.

Geta TRUICĂ

„Iubește și fă ce vrei!”

Ieșind din îngustimea materialității, o caldă și naivă tremurare ne odihnește la polul luminii, unde tulburătoarea nădejde a schimbării își deschide din nou aripile într-o muzică tragică de cor antic. Omul, ca ființă muritoare, aderă la marile adâncimi pentru a ieși din sine întru învierea spirituală. Dintotdeauna, timpul a frânt din mersul lui spre etern un răgaz pentru inima omenescă, amintindu-i că ea se va opri în clipa unei zile însoțite sau reci, încetând să mai bată pentru cele văzute. Această chemare, rămasă tainic în ungherele ascunse ale ultimilor stropi din viețuirea omenescă, răscolește în noi, la intervale regulate, atunci când firele gândului își deapănă încet risipa, interogațiile absolutului. Teama unor altfel de neliniști zădărnicește efortul caduc al ritualurilor cotidiene. Oprindu-ne pașii, revărsarea caldă a clocotirilor interioare țâșnește în afară flăcările vii, venind nu se știe de unde, dar gonind spre adorarea *Zeului necunoscut* din matca Daciei îndepărtate.

Slobozi de orice gând, am vrea să ne redăm vieții întru nemișcarea acestei simțiri, dar omenescul din noi, înălțat de-a lungul secolelor pe trepte de aureolă, se vrea recunoscut stăpân al celor ce sunt. Filosofia ne-a lăsat răspunsuri întrebărilor, dar cugetul semeț al omului, învățat în insolentă mândrie, a încercat singur durerea experienței propriilor căderi. În ciuda discursului parnetic, el a ales din pasivitate, orgoliu nesăbuit și înclinația specifică spre cădere, privarea de libertate, reclusiunea în utopie și zădărnici.

Om și-a pierdut libertatea din nefireasca eludare a propriei culpe. Mistuit de povara determinismului, a limitării, *îngerul de lut* a încercat să depășească ba-

rierile spațiului amorf, gândind la cucerirea voluptăților temporal-eterne. El n-a înțeles titlul de noblețe pe care i-l dă simțul datoriei, a negat rostul suferinței, n-a recunoscut că stăpân cu adevărat este numai cel care își domină sinele. Pătimaș, a dat frâu liber tulburărilor, încătușând brațele virtuții, încât să nu mai semene pe ogorul inimii decât violență și viciu. Nu omeneste, cu palma întinsă spre dăruire, ci strâmb și gârbovit; îngrozit de tortura prizonieratului, marcat de vigilența chinuitoare a încordărilor întru improprii aspirații, a căutat nemărginirea izbăvirii în (culmea!) același ardent, dar nimicitor *opiu al popoarelor*, trufia.

Libertatea e pragul de odihnă a conștiinței. Ea e renunțare, deci îndepărtarea belicoaselor vanități rănite; cădere, însă atât de aproape de porțile albastrelor zări cerești; umilință, adică închinare în oglinda răsfrângerii chipului uman pervertit și ridicol. Libertatea nu dezvoltă împătimirile; ea aduce pace inimii, înseninând clipele cu împăcări tainice. Libertatea ne dă definiția zborului: elan creator, izbăvind de neant.

Unii trăiesc iluzia libertății, supralicitând moralități îndoielnice; ei propun primatul materialismului, lipsa de voință, gestul detronării binelui, încercând de mister, incertitudine și îndoială ordinea firească. Libertatea lor este un teribilism neasumat, vulgar, o indiscreție jenantă, nedelicată, cu urme mereu proaspete de amărăciune. Libertatea-desfrâu deschide cutia relor Pandorei, din care dau buzna în afară porniri pătimase de minciună, dispreț, nedreaptă judecare, invidie și ură. Libertatea se încarcă de cruzime dureroasă, coborând de pe cele mai de jos trepte ale viciului până la abjecție și animalitate.

Nepricepând că libertatea nu este dezinhibare, ci autocontrol, lumea capătă o definire *pe dos*, antiumană, până la absurd. Ea agonizează în răspăr cu norma, care în loc să o împlinească, o năruiește.

Ni s-a dăruit libertatea de la începuturi. Cu superioară înțelepciune, în școala vieții libertatea e prima lecție a creștinismului. Nicio constrângere sau imputare nu se arată pe cerul senin al triumfului ei... Mărul oprit a fost primul pas de echilibristică a libertății. De n-ar fi fost mâncat, o fericire etern-îndestulătoare, în afara GRUII, a DUREII și a MORȚII ar fi făcut din om un mesager al libertății. Atinându-l, chinurile lui se sfârșesc azi în odihnă doar eliberându-se de răul-pretext al cunoașterii, care l-a rânduit pe om să-și recapete paradisul pierdut printr-o mareașă sublimare.

Dar câte tentații ne mărginesc confuzi la porțile acestei dezrobiri aproape înșelătoare! Câte amăgiri de purpură sub veșmântul aparent alb al alegerii de a avea și face totul, fără imputări și exterioare impunerii! Verigile egoismului ne leagă în urzeli nevăzute de satisfacții imediate și facile, golind de împlinirile bucuriei substanța noastră, atât de însetată de divin.

Liber cu adevărat e cel închis pentru adevăr și dreptate, intuind că în relația cu semenii el e liantul deschis întru simțirea de fior a veșniciei; tot el e liber dacă nu și-a înrobuit inima, dar a supus-o aceluia Stăpân, singurul care o înnobilează.

Numai dragostea dă reala măsură a libertății ființei. Numai ea ne face cu adevărat liberi.

A defini iubirea e a delimita nemărginitul. Despre Ea nu se pot scrie decât sintagme, frân-

turi... Cine poate, în revărsarea ei, s-o cuprindă?

Când suntem singuri, chinuți de temeri și de remușcări, simțind o cădere în gol, izbiți de ultimele sclipiri ale zorilor, ne întoarcem spre cer suflul uimit, într-o descoperire nouă, dibuind o pace caldă: inima lui Dumnezeu aproape, fără de care, în sintaxa vieții, legăturile noastre și-ar pierde coerența.

Dragostea devine un dor tremurător după cuibul de lumină din arborele Vieții. Aspirațiilor vagi le iau locul căutările în care se înscriu marile Taine. Dragostea - reper al *drumurilor care duc spre „Roma ființei”*.

Numele îi e abstract, roadele ei sunt lucrătoare: mângâiere, pace, lumină, zbor, contemplație, soare; un cuvânt de îmbărbătare unui suflet sleit de puteri, nehrănit cu pâinea și apa vieții. **Care vine...**

Ea e clepsidra care ne măsoară mângâietor timpul inimii vii, dăruită mut pentru cei care vin și trec. **Și care pleacă...**

E preumblare monotonă, cu întreruperi de însuflețire, născute din pulsații ale preaplinului din noi; înălțări congruente cu adieri molcome, nestrivite, line.

E delicatețea de a nu răni, de a ocoli mahnirea, de a nu însingura, de a sădi crini pe chivotul durilor.

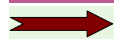
E iertarea, întoarcerea cu drag înspre răul care ne-a dat o menire nouă: să iubim orice-ar fi!

E semnul egal sub steagul deșertăciunii omeneste și sub flamura morții. Căci toate ne sunt date spre a fi prin iubire egali și liberi, frați cu Fiul Tatălui din ceruri.

În violența răstignirii, dragostea e semnul cuielei, stigmatul jertfei.

E o taină de nepătruns atât

de mare, încât omul, n-a înțeles-o decât rar și puțin. Sau altfel.

Adamul muritor o închipuie trecătoare. Și ea, nu e.

El zice că ea șterge toate limitările. Dar nu, ea le suplinește. N-are viclenie, n-are minciună, fuge de interes. Cine are dragoste, e pe trepte, fiind în țărână.

Ea întrece zbuciumul pasiunii prin aflarea păcii. Înlăturând negura, face lumină. Ea e dincolo de trup: de aceea ni se pare că toți oamenii ne înșală.

Dragostea - evghenie, blagorodnie. E elitistă, aparține cu adevarat celor născuți din Dumnezeu. Numai așa e eternă.

Dragostea e deasupra lucrurilor, plutire hieratică a norilor. E imanență. E transcendere și universalitate. E alfa și omega, tăria pilonilor care țin temeliiile lumii.

În geometria substanței, dragostea e vârful piramidei conceptelor. De aici, călăuza farului ei de lumină...

Primăverile albe, încălzind aerul de zboruri, înmugurind semintele vieții, sunt iviri de sub hlamida zăpezilor, candori primordiale, începuturi. Hrănite din dorul inocenței, ele sunt glasul tinereții fără bătrânețe. Și al vieții care n-are moarte.

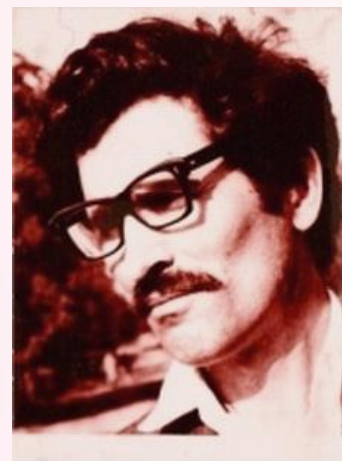
Verile sunt maturizări ale gândului, împliniri providențiale sub veșmântul odihnitor al rodirii. Dragostea dă sufletului muguri, cântând în explozia de lumină a soarelui de vară, călăuzitor. Spre coacere, spre nimb.

Apoi toamnele, cu tristele ploi, dar cu daruri din rostirea timpului, peste Timp. Psalmidind, calda chemare ne întinde brațele, alb. Toate iernile care ne învață să iubim au împrumutat iubirea din leagănul Celui născut spre jertfa supremă. Ea se naște odată cu închinarea magilor, porniți în urma stelei călăuzitoare până dincolo de efemer, în peștera săracă unde se ostoiește setea de veșnicie.

Dragostea e în toate succesiunile, izbitor de prezentă, ostaș de pază, martor pășirii.

E chipul Tatălui ceresc, răstignirea Fiului și adierea lină a Duhului Sfânt.

Emil BUCUREȘTEANU

I
Sălciile sunt niște mirese.
S-au îmbrăcat astă noapte
pe nevăzute
și s-au prezentat la întâlnirea
matinală
în haine de gală.
Soarele este oaspete
de onoare:
le pune cununi
de briliante pe cap
și inele cu smaralde în degete.
Râul, uimit, a rămas locului,
să le fie oglindă
pentru privire.
Dinspre munți zgomote răzbat:
pe pale de vânt, nuntașii vin
să ridice hobotele.
Le aruncă pe pământ:
covor de lacrimi.

II
Molatic și drept urcă fumul
din hornuri căptușite cu lut.
Peste case petale de argint
se așează
și lumânări de cristal se aprind
la streșini.
De după deal luna apare
ca o secere,
gârbovă.
Azor meditează:
e prea ogârjită
pentru a-i face o serenadă.

III
Cip-cirip, cip-cirip, cip-cirip!
- Ce vrei vrăbiuță, dragă?
Ce te doare? Hai, îmi spune!
Nu ai cumva de mâncare?
Ți-au plecat copiii în lume?
Bolnăvioară ești tu, oare?
Sau ți-i casa-n părăsire?
- Cip-cirip, cip-cirip, cip-cirip!
Nu-i nimic din ce mă-ntrebi:

copilașii îmi sunt acasă,
sănătate am destulă,
soțiorul meu e bun,
n-a uitat de-a lui nevastă.
De mâncare se găsește
cât mai este vreme bună.
Iarna bate însă la ușă,
la aceasta mă gândesc,
că mi-i frică de ghețușcă
și la tălpi să nu răcesc.
Cip-cirip, cip-cirip, cip-cirip!
Rău îmi mai este de frig!
Cip-Cirip !

IV
A venit iarna cu ger
Și s-a-mpodobit fereastra
Cu flori albe și mister
Și mi-a înghețat și fața.
Tata zice că e frig,
Când intră cu lemne-n casă
Și își suflă tare-n pumni
Încercând să-i încălzească.
Eu încerc să fac un foc,
Focul însă nu s-aprinde.
Cu trei lemne dintr-un soc
Nu-i speranță de-ncălzire
Iar Grivei nu știe asta;
Covrigit se-ndeasă-n ușă
Că în noi îi stă speranța
Să aibă ceva căldură.

V
E frumos, a venit iarna,
Lumea s-a-mbrăcat în alb
Iar noroaiele de toamnă
Nu mai sunt, s-au dus pe vad.

Un pastel imaculat
Devin munții, câmpul, satul,
Noi nămeți vin din înalt,
Vântul mătură pământul.

Suflu-n mâni, îmi este frig
Cerule cerne cu zăpadă,

Toate astea nu-s nimic,
Rău a fost când a fost zloată.

Nu e caz de speriat
Ierni ca asta au mai fost.
Au venit și au plecat,
Așa este al legii rost.

VI
Cu căciulă mare, mițoasă,
trasă bine pe urechi,
merge Nică încet la școală;
traista-i plină de caiete,
De penar, cărți, călămară...

Pantaloni-i sunt pe vine.
Îi ridică voinicește
și cu pas de bărbat mare
prin omăt din nou pornește.
Ard obrazii, sunt ca focul;
vântu-i biciuie cu sfichiul
de la crivățul siberic.
Nică, însă, nu ia seama
nici de frig nici de-ntuneric...
El își șterge mereu ochii,
un izvor de ape verzi,
pe la nas își trece mâna
să mai scape de necaz.

.....
Toți colegii sunt în clasă
și recită despre iarnă:
cum că e frumoasă,
că aluneci pe zăpadă,
de cerbi sania e trasă...
Îmbrăcată în alb toată
iarna este o mireasă,
spune-o fată durdulia
ce-i cu casa lângă școală.
Nică însă se-ndoește,
el abia s-a dezghețat.
Pe un drum cu vântu-n față,
prin omăt până la brâu,
iarna nu-i de acceptat,
spune Nică,
dar nu este supărat.

Melania CUC

Fragmentarium al exilului românesc

Ulise sunt eu! Și așa ar putea fi intitulată cartea **Odiseea exilului românesc și argonauții ei**, pe care scriitorul **Octavian Curpaș**, din Arizona, SUA, a încredințat-o Editurii «Anthem», Arizona, SUA.

Jurnalist de profesie, autorul are, în aceste pagini, privilegiul de-a surprinde, într-o cheie potrivită, câteva dintre poveștile fascinante ale imigrației românești. Cu o tehnică a scrisului clară și la obiect, cu date și detalii care fac și mai mustos miezul evenimentelor, dar mai ales cu o documentare evidentă, care în antiteză cu narațiunea personajului principal, nea Mitică, Octavian Curpaș reușește să focalizeze într-un punct central, din care, mai departe, cuvintele se transformă în literatură.

Lucrarea de față este ca o restituire a cuvintelor ce zidăresc oamenii și locurile, a sintagmelor ce definesc stări de spirit, sen-

timente și principii întotdeauna valabile.

Octavian Curpaș radiografiază un segment relevant al emigrației românești de după 1948, dar nu se implică în drama colectivă, exod care se consumă cu vivacitate, prin narațiunea eroului principal. Nu intervine scriitoricește decât în cazurile care marchează destinul unor persoane devenite, prin vrerea destinului, personalități recunoscute de contemporaneitate.

Ar putea fi, aici, o pagină distinctă din Istoria Exilului Românesc. Ar putea fi o odisee, la care participă argonauții carpatini, fugarii, aventurierii, oameni legați prin frăție de sânge chiar și dincolo de fruntariile României.

Octavian Curpaș scrie modern, se folosește de amintirile interlocutorului său, nea Mitică, ca de un jurnal în care notițele de fiecare zi s-au scuturat de asperitățile inevitabile ale prezentului și sunt înnobrate de aura pe care le-o conferă acțiunea focului lăuntric, de trecerea timpului.

Poveștile, spuse la masa unui hotel american, sunt reverberate în paginile acestea, sunt resuscitate până când aproape se simte mirosul verilor din copilăria care a fost odată.

Într-un carioaj de paralele și me-

ridiane geografice, cu aventuri savuroase și principii de viață care, de la un caz la altul, au fost sau nu respectate, acțiunea cărții este vastă dar defel stufoasă, pentru că autorul a știut să segmenteze fiecare capitol, a știut să decupeze întâmplările importante, să le literaturizeze potențându-le, astfel, esența.

Ca într-o migrație de cocori bătrâni, dar încă puternici, așa se desfășoară acțiunea. Un evantai de destine și suma locurilor prin care s-au perindat „argonauții” în căutarea „lânii de aur” - a fericirii. Celebra lână de aur! Mit și adevăr, pentru care românul și-a părăsit vatra și înfruntă destinul mioritic.

Toți indivizii, românii din anturajul lui Nea Mitică, personajele lui Octavian Curpaș, au aventura prinsă ca o cocardă tricoloră direct pe inimă. Nu le pasă că au îmbătrânit biologic, ele caută încă libertatea prin care, sărac sau bogat, celebru sau anonim, devii nemuritor pentru că porți în genă ceva din patria-ți de obârșie.

Începută ca o poveste de viață, cu nostalgii mai mult ghicite decât declarate, narațiunea lui Nea Mitică, personajul dinspre care pornesc și la care se întorc mai toate întâmplările de față, face față construcției literare și acțiunea cărții prinde forță, accelerează pagină după pagină, adună personaje diverse ca tipologie, dar care, împreună, formează acel eșantion care ar putea fi reprezentativ pentru chiar poporul român.

Inteligenți, harnici, descurcăreți și gata de aventură, românii,

care țin cu scheletul lor spiritual copertele acestei lucrări, sunt atât de reali încât îi poți regăsi pe strada ta dar și, aiurea, în lume.

Cu o putere de concentrare pe partea de psihologie a individului, autorul face literatură dezinvolt, fără forțare, și acest lucru îl datorează, în parte, jurnalismului. Îmbină, cu afinitate certă, seriozitatea documentaristului cu patosul unui vântură-lume, în sensul frumos al cuvântului.

Octavian Curpaș, el însuși, este un om cu biografie în oglindă. Un om trăindu-și visul între America și România. Folosindu-se de amintirile lui Nea Mitică, reușește un exercițiu perfect de readucere în prim plan a unor efigii de români care au biruit în viață prin ei înșiși.

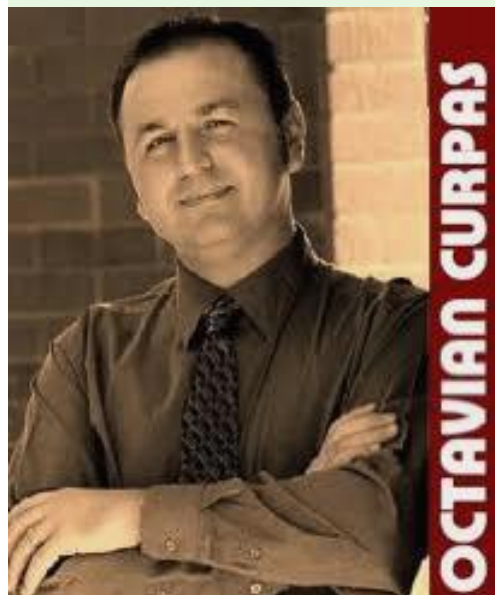
Cu șira spinării verticală, ei sunt eroii care fac legământul cu țara de naștere și cu cea de adopție prin ceea ce au mai scump, conștiința de sine.

Nu sunt sfinți, nu sunt miliardari, nu sunt cerșetori, ori... poate că sunt din toate acestea la un loc, pentru că, povestea fiecăruia dintre ei are un traseu ce ar putea constitui pilonii de susținere ai unui roman de succes.

Parcurend paginile, cititorului nu îi mai rămâne decât să descopere firul ficțiunii din țesătura evidentă a realității implacabile.

Este aici o lectură agreabilă, un dar pe care autorul ni-l face într-un moment în care tot mai mulți dintre compatrioții noștri se întreabă:

Încotro mergem,
fraților?

Olga Alexandra DIAONU

Sunt Eva și mănânc un măr

Sunt Eva și mănânc un măr
să aflu cum a-nceput viața
și port în suflet un pridvor
ca să contemplan dimineața

Dă, Doamne, norii mai la nord
să iasă soarele din ceață,
să-mi crească-n suflet un fiord
să simt că am pătruns în viață

Aveam pe suflet o perdea
ce mă ținea învăluită
în necunoaștere și-aș vrea
să nu am viața prea cernită

Sunt Eva, da, și am uitat
în clipă să-ți dau ascultare
De nu era întâi Adam,
nici eu nu mai aveam cărare

L-ai vrut doar singur mai întâi,
născut din lacrima iubirii
ce-ai pus-o gaj și căpătâi
ca să susțină capul firii

Și lucrurile-n jurul lui
stăteau ca el să le numească
prin schimburi tainice cu ele
și-ncet iubirea să le-o crească

Dar, Doamne, cerul cobora
peste Adam lumina-n sită
și nici un lucru nu vedea
de nu-i eram eu hărăzită

E-adevărat că trebuia
să vină-n viață mai întâi
Eu am venit prin voia Ta
în viață să îi fiu călcâi

Cum altfel ar putea umbla
prin lume voia să Ți-o crească
fără să-și sprijine-n sanda
tulpina cea dumnezeiască?

Eu sunt lumina ce-o lăsa
să-i stea doar adormită-n pântec
Nemușcând mărul, mă voiai
doar pasăre, nu voiai cântec

Dar, Doamne, cum aș fi putut
să separ cântecul vieții
de cântecul din suflet rupt
când dau binețe doar tristeții?

Cum s-ar căli sufletul meu
să poată-n vis doar să Te-atingă,
să știu că Tu ești Dumnezeu
ce lași durerea să mă-nvingă?

Durerea s-o transform în cântec
m-ajută tot Tu din fruntea bolții
când mă pătrunzi să fiu avânt
ce șterge baierale nopții.

C'est moi Eve qui mange une pomme

C'est moi Eve qui mange une pomme
pour apprendre la genèse de la vie
et dans mon âme j'ai une terrasse
d'où je contemple les petits matins.

Seigneur, dirige les nuages plus au nord
pour que le soleil sorte du brouillard
pour qu'un fjord croisse dans mon âme
pour sentir que je suis entrée dans la vie

Un rideau recouvrait mon âme
qui m'enveloppait dans l'ignorance
et je ne voudrais pas
que ma vie en fût trop assombrie

Oui, je suis Ève et j'ai oublié
de t'obéir dans ce monde
Si Adam n'était pas né en premier
je n'existerais pas moi non plus

Tu n'as voulu que lui au commencement,
né des larmes de l'Amour
que tu as mises en gage à la base
pour soutenir la tête du monde

Et de tous côtés les choses
attendaient qu'il les nomme
par des échanges mystérieux avec elles
et qu'ainsi il augmente doucement leur amour

Mais, Seigneur, les cieux versaient
sur Adam la lumière tamisée
et il n'aurait vu aucune chose
si je ne lui avais pas été destinée

Il est vrai qu'il devait
naître le premier -
je suis venue par Ta volonté
pour lui servir de talon

Je suis la lumière que Tu as laissée
gésir dans son ventre
Si je n'avais pas mangé la pomme,
je serais restée oiseau, et non pas son chant

Comment pourrait-il autrement marcher
pour accomplir Ta Volonté
sans appuyer dans sa sandale
le tronc divin?

Mais, Seigneur, comment pourrais-je
séparer le chant de la vie
du chant de mon cœur
quand mon âme ne salue que la tristesse?

Comment mon âme s'endurcirait-elle
pour T'atteindre ne serait-ce qu'en rêve
pour savoir que Tu es le Dieu
qui laisse la douleur me vaincre?...

Transforme ma douleur en chant
Toi qui m'aides du haut des cieux
me transperçant de Ton élan
qui fait disparaître la nuit de mon cœur.

Azi, un strigăt neauzit

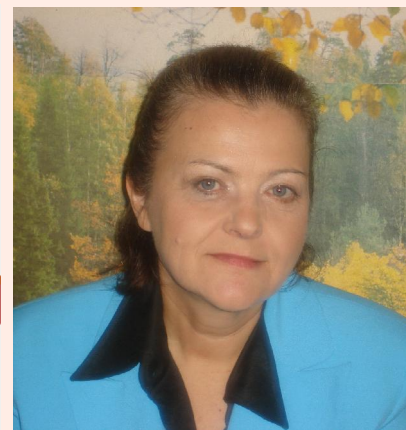
Azi
un strigăt neauzit
se desprinde
din mine,
din oceanul rotit
al stihilor
ce mă supun
și se face arc
peste cer

Nici nu mai știu
cum e
când mă adun -
sunt doar deschidere
și-o lumină tresaltă
în mine,
semn pentru drum

De când ai plecat,
am învățat
să respir
litere
și alfabetul
răspândit
în scrisorile tale
îmi face mersul
mai viu,
mai înalt

Am sufletul
transparent
de iubire
și păsările
se rotesc
atât de sus
parc-ar scrie
cu aripile
gând înflorit
spre tine dus

Simt un avânt
de sevă în mine,
devin copac,
nici rădăcina
nu se mai ține -
vrea să m-apeleci
peste margine
și-n noaptea asta,
chiar fără tine,
tot am să ard.

Aujourd'hui un cri inaudible

Aujourd'hui
un cri inaudible
se détache de moi,
de l'océan
tourbillonnant
des éléments
qui me soumettent,
tout en se faisant arc -
en-ciel

Je ne sais même plus
me retrouver en moi-même -
je ne suis plus
qu'une ouverture
et une lumière
tressaille en moi -
signe sur mon chemin

Depuis que tu es parti
j'ai appris à respirer
dans des lettres
dans l'alphabet
répandu
dans mes missives
pour toi,
ce qui rend mon allure
plus vive,
plus noble

Mon âme
transparaît
d'amour
et les oiseaux
décrivent
des cercles dans l'air
comme s'ils écrivaient
de leurs ailes
les pensées fleuries
que je t'envoie

Je sens un élan
de sève en moi,
je deviens arbre,
aucune racine
ne me tient plus -
elle voudrait que tu m'inclines
jusqu'aux confins de la Terre
Cette nuit -
même sans toi -
je brûlerai encore.

Traducere: autoarea

Corectura: Nicole Pottier, Virginia Popescu

Gheorghe A. STROIA

Rătăcirea – demers inițiativ necesar, în căutarea echilibrului eului poetic

Firea umană, ca o „infernă” mașinărie a contrariilor, zămislește, trăiește și apoi ucide, fără nici un scrupul, sentimente sau un cumul de sentimente, adeseori contradictorii. Dintre toate „feeling”-urile pe care omul modern le nutrește, cele de rătăcire și, prin extensie, de intuiție asupra rătăcirii sunt cele mai înfricoșătoare. Fără îndoială, caracterul reflexiv al rătăcirii se manifestă dual asupra omului, acesta fiind atât subiect al acțiunii, cât și cel asupra căruia se răsfrâng acut toate aceste acțiuni. Ce este omul, dacă nu veșnicul rătăcitor, poate nu atât într-o lume exterioară, cât mai ales în lumea sa interioară? Acolo unde întâlnindu-și incertitudinile, frământările, stările contradictorii, are - din păcate, nu în orice situație - capacitatea de a discerne ori de a face alegerea corectă?

Ce este omul, dacă nu un rătăcitor pe calea Timpului, pe care știe să și-l apropie, îndepărtându-l, de fapt? Un Timp pe care îl trăiește, transformându-l, apoi, în cenușă. Rătăcirea este - în speță - înfricoșătoare, datorită senzației eutanasice de pierdere a oricărui

contact cu lumea exterioară, de cădere în abisul singurătății proprii lumi, de volatilizare (fie și temporară) a oricăror repere și legături motivaționale. Să fie, oare, această mortificatoare senzație, sfârșitul propriei lumi? Să fie această înspăimântătoare stare, începutul și sfârșitul individului ori singularității lui - ca atare?

Dacă lucrurile se pot aborda din acest punct de vedere, atunci - cu certitudine - rătăcirea este calea directă spre prăbușire. Este calea sigură spre „moartea în viu” - așa cum s-ar „prescrie” preceptul biblic asupra rătăcirii. Dar, tot o parabolă biblică (cea a Fiului Risipitor) ne trimite cu gândul la o țară îndepărtată, străină, aflată - cel mai probabil - în suflul rătăcitorului. O țară care-i produce „grave” mutații în gândire, care-i modifică percepția asupra propriei sale lumi, care-i oferă prilejul de a se așeza la masa împăciuirii, în confesionalul propriei persoane. O țară în care apare regretul asupra involuției proprii și se naște speranța redevenirii, a ridicării, a evadării din întunericul profund către lumina (re)cunoașterii. Aici, acum, se naște izvorul dătător de viață, care transformă omul într-un șuvoi, ce curge la început turbure și firav, pentru ca mai apoi să se limpezească și să devină fluviu. Un „fluviu” care-și clarifică simțirile, gândurile, calea și se „simte” capabil de a-și afla locul revărsării echilibrului, în picături de uman-divin.

Dacă, prin rătăcire, omul dobândește capacitatea de întâlnire a propriului eu, atunci, în rătăcirea sa, omul ar putea găsi motivația regăsirii, a aflării propriului echilibru într-o lume a dezecilibrului, ar putea afla bucuria ridi-

cării în picioare, după ani și ani de împovărată îngenunchiere. Deci, până la urmă, rătăcirea, poate fi privită ca o ispită - cu un farmec discret, inițiativ, revelator sau având o conotație pozitivă, benefică omului - un simplu rătăcitor, în genere. Momentul convertirii rătăcirii în regăsire depinde de forța fiecărui suflet în parte. Practic, e ca și cum având cutia cu chibrituri în mână, rătăcitorul ar putea hotărî singur clipa aprinderii scânteii, ce l-ar trimite către lumină. Important este doar să vrea... să caute, să afle, să valorifice, să esențializeze și să decidă.

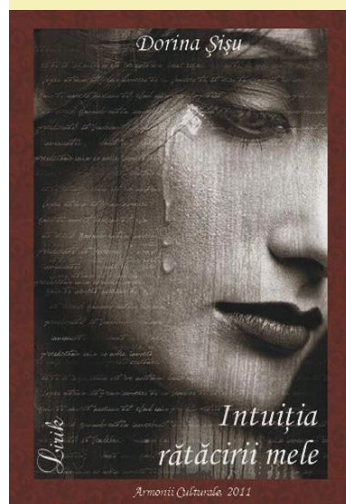
După succesul datorat studiului său, intitulat „**Incursiune în romanul grec-latin**” (Ed. Transilvania, Tecuci, 2010), **Dorina Șisu** dovedește suficientă forță creatoare și o deosebită intuiție prin abordarea genului liric, fapt care o conduce, azi, la împlinirea unui alt vis al său: acela de a finaliza o carte de poezie, frumos intitulată „**Intuiția rătăcirii mele**” (Ed. Armonii Culturale, 2011).

În întreaga lirică a Dorinei Șisu, se împletesc, ca într-o tăcută rugăciune, doruri, frustrări, temeri profunde - la modul retoric, desigur. Pentru a putea supraviețui unei lumi decadente, aflate la iminentul său apăs, în ploaia gri, pornită în urma unei deflagrații atomice, poeta se identifică, până în cele mai intime aspecte, cu elementele constitutive ale naturii sale profund umane: pământ fetid, vânt, umbră, spirală, păcat, iubire, foame, ură. Poate tocmai această profundă identificare zămislește în suflet rătăcirea, imposibila rostuire, o perpetuă peregrinare până aproape de aurorele cerului, ori până în miezul fierbinte al cuvân-

tului. Un pelerinaj în cuvânt, prin care mărturisește: „*ascund anii bocii/ în tălpile goale/ izbesc păcatul/ gol/ în fiecare noapte*” (Dur) sau „*înțometată/ de iubire/ a înfipt sărutul în singura ei clipă,/ și rătăcită a divinizat vântul,/ apoi în umbră a închis spirale*” (Seva)

Fără frivolitate și alunecări în patima lirismului desuet, descompunând culorile în triluri de nuanțe (valorizându-și, astfel, prezentul), Dorina Șisu se regăsește precum Fiul Risipitor, simțind că ruperea de rădăcini provoacă o durere profundă, ce incumbă transformări majore ale eului, pe care riscă să nu-l mai poată recunoaște. Este dorul eului prezent, cum o mărturisire de credință a dorului eului trecut: „*fără formă/ și fără suspin/ respir ca o nebună/ prin iubire/ dau rest lumii/ bietul meu nume/ rostit la final/ dor de dor de mine*” (Nume). Fără îndoială, limanul sperat nu este întotdeauna cel găsit și, de aceea, integrarea într-o altă lume, străină sufletului său, este atât de mortificatoare. O lume în care apusul se resimte mai insistent decât efemerul răsărit. Olume...

Printr-o încercare cvasi-sisifică (specifică, de altfel, încăpățănării poetului) de a se înțelege pe sine și, implicit, de a înțelege vâltoarea lumii în care se simte doar un pelerin, cu modestie, autoarea se autodefineste. Printr-o analiză introspectivă, prin „corijarea” relațiilor pe care unele sufletului său le are cu spectrul general-uman, printr-un rafinat experiment (pseudo) psihedelic-ezoteric, reușește să descopere valențele unice ale echilibrului:

➔ „Am scormonit țipând la mine/
Culori de trecere prin timp./ Am
rătăcit un drum/ În noapte...”.
Fără a putea, însă, ascunde că:
„picur dureri/ peste prezent./
sărut inexistența,/ iubesc ne-
ființa./ ating prea des/ și prea
de sus/ durerea” (Rătăcire). Pro-
babil că întrebările pe care și le
adrează, în acerbele momente
ale inițiativului său delirium tre-
mens, sunt: *De ce sunt... altfel?*
Mă regăsesc în... ceilalți?
*Pri-
virea... mă minte? Să fiu eu...
întunericul?* Și toate acestea,
într-o teribilă furtună ce are me-
nirea de a-i converti rătăcirea în
lumină.

Există, pe calea incertelor rătă-
cirii, o speranță: dragostea. Acel
sentiment unic, vibrant, care a-
lină dureri, vindecă răni, care cu-
cerește, înalță și statuează feric-
cirea. Un licăr albastru, peste o
mare nebuloasă. O iubire capabilă
să-i convertească dilemele în
scânteii - ușor perceptibile, miste-
rioase, sfioase îmbinări de nuanțe
contrastante: „Ești cu mine, eu
sunt iubirea nu moartea, eu sunt
îngerul /nu întunericul, eu sunt
viața nu infernul. Cununați în
noapte./ adormim pentru tot
restul vieții și al morții” (De-
clarația mea). Dorina Șîșu dovedește
talent și erudiție, capabile
să-i transforme chinul în bineme-
ritată odihnă, pe foaia imaculată
a gândurilor sale. Utilizând repe-
rele unui sistem axiomatic de sor-
ginte carteziană - „pentru că eu/
am un loc coerent pe vârful unui

punct/ suspendat de cer” (Vor-
be) - și căpătând încrederea ne-
cesară, eul său rănit își pregă-
tește, în ascuns, evadarea din în-
cătușarea timpului, implacabil
scurt: „Țipă în gol prizoniera/
Primenește în secret libertatea/
Canonizează timpul rămas/ Do-
mină capabil șansa în cuvânt.”
(Non-identitate) sau „Fără mo-
tiv sugrum prezentul./ Aștern în
praf/ Restul din mine.” (Intuiție).

În versurile din „Intuiția ră-
tăcirii mele” își face subtil resim-
țită prezența o stare de rugăciune.
O rugăciune șoptită, prin care su-
fletul rătăcit își găsește, din când
în când, liniștea de a merge mai
departe. Un templu baroc, în care
„cărămizile” sunt retoric dubi-
tative și pe al cărui altar tronează
suferințele eului. În acest templu,
cu sufletul descult, poeta își mur-
mură dorința de echilibru, precum
un descântec al ielelor - aducă-
toare de ne-șansă: „Suflet îm-
brăcat cu alb/ De crin culoare./
Miroase a sărbătoare./ Ochiul
a schimbat/ Tot ritmul din
ninsoare.” (Ruga). Aici găsește
„...răgazul așternut de clipe în
mijloc de haos”. Un haos pe ca-
re, în final, reușește să-l domine
și să-l orânduiască: „Sunt între-
gul generat/ De ochiul supt/ De
lumină./ Spun ruga contopirii/
Orânduiesc un haos.” (Ochiul).
O interesantă similitudine de idei
cu lirica poetei gălățene Spe-
ranța Miron! (din volumul său
„Glezna Timpului”, 2011).

Printr-o tehnică poetică bine
definită, prin asocieri de cuvinte

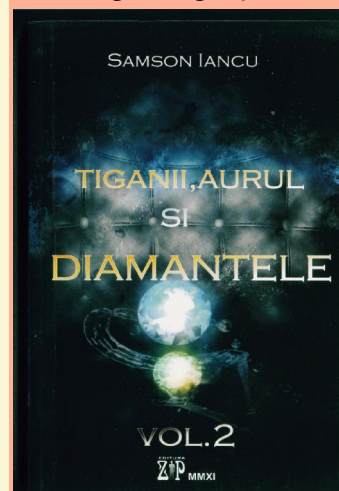
simple, ca formă și conținut, au-
toarea reușește să creeze meta-
fore surprinzătoare, simboluri noi
- construcții esențializate și îm-
bogățite semantic. Senzația pe
care o astfel de carte o induce
poate fi a unui început de lume,
a momentului „înfloririi” grăun-
telui cosmic care dă naștere Uni-
versului. Explozia generează dez-
ordine aparentă în căutare de e-
chilibru, în care haosul își face
resimțită prezența cu insistență.
Un haos inițiativ, care poate ge-
nera o altă explozie, creând un
cerc vicios ce implică o perpetuă
stare de rătăcire. În această stare
de rătăcire, eul își caută calea, își
caută echilibrul, fără a avea certi-
tudini, ci doar putere pentru o
febrilă căutare.

Prin tonul său lirico-meditativ,
prin momentele contemplative
speciale, prin infinita gamă de
senzații create, prin tonul său
simpatetic, prin retoricele vibrante,
poezia Dorinei Șîșu se dovedește
de bună calitate și încărcată de
semnificații. Urmărind, totuși,
o disciplină a formelor, o claritate
a exprimării și a structurii fraze-
ologice, păstrând intacte rezonan-
țele intime cu sufletul cititorului,
se poate spune că „Intuiția ră-
tăcirii mele” este o reușită valorică,
ce-i poartă amprenta. Neconven-
țională, fără a-și impune etaloane
literare, adorând sublimul poetic
și beneficiind de o pregătire filo-
logică, poeta nu scrie din dorința
de a-și raporta poezia la cea a
valorilor genului. Dorina Șîșu
scrie pentru liniștea sufletului!
Ori, mai bine-zis, pentru potolirea
mărilor interioare ale sufletului
său, pregătite în orice clipă să se
reverse. Fie doar și prin aceasta,
lirica prezentei scrieri este una
originală. O notă de originalitate
aparte, care nu deranjează și care
exclue orice urmă de limbaj p(r)ost-
modernist. Sperăm, ca prin refula-
rea energiilor sale interioare, rătă-
cirea Dorinei Șîșu să devină una
perpetuă, pe cărările pe care sufletul
le iubește și le venerază, aflate
pe TĂRĂMUL POEZIEI DE VALOARE!
Fie ca „rătăcirea” poetei să devină
calea spre aflarea rostului și echi-
librului nostru! AVE!

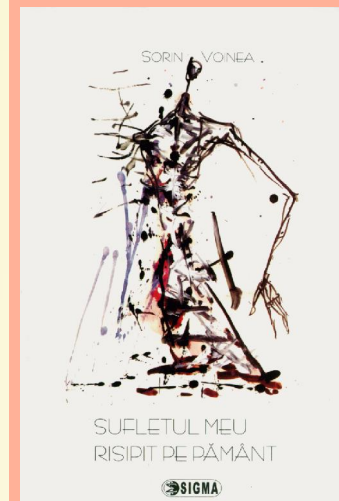
Cărți primite la redacție

Samson Iancu -
Țiganii, aurul și diamantele,
Ed. Singur, Târgoviște, 2011

Samson Iancu -
Țiganii, aurul și diamantele
(vol. II), Ed. ZIP, Buc., 2011

Sorin Voinea -
Sufletul meu risipit pe pământ,
Ed. Sigma, București, 2008

Pictură etruscă

UN DIAMANT... DIN ESENȚĂ DE GORUN

Craiova a găzduit în zilele de 9 și 10 decembrie a.c., prima ediție a Festivalului Național de Epigramă „Traian Demetrescu”, Cenaclul Epigrafiștilor Olteni înscriindu-și în palmares o prestigioasă și prodigioasă manifestare, cu nimic mai prejos decât mai vechile surate din România de dincoace și dincolo de Prut. Totul a fost posibil datorită susținerii materiale din partea Primăriei Craiova (primar Antonie Solomon) și sprijinului logistic al Casei de Cultură „Traian Demetrescu” Craiova (director Alexandru Stuparu) și Uniunii Epigrafiștilor din România (președinte George Corbu).

Participanții la festival au făcut dovada măiestriei lor epigramatice în cadrul spectacolului desfășurat în după-amiaza zilei de vineri în fața publicului prezent în sala Primăriei Craiova. La recitalul care cu greu a mai putut fi oprit în partea a doua - dueluri directe -, „săbiile” s-au încrucișat cu ardoare, fără a provoca însă răni letale, murindu-se doar de râs. După cuvântul de bun sosit, rostit de **Petre Gigea Gorun** - președintele cenaclului gazdă, au rostit alocuțiuni cei trei membri ai juriului: **George Corbu**, **Ștefan Cazimir** (ambii din București) și **Mihai Sălcuțan** (Buzău). Spectacolul a fost pigmentat cu momente muzicale susținute de elevi ai Liceului de Artă „Marin Sorescu” și de Ilinca Zamfir, artist liric.

Partea a doua a recitalului, desfășurată în cadrul agapei prietenești din seara aceleiași zile, avea să pună în evidență și alte laturi ale activității creatoare a participanților, epigrama fiind acompaniată de poezie umoristică, parodie, rondel și alte genuri literare, dar și de minunate melodii de petrecere și voie bună, „premi(n)ți” fiind **Marian Doboreanu**, **Laurian Ionică**, **Ștefan Cazimir**, **Ion Diviza** și alți câțiva.

În ziua de sâmbătă am consemnat mai întâi acordarea premiilor festivalului, apoi vernisarea expozițiilor de caricatură - **Gabriel Bratu**, portrete ale epigrafiștilor olteni și alții - **Lucian Bulătan**, peisaje montane - **Constantin Brânzan**. Tot acum au fost lansate revistele „Cugetul”, nr. 17, redactor-șef **Mircea Ursei** (n-a fost prezent), „*Turburele*”, nr. 6, redactor-șef **Nelu Vasile** și „*Instantanee cu epigrafiști în Cetatea Banilor Craiovei*”, autor **Constantin Brânzan**.

La propunerea președintelui **George Corbu**, s-a organizat ad-hoc o dezbatere privind organizarea festivalurilor de epigramă, iar în final, participanții au fost invitați la turul orașului Craiova, ghid fiindu-ne președintele cenaclului gazdă, care s-a substituit, pe rând sau concomitent, fostului primar al Craiovei, fostului primvicepreședinte al C.J. Dolj, unui fost și actual poet, actualului președinte al Fundației „Scrișul Românesc”, pretinzând că are acordul fiecăruia în parte pentru a-i reprezenta.

La concursul lansat de organizatori au răspuns 90 de epigrafiști, care au trimis câte două epigrame la fiecare dintre temele: „**Banii Olteniei**”, „**La lilieci**”, „**Temă liberă**”. Juriul național a decis acordarea următoarelor premii: **Premiul 1 - Vali Petronela Slavu** (Aninoasa, Petroșani), **Premiul 2 - Ioan Toderașcu** (Costești, Vaslui), **Premiul 3 - Ștefan Cornel Rodean** (Sibiu), **Mențiune 1 - Dan Căpruciu** (Galați), **Mențiune 2 - Ion Diviza** și **Mențiune 3 - Gheorghe Bălci** (ambii din Chișinău).

Organizatorii au acordat nu mai puțin de 20 de **Premii Speciale**, beneficiarii fiind: **Vasile Larco**, **George Petrone** (ambii din Iași), **Dan-Viorel Norea** (Constanța), **Florina Dinescu** (Ploiești), **Nicolae Dragoș**, **Elis Răpeanu**, **Viorel Martin**, **Laurențiu Ghiță**

(toți din București), **Nicolae-Paul Mihail** (Sinaia), **Gheorghe Constantinescu** (Brașov), **Eugen Albu** (Cluj Napoca), **Dorel Lazăr** (Aiud), **Ionel Iacob-Bencei** (Timișoara), **Nicolae Nicolae** (Caransebeș), **Nichi Ursei** (Râmnicu Vâlcea), **Marian Grigore Doboreanu** (Târgu Jiu), **Nelu Vasile** (Turburea, Gorj), **Aurel Dîncșoreanu**, **Nicolae Claudiu Șimonați** (ambii din Geoagiu), **Valerian Lică** (București, n-a fost prezent).

Fiecare dintre premii a purtat numele unei personalități din Oltenia.

Alți participanți la manifestare au primit „**Diploma de Excelență**”: **George Corbu**, **Ștefan Cazimir**, **Mihai Sălcuțan**, **Alexandru Stuparu**, **Ion Micuț** (Râmnicu Vâlcea) și unii membri ai cenaclului gazdă - **Marius Coge**, **Laurian Ionică**, **Janet Nică**, **Any Drăgoianu**, **Alexandru Radu**, **Nicolae Rogobete**, **Marius Robu**, **Theodor Roșu**, **Constantin Bazăverde**, **Gheorghe Miertescu**, **Lucian Bulătan**, **Constantin Brânzan**, **Gheorghe Burdușel**, **Ștefan Marinescu**, **Ion Pătrașcu**, iar juriul a decernat o diplomă asemănătoare președintelui Cenaclului Epigrafiștilor Olteni, **Petre Gigea-Gorun**.

Înainte de a încheia relatarea de la reușita craioveană, trebuie spus că existența filonului acestui diamant cultural era cunoscută de multă vreme în Cetatea Banilor, nu se găsisese însă giuvaergiul care să-l șlefuiască atât de bine încât să-i pună în valoare toate caractele. Dacă acest *meșter* priceput este tocmai Excelența Sa **PETRE GIGEA-GORUN**, Ambasador al României la Paris și UNESCO,

Ministru de Finanțe al României, primvicepreședinte, primar, poet, președinte de fundație și de cenaclu, atunci reporterului îi mai rămâne să spună doar atât:

„*Ne aplecăm, cu-adâncă reverență, / În fața Dumneavoastră, EXCELENȚĂ!*”

Reporter epigramatic și anagramatic,
Lis Veleanu

Domenico STARNONE
(Italia)

Traducere:
Marin BUDICĂ

A fost ceva forțat. Vina mea. I-am spus tot ce spun îndrăgostiții când au impresia că mor dacă nu petrec măcar câteva ore cu femeia iubită. I-am spus și mai mult. Și am sfârșit cu tonul celui care dă un ultimatum: „Voi fi la Napoli pe 26, 27 și 28. Hotărăște-te: ori ajungi și tu acolo, ori gata, n-are rost să mai continuăm.”

O cunoscusem pe Luisa în septembrie. Nu stăteam bine, lucram mult, petreceam ore și ore în bibliotecă ca să adun tot felul de date din anumite documente. Când ieșeam afară, în aerul curat, mă gândeam: „E posibil ca viața să fie redusă doar la a învăța și a studia, la a studia și a învăța?” Pe stradă, în autobuz, ochii mi se opreau din ce în ce mai des asupra perechilor de tineri care se îmbrățișau fericiți, își vorbeau la ureche, se sărutau cu guma de mestecat în gură. Dar îmi plăceau mai ales discuțiile, mai mult sau mai puțin argumentate, dintre persoanele care se doreau fără să știe de ce. Îmi plăcea tensiunea încordată din anumite fraze banale, îmi plăceau gesturile mărune, cele care, când atingeau pe altul cu totul întâmplător, sau când atingeau cu o camaraderiească și aparentă inocență, împiedicau cu greu dorința de a se schimba în mângâiere. Încântat, rămâneam mult timp să ascult, să privesc.

Luisa lucra ca bibliotecară, era drăguță. Fiindcă eram obișnuit s-o văd în spatele unui ghișeu, când am întâlnit-o prima dată pe stradă mi-a fost greu s-o recunosc. Era cu soțul și cu fiica, le-am făcut un salut entuziast, ea a răspuns printr-un semn discret cu capul. Dar a doua zi, în biblio-

*Domenico Starnone (n. 1943) este un scriitor, jurnalist și scenarist italian, tradus în franceză, germană și greacă. Cel mai apreciat roman al său, **Via Gemita**, a câștigat Premiul Strega în 2001. Scriitorul, fost profesor de liceu, este și un satiric preocupat de problemele școlii.. Cărțile lui care au ca subiect lumea elevilor și a profesorilor au stat la baza unor filme ca „La scuola”, „Auguri professore” și „Denti” - ultimul prezentat la Festivalul filmului de la Veneția - și care au stârnit atât interesul criticii, cât și al publicului. Proza de față, **Ultimatum**, are toate atributele prozei lui Domenico Starnone: stil lejer, ironie, un sentimentalism reținut, dar și evitarea cu abilitate a unui final moralizator.*

(Marin Budică)

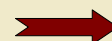
tecă, s-a arătat foarte sociabilă, însă nici eu n-am fost mai prejos. După o săptămână, vorbeam deja despre orice, cu o anume voioșie. Și au fost suficiente cincisprezece zile ca să ne dăm seama că nu era de ajuns să ne vedem doar în orele de program. Am început să mergem împreună la bar sau la rotiserie, ca să mâncăm supli¹.

Se știe ce se întâmplă în asemenea situații. Eu i-am povestit repede despre viața mea, ea despre viața ei. Când i-am spus ce mi se întâmplase mie, s-a arătat cam distrată, dar ce i se întâmplase ei ne-a absorbit pe amândoi. Am ascultat-o cu toată atenția, fie ca să înțeleg ce fel de om era, fie să descopăr dacă era vreo speranță deschisă spre dorințele pe care le aveam față de ea. Speranța exista. Se căsătorise la douăzeci și patru de ani, după ce câștigase concursul de bibliotecar categoria B. Ea și Gianni, soțul ei, s-au iubit un timp cu mare intensitate. Apoi a rămas gravidă, așa de plăcere, fiindcă de multe ori se zice ca să se zică ceva: „Mi-ar plăcea mult un copil la fel ca tine”. Soțul era fericit, ea nu: Luisa a simțit imediat că totul se va schimba: sentimentul de fe-

ricire, relația cu Gianni, serviciul, viața. E foarte adevărat că prietenei sale, Maddalena - o fată plină de calități, pe care întâmplările vieții o duseseră la Napoli să lucreze la un post de radio privat - îi scrisese imediat: „Pe acest copil eu nu-l doresc, sunt îngrijorată.” Avea dreptate să fie îngrijorată, fiindcă de fapt nu era pregătită pentru maternitate. Și, într-adevăr, sarcina a mers foarte rău, a vomitat nouă luni la rând, travaliul a durat la infinit, i-au făcut cezariană, nu și-a revenit ușor. În plus, Carla, fiica, a plâns un an întreg, noaptea și ziua. Ceva de colaps: pentru ea, nu pentru Carla. Luisa era sleită de puteri, devenise urâtă și cu cearcăne la ochi, înlănțuită de mofturile fiicei, o tortură. Cu suplimentul că Gianni dispărea dimineața și se întorcea noaptea târziu. Făcea grafica unui jurnal, devenise electronist, trebuia să lucreze mai mult. Dar, desigur, electronică. Maddalena, prietena ei din Napoli, știa bine ce se petrecea. În acei ani îi scria măcar o scrisoare pe săptămână, ca să se descarce. Erau scrisori de care acum se rușina puțin: îi scria despre toate. Ajunsese în situația să scrie des-

pre orice. „O urăsc pe fetița asta, o voi arunca într-un tomberon, nu pot să n-o fac”; sau: „Nu-mi place, îmi provoacă repulsie, are un nas de elefant, mi se pare că e o cretină.” Mai descoperise că Gianni avea și o altă femeie, una care bătea tastele pentru jurnal. Treabă de mică importanță, firește, însă el o iubea. Viața aca-să, cu fetița care plângea zi și noapte, devenise un infern. Carla nu voia să mănânce. Carla vomita. Carla o săptămână se îmbolnăvea, și alta nu; iar ea era foarte nervoasă, îmbătrânită, o epuizată. Era evident că soțul își permitea din ce în ce mai des unele escapade, erau ani duri pentru amândoi. Însă, încet-încet, fetița creștea, acum avea nouă ani. Se calmase. Desigur, era o fetiță plină de mofturi, n-o lăsa niciodată să respire puțin, mai ales noaptea: mamă, vino aici, mamă, uite acolo. Avea o spaimă patologică de întuneric, dormea totdeauna cu lumina aprinsă, dacă se trezea, se pune pe citit. Când citea, se calma totdeauna. Dar momentul cel mai dificil trecuse. Acum nu putea nici măcar să conceapă că fata nu fusese dorită, ba chiar se rușina de absența inițială a dragostei materne, acum o iubea mai mult decât orice pe lume. Slavă Domnului că trecutul e un depozit de resturi la țărni și nu ne mai gândim la el. Acum trăia s-o mulțumească pe Carla și să șteargă și cel mai mic indiciu al acelui vechi refuz. Soțul, dimpotrivă. Fi-rește, chiar și cu Gianni lucrurile se aranjaseră. Totuși, relația nu mai era cea de odinioară.

Luisa vorbea, eu ascultam,

➔ mă simțeam reconfortat, mâncam la rotiserie. Mai mult decât o speranță. Dar nu era așa. Să vedem ce va urma în continuare. Când la începutul lui octombrie i-am atins pentru prima dată o mână, a avut o tresărire, un fel de amestec de surpriză și panică - și timp de două săptămâni n-am mai făcut așa ceva. În ce privește săruturile, am avut de așteptat până în decembrie când, într-o seară, în mașină, după multe tratative, a cedat - „doar unu și gata - s-a retras imediat, și-a trecut dosul mâinii peste buze și a exclamat: „Nu mi-a plăcut.” Despre rest, ce mai: îndată ce am încercat să-i trag în sus fusta, m-a îndepărtat de ea cu delicatețe. De aceea în ianuarie mergeam încă în mașină căutând unele străzi cu marginile pline de bucăți de hârtie aruncate din mașini. Căutam una, parcam, dar între noi nu se întâmplau multe lucruri. Îi spuneam disperat: „Ducem o viață plină de frustrări și insatisfacții. Timpul trece și vom îmbătrâni. De ce să-l irosim De ce nu?” Ea răspundea: „Pentru că, nu!”. N-avea puterea s-o facă. Desigur, îi eram simpatic, o interesam. Dar dragoste nu, nici măcar să vorbim despre ea, îl iubea doar pe soțul ei. O atracție, o propensiune, asta era. Dar numai ideea că Gianni ar afla că fusese sărutată, că îi mângâiasem mâna, o teroriza. Ca și scenele pe care ar fi fost capabil să i le facă în fața fiicei. Mi le descria în detalii, și le imagina punct cu punct. Sărmana Carla. Numai asta îi mai lipsea. Îi era foarte greu. Era obsedată de ideea că vreo cunoștință de-a ei ar putea s-o vadă și apoi s-o bârfească. Dar lucrul care o teroriza cel mult era că Gianni și fiica - făcând întâmplător o plimbare pe această străduță de îndrăgostiți (la acest punct eu aproape că urlam: „Ar fi nebun soțul tău dacă ar aduce pe fiica voastră la plimbare în locul ăsta”) - ar vedea-o în mașină în dezordine, transpirată, poate în timp ce o îmbrățișam și o sărutam. Teribil. Puținul timp pe care-l aveam se ducea pe apa sâmbetei. O ascultam, încercam să-i înțeleg teroarea, dar în ace-

lași timp nu puteam să nu observ cum se îmbrățișau umbrele amantilor în alte automobile, cum zburau în seară batistele aruncate pe geamurile mașinilor staționate.

De aceea, obosit de toate acestea, devorat de pasiune, i-am zis în martie: „Luisa, voi fi la Napoli pe 26, 27 și 28. Hotărăște-te: sau mă urmezi acolo, sau gata, n-are rost să mai continuăm. Bine?” Poate din cauza celui ultimatum, poate pentru că Napoli era, în același timp, un oraș departe de soț și de fiică, dar și locul simpatizat în care trăia Maddalena, prietena ei de suflet, ea a răspuns imediat: „E bine”.

Nu-mi venea să cred, am trăit zile întregi cu o bucurie în mine pe care n-am mai simțit-o din timpul adolescenței. Mă așteptam, firește, ca la momentul oportun să se sperie și să-mi spună ca de obicei: nu.

Însă a pregătit cu mare atenție totul, cu o determinare care nu mi-a venit niciodată în minte să i-o atribui. A anunțat-o pe Maddalena că va veni să stea la ea în cele trei zile. I-a spus soțului că cea mai bună prietenă a ei traversează o perioadă urâtă și că îi cerea să stea câteva zile împreună cu ea. A pregătit-o pe Carla pentru această absență, i-a descoperit gusturile vorbind cu ea între patru ochi cât va sta cu tatăl ei. Și-a rezervat loc în tren, și-a cumpărat biletul și, mai ales, rostea lungi monologuri în mașină despre ce se întâmpla pe străduțele izolate și îndepărtate, rezumând totul în acest fel: „E timpul să mă gândesc puțin și la mine. Carla a crescut, am răsfățat-o prea mult, ajunge”. Pe scurt, totul era în ordine. Am plecat pe 25 seara, aveam treabă la Napoli pe

26 dimineața, la ora 9. Eram de data asta sigur că totul va merge cât se poate de bine. Îi dădusem numele hotelului unde trăsesem, numărul de telefon, numărul camerei. Perfect. Am așteptat toată după amiaza, toată seara. Nimic, n-a venit.

Mi-a telefonat pe la 11 noaptea, foarte agitată. Era tot la Roma. Pe neașteptate, Gianni dăduse de greu la jurnal, avea mult de lucru, nu putea - i-a spus în ultimul moment - să se ocupe de fețișă. A avut loc o ceartă, dar degeaba: a trebuit să renunțe la plecare. „Bine - i-am răspuns cu o voce glacială - la revedere și îți mulțumesc”. La auzul tonului meu neplăcut, a scos un suspin lung de suferință. A zis: „Sosesc mâine la 16,30. Cu Carla. O las la Maddalena și pe la 18 sunt la tine.” O luam iar de la început, fără să-i spun măcar *ciao*, aproape cu ranchiună.

Timpul pe care l-am petrecut în așteptarea sosirii ei a fost divizat în două părți distincte. În prima parte m-am informat cu mare precizie despre condițiile de la calea ferată pe distanța Roma-Napoli: dacă erau linii întrerupte din cauza deraierilor, dacă puteau fi posibile greve ale organizațiilor sindicale, dacă aveau știri despre șomerii care ocupau stațiile feroviare în semn de protest. Voiam să-i pot striga, dacă ar fi fost necesar: „Îți bați joc de mine, ești o mincinoasă”. M-am informat și despre condițiile meteorologice în cel mai mic detaliu: timpul ar fi fost foarte bun pe toată durata zilei de 27; se anunțau ploi de scurtă durată în nord și în centru-sud, dar numai seara târziu, când Luisa ar fi trebuit să fie deja la Napoli de câteva ore. Și toate

acestea într-un mod furios. Eram foarte furios, fiindcă mă așteptam la o renunțare definitivă dintr-un moment în altul.

A doua fază a fost mai lungă, trecând la început ca o undă de durere recurentă, și mi-a luat tot timpul să-mi imaginez plecarea întârziată din dimineața de 27. La început era vorba doar de mici imagini mentale: când mă încăpățânam împotriva eschivării ei, îmi veneau în minte imagini cu Luisa în timp ce pregătea bagajele în casă, cu fiica care se învârtea în jurul ei și o întreba ca într-un film de Matarazzo²: „Unde mergem, mamă? De ce ești tot timpul distrată? De ce nu te gândești un pic și la mine?” Apoi de acele imagini plicticoase se desprindea ceva ca o patină umedă și zgrunțuroasă, care mă ajungea din urmă: o senzație de rău, o agitație insuportabilă. Am început să înțeleg starea sufletească a ei în toate aceste luni. O vedeam întoarsă acasă, după orele petrecute cu mine, fără să-și bage în seamă soțul, îmbrățișându-și fiica, mințind cu greu despre cum își petrecuse timpul. Simțeam adierea frământărilor ei, grija amestecată cu neliniștea pe care i-o da amintirea mea. Și se termina în nimic: peste câteva ore, ființa mea, care se agita supărată pe tergiversările acelei femei fără inimă, ar fi rămas fără grai. Căutam să-i înțeleg gândurile, nu acelea de dorințe pe care i le atribuisem plin de speranțe, ci pe altele, ale unei ființe răvășite de spaimă. Simțeam că se pregătea să se hotărască, dar nu în sensul dragostei pentru mine, ci mai curând la o ieșire pe ușa din dos față de soțul absent, față de fata care-i măcinase existența. Dorința să stea cu mine - am înțeles - se conjuga permanent cu dorința de a reduce la zero timpul, de a face să dispară Carla, de a o lua de la capăt din momentul în care câștigase concursul de bibliotecar categoria B și se măritase cu Gianni și a fost fericită. Lucru imposibil. Totul zbura țândări prin aer. Așa că simțeam că mă socotea un înșelat. Simțeam cu spaatele, cu subsuorile, cu toate păr-

Pictură etruscă

tile trupului, prin transpirațiile reci ale celui care e pe punctul să cadă într-o cursă, pe care marea nestăpânită a trupului se întoarce să pună în valoare dorințele. Exact așa. Devenii la fel ca ea în momentul în care îmi telefonă la 18 și 15 și îmi zise: „Sosesce”, iar eu i-am răspuns: „Bine”, și mi-am dat seama că adultmecam mirosurile repulsiei ei și mă cuprinsese o simpatie irezistibilă. Dar n-o mai doream. Sosi gâfâind la 19. Acum era întuneric. Cerul era nu doar întunecat fiindcă se înserase, dar și din cauza timpului urât. Era distrusă toată munca obositoare. Îmi zise cu un ton mânios: „Trenul a avut întârziere. Maddalena a trebuit să plece în grabă, fiindcă apăruse ceva neprevăzut. Carla e singură, e într-o casă pe care n-o cunoaște. I-am cumpărat un *Topolino*³, când citește nu face caz de nimic. Singurul lucru bun e că telefonul Maddalenei nu funcționează, așa că Gianni nu poate să dea telefon. Ei? Nu ești mulțumit? Nu asta voiai? Vezi că am la dispoziție o singură oră, apoi trebuie să fug. Ce va face Carla după ce va termina de citit *Topolino*? O oră, nu mai mult.”

Am început să ne sărutăm, dar cu gândul în altă parte. Mă gândeam la fetița singură în casă, citind din *Topolino* al ei, și mă stăpâneam un sentiment de vină față de Luisa. Nu aveam îndoieli: mă gândeam la fetiță, fiindcă se gândea și ea. Și, într-adevăr, își îndepărtă buzele de ale mele și zise: „Dacă are Carla nevoie de mine?” Apoi îmi reproșă cu mînie: „Nu trebuia să mă obligi în felul acesta. Parcă ar fi fost o chestiune de viață și de moarte, m-ai făcut să plec în grabă. Dar nu te simt lângă mine, ești în altă parte. Merită să sufere Carla pentru asta?” Am răspuns: „Ce suferă? Nu i se întâmplă nimic dacă stai aici cu mine.” Să discutăm puțin asupra acestui punct: să sufere fetița? Ce cuvânt e ăsta? Desigur, durerile vin ca un vârtej, în zig-zag, pe drumuri complicate. Nu există drum mai haotic și mai puțin controlat ca al unei dureri care îți sare în spate. De aceea s-

o luăm pe Carla: fetița era în siguranță în casa Maddalenei. Noi, însă, nu. Voiam să plecăm. Toți. Gianni în patul cine știe cui, altul decât cel de la jurnal. Ea și eu, aici căutam să ne îmbrățișăm, fugind de Gianni și de Carla. Eu îi sărutam sfărcurile fără entuziasm, iar ea bombănea plictisită: „Să fii atent, pot să mă doară”, apoi veni un fulger urmat de un tunet de o violență extraordinară. După care se luă lumina și începu să plouă.

Rămăsesem pe întuneric, tăcuți. Așteptam amândoi cu sufletul la gură ca lumina din mijlocul camerei să se reaprindă. Ne gândeam: „Carla are teamă de întuneric.” Am stat așa câțiva timp, fără să ne atingem. Apoi, deși nu mi-a cerut, am căutat telefonul pe noptieră. „Pot să chem un taxi?” am întrebat-o pe centralistă. Aceasta mi-a răspuns: „Se poate încerca.” Și adăugă: „Situția nu e bună.” La acest punct Luisa mă trase de braț, poruncindu-mi: „Întreabă dacă lipsește lumina numai în zona asta.” Am întrebat și mi s-a răspuns: lumina lipsește în tot orașul.

Până atunci ea căutase să-și ascundă îngrijorarea; după aceea fu răvășită de neliniște. Fugi spre ușă, eu o urma. În ghereta portarului verifică dacă exista vreo modalitate să găsim un taxi liber. Apa venea în cascade, inundase orașul, străzile erau sufocate de mașini. Furtuna trecuse, acum doar ploua. Iar Luisa repeta: „Ști-am eu că se va întâmpla ceva.” Se strecură pe ușă și dispăru în întunericul care apăsa peste Napoli, străpuns de lumina farurilor mașinilor.

Alergai după ea, dar se strecura cu repeziciune, însă în direcția opusă, nu cunoștea orașul. O ajunsei, ne certăram, se convinse că trebuia să mă urmeze. „Dacă mă faci să pierd timpul, mi-o plătești”, mă amenință. Eram la jumătatea bulevardului Vittorio Emanuele. Trebuia să ajungem pe via Roma. În depărtare mă răiau tunete. Străbăturăm toată strada în fugă, ea în față, eu în spate, eu în față, ea în spate. Îi strigai: „Luisa, așteaptă. Vine un autobuz.” O ajunsei din urmă, îi

facui semne. Nu mă ascultă. O ținea înainte, fără să-i pese de mine. „Dar de ce?” De fapt autobuzul nu ne-a văzut, orașul era un blocaj enorm, se auzeau claxoane, sirenele ambulanțelor și ale pompierilor.

Am ajuns în cele din urmă la casa Maddalenei. Vila era în întuneric, cum erau și celelalte; poarta enormă de la intrare era închisă; interfonul, firește, nu funcționa. „Cheile”, îi zisei. Luisa se uită la mine și imediat începu să-mi care la pumni în piept, cu toată violența de care era în stare. „Blestemat” - îmi zicea, în timp ce încercam să mă feresc de lovituri. „Cum de mi-a trecut prin minte să-ți dau ascultare!” Nu avea cheile: le lăsase în casă, pe mobila din vestibul, venise în fugă - blestem; cretină ce era; blestem - și nu se gândise să le ia. Își pierduse și acel puțin control care îi mai rămăsese. Începu să sară dintr-o parte în alta și să strige în direcția ferestrelor: „Carla! Carla! Sunt mama, ieși la fereastră!” Eu în spatele ei mă temeam să nu alunece și să cadă într-o băltoacă, printre șoarecii care, când plouă și e beznă totală la Napoli, ca și în alte locuri, ies din canalizare. Sfinte Dumnezeule, se calmă! Îmi făcea rău s-o văd lângă mine în halul ăla.

O întrebai, căutând să mă arăt o persoană lucidă: „La ce etaj se află?” „Patru”. Dădui din cap: „Să-i telefonăm Maddalenei”. Zise da. Alergarăm să căutăm un telefon. Găsirăm o cabină, telefonară la radio. Maddalena nu era acolo, era prin oraș cu de-ale serviciului. Atunci ne-am întors la ușa mare de la intrare. Luisa plângea fără să se controleze. Își vedea fiica în beznă, urlând de spaimă. O vedea cu ochii holbați, mută într-un colț. Eu vedeam aceleași lucruri, ba chiar mai rele: o vedeam alergând prin oraș, după ce fugise din casa străină și întunecoasă. Mă gândeam: „N-o va mai găsi. Dorința ei s-o piardă i-a întins o cursă și a prins-o în ea.” Între timp mă chinuiam să găsesc ceva în minte care să rezolve situația: să mă cațăr până la primul etaj; nu, era imposibil, nu mă simțeam în stare de așa ceva; să

sparg ușa de la intrare: era prea robustă; să forțez broasca: nici vorbă! Eram de profesie cititor de cărți și documente vechi. Ajunsei în cele din urmă să urlu împreună cu ea, din toate puterile gâtului: „Caaaaarla!” După aceea la vecini: „Deschideți ușa! Vă rugăm! Ajutați-ne!”

La un moment dat, urletele atraseră atenția cuiva de la etajul al treilea. Se arătă la fereastră, îi explică că eram prietenii Maddalenei, coborî și ne deschise. Zburarăm sus, pe rampa scării. Luisa izbi cu pumnii în ușă: „Carla! Sunt mama! Deschide!”

Ușa se deschise imediat. Fetița avea o lanternă puternică în mână. Abia îi văzurăm profilul plâpând în spatele lanternei; apoi lumina electrică explodă pe neașteptate în apartament și în tot orașul. Carla se arătă stăpână pe sine, nepăsătoare. Zise cu o voce antipatică, vocea aceea pe care o au copiii când își pun în evidență o inocență pe care de fapt nu o au: „Noroc că te-ai întors. Când s-a luat lumina, am găsit asta și am continuat să citec. Deci, am terminat *Topolino*. Așa că m-am pus să citec scrisorile pe care le-ai trimis lui tanti Magda. Cine e domnul acesta? Încântată, mă numesc Carla”.

Dar am șters-o după un minut, voiam să le las singure, pe mamă și pe fiică, nu mi-aș fi permis să mă amestec în treburile lor. De fapt, ce-aș fi putut să zic? Am fugit. Dar pe Luisa am revăzut-o în continuare, aproape în fiecare zi: la bibliotecă trebuia să mă duc, aveam de lucru, texte de care mă serveam erau toate acolo. Schimbam puține cuvinte acum, dar despre noi nu mai vorbeam. Cel mai mult îmi spune cum crește fata, ce lucruri învață și ce preocupări are. „Este o legătură care mă ține de mâini și de picioare”, exclama. Nu reușea să conceapă și altceva.

¹ suppli = crochete de orez umplute cu carne sau cu mozzarella

² Raffaello Matarazzo = regizor italian din anii '30- '40, considerat un maestru al melodramei

³ Topolino = revistă pentru copii în Italia (topolino = șoricel, deci echivalentul lui Mickey Mouse)

George PETROUAI

Baruch Spinoza sau modelul antic al înțeleptului

Avem deplina libertate să presupunem că filosofia reprezintă prima formă sistematică a gândirii omenești, care nu numai că și-a pus întrebări, dar a căutat să și ofere răspunsuri cât de cât mulțumitoare în legătură cu cele trei probleme fundamentale ale existenței:

a) Existența divinității și posibilele ei mecanisme de cugetare și acțiune;

b) Existența lumii în infinitele ei forme de manifestare și apariția vieții;

c) Omul și problemele sale specifice de cunoaștere și adaptare, a căror neconținută tentativă de soluționare se materializează în tot atâtea remarcabile pagini de cultură și civilizație, adăugate de fiecare generație la zestre transmisă de către înaintași.

Având în față acest uriaș tablou al inepuizabilelor dezbatere filosofice, așa cum s-a conturat el încă din zorii cugetării omenești, este firesc să ne punem întrebarea dacă - la fel ca bunăoară în științele particulare - legea progresului este prezentă și în filosofie. Dar cum unanimitatea concepțiilor este total exclusă până și în problemele care doar tangentează cu filosofia, evident că și în chestiunea de mai sus se înregistrează opinii diferite, unele chiar radicale.

Astfel, dacă ilustrul P. P. Negulescu este

de părere că de voim să studiem filosofia „suntem siliți să ne adresăm fiecărui filosof în parte și să-i ascultăm părerile”, asta întrucât „filosofia, din nefericire, nu poate fi studiată cu adevărat decât numai în mod istoric”, ceea ce în definitiv echivalează cu o elegantă eschivare de la un răspuns tranșant, reputatul gânditor Karl Jaspers nu se dă în lături să excepteze filosofia de la legea progresului, susținând că operele filosofice - măcar acelea în care sunt expuse „viziuni personale asupra lumii” - nu ar fi afectate în fondul lor de idei de trecerea timpului, implicite de dezvoltarea cunoașterii omenești, deoarece ele păstrează aceeași neștirbită actualitate prin gândirea perenă pe care o scot la lumină.

Astfel de considerente m-au îmboldit să aștern pe hârtie viața și fundamentele gândirii lui Baruch Spinoza, un filosof care și-a dedicat existența căutării dezinteresate a adevărului, doar în acest chip reușind să pună bazele spinozismului, concepția care a scos cartezianismul din impasul său dualist (contradicția dintre corp și suflet) și l-a împins înspre monismul ontologic de factură panteistă.

1. O viață exemplară dedicată căutării dezinteresate a adevărului

Din capul locului fac precizarea că dacă pentru această primă parte m-am folosit de excelențele informații furnizate de către P. P. Negulescu în *Istoria filosofiei moderne* (excelente atât prin acuratețea documentării, cât și prin stilul captivant al prezentării), alcătuirea celei de-a doua părți a eseului a putut avea loc numai pe baza operei capitale a lui Spinoza - *Tratat despre îndreptarea intelectului* și mai ales *Etica*, lucrări traduse din latină și judicios comentate de Alexandru Posescu, asistentul de altă dată al profesorului Negulescu.

Baruch Spinoza s-a născut la Amsterdam în anul 1632, din părinți evrei de origine por-

tugheză, probabil ajunși pe aceste tărâmuri nordice după expulzarea evreilor sefarzi din Portugalia în anul 1497. (Expulzările evreilor sefarzi din Spania avuseseră loc în anul 1492.) Poate că de aceea unii dintre contemporanii lui Spinoza înclinau să creadă că în familia filosofului se găsește și nițel sânge arab...

Tânărul Baruch și-a început studiile la școala lui Morteira, un rabin celebru la acea vreme. Dovedind o precocitate ieșită din comun, căci la 15 ani ajunsese să discute textele cărților sfinte cu o abilitate ce adesea îl puneau în încurcătură pe profesorul său, tânărul Spinoza era văzut de toți coreligionarii ca o viitoare stea printre rabinii sinagogii din Amsterdam.

Dar, ne înștiințează P. P. Negulescu, „după cum Descartes fusese cuprins în Colegiul iezuiților din La Flèche de un adevărat dezgust pentru filosofia scolastică și pentru teologie, tot așa a ajuns și Spinoza să fie în cele din urmă nemulțumit de știința rabinilor”.

Pentru început, această nemulțumire s-a exprimat în tendința de-a acumula cunoștințe noi și atunci - ne spune același Negulescu - „s-a apucat să învețe latinește la școala doctorului Franz van den Ende”. La această școală, Spinoza va dobândi temeinice cunoștințe de literatură veche, fizică, științe naturale și filosofie. Cum principala mișcare filosofică a timpului era cartezianismul și cum Descartes era la momentul respectiv mai bine cunoscut în Olanda decât chiar în Franța (aici a trăit, în mai multe locuri, timp de 20 de ani), nu e de mirare - după cum însuși Spinoza mărturisea mai târziu - că toate cunoștințele sale filosofice din operele lui Descartes și le-a însușit.

Contactul cu filosofia a acționat asupra lui Spinoza în două direcții diametral opuse: pe de o parte creștea încântarea sa sufletească și mintea i se emancipa, pe de altă parte (direct proporțional cu prima influență) sporea aversiunea sa față de vechile credințe religioase, astfel încât, cam pe la vârsta de 24 de ani, el a încetat cu totul să mai ia parte la ceremoniile religioase din sinagogă.

Baruch Spinoza

Fiind mai mult decât evident pericolul de a-l pierde cu totul, rabinii au făcut tot posibilul ca măcar să-l păstreze în comunitate: mai întâi l-au acționat în judecată, apoi l-au amenințat cu excomunicarea. Dar cum cele două mijloace de intimidare n-au dat rezultatele scontate, căci Spinoza continua să se mențină pe poziția de rebel, rabinii au schimbat macazul și au încercat să-l corupă, oferindu-i 1.000 de florini de aur anual (sumă considerabilă pentru acele vremuri), numai ca el să consimtă să ia parte din când în când la ceremoniile religioase.

Cum răspunsul lui Spinoza a fost că el nu va renunța la ideile lui nici pentru tot aurul din lume, întrucât „nu caută aur, ci adevăr”, un evreu fanatic a încercat să-l ucidă, atacându-l într-o seară pe stradă. Scapă cu fața curată și din această încercare, apoi - după ce în iulie 1656 sinagoga din Amsterdam a pronunțat împotriva sa sentința de excomunicare solemnă -, el va părăsi pentru totdeauna orașul său natal, stabilindu-se pentru început în apropiere de Leyden, iar mai târziu la Haga.

Vedem din cele relatate mai sus cât de scump și-a plătit tânărul Spinoza dreptul de a cugeta liber, după ce cu un curaj aproape fără egal, cel puțin în acele vremuri, el a acceptat să-și părăsească familia și averea, a suportat povara blestemului și a urii întregului neam, numai ca să se poată consacra *cercetării dezinteresate a adevărului*! Căci, după cum ne-o spune însuși filosoful în *Tratatul despre îndreptarea intelectului* (capitolul *Finalitatea etică a îndreptării intelectului*), „ceea ce oamenii, așa cum rezultă din faptele lor, prețuiesc ca pe cel mai mare bine, se reduce la aceste trei, anume: bogăție, onoruri, plăcerea simțurilor”. Însă mulțumirea pe care ne-o dau aceste lucruri nu este durabilă, fapt care inevitabil produce tristețe, suferință și durere. Cum curată și durabilă este doar mulțumirea pe care ne-o dă iubirea adevărului, sau în chiar exprimarea sa cu o aprecieabilă rezonanță medievală: „Pe când dragostea pentru un lucru veșnic și infinit umple sufletul numai de mulțumire, lipsită de orice tristețe...”, iată de ce Spinoza ne asigură că cercetarea dezinteresată a adevărului ne înșeninează și ne înfrumusețează viața.

Iar această formidabilă dezinteresare a caracterizat întreaga viață a filosofului nostru, lucru probat de următoarele fapte pilduitoare:

a) După plecarea din Amsterdam, el și-a câștigat existența ca optician, mai exact ca poleitor de sticle optice. Mulțumit cu puținul agonisit pe această cale și cu libertatea de care se bucura, el n-a urmărit o viață mai bună și nici nu s-a învoit ca alții să i-o schimbe. Fidel acestui principiu, în anul 1673, adică

după publicarea primelor sale lucrări, Spinoza va refuza oferta principelui palatin Carl Ludwig de-a accepta o catedră de profesor de filosofie la Universitatea din Heidelberg, motivând că dacă va trebui să-i învețe pe alții, nu va mai avea suficient timp ca să învețe el însuși!

b) Deoarece filosoful nostru părea tot mai secătuit de puteri, prietenul său Simon de Vries l-a rugat să primească din partea lui suma de 2.000 de florini, cu care să-și mai ușureze viața. Dar consecvent principiilor sale despre viața cea mai potrivită pentru un adevărat gânditor, Spinoza și-a refuzat prietenul. Ba mai mult: l-a refuzat și atunci când acest prieten bogat și fără moștenitori, care a murit tânăr, vroise să-i lase filosofului întreaga sa avere!

c) După reglementarea succesiunii impusă de moartea tatălui său, Spinoza a renunțat la partea ce i se cuvenea, oprind pentru sine doar un pat, de care cu adevărat avea mare nevoie...

Așa cum deja am arătat mai sus, admirabil este faptul că, deși era sărac lipit pământului, el a continuat să renunțe conștient și hotărât la ceea ce în ochii atâtor și atâtor oameni reprezintă deopotrivă scopul și valoarea vieții. Cu toate astea, sau poate tocmai de aceea, Spinoza se simțea deplin fericit!

Atâta doar că luându-și ca model filosofii antici greci, faimoși inclusiv prin dezinteresul manifestat vizavi de latura materială a vieții, Spinoza n-a ținut seama de marile diferențe existente între clima binecuvântată a Greciei și clima cu mult mai aspră a Olandei. Acest lucru, de altminteri, s-a dovedit a-i fi fatal filosofului nostru, el care încă de timpuriu suferea de-o neiertătoare boală de piept. Așa se face că Spinoza părăsește această lume la 21 februarie 1677, adică înainte de-a împlini 45 de ani.

2. Fundamentele spinozismului și reacțiile iscate

Am arătat în partea introductivă a prezentului studiu că Spinoza s-a dovedit a fi nu doar cel mai strălucit elev al lui Descartes (toate cunoștințele filosofice și le-a înșușit din opera maestrului!), dar și că spinozismul s-a afirmat ca fiind cel mai vrednic urmaș al cartezianismului, de-acolo de unde - ne informează P. P. Negulescu - filosoful francez „constată acțiunea reciprocă dintre spirit și corp, o declară însă inexplicabilă - și trece mai departe”.

Spuneam, de asemenea, că principala mișcare filosofică a timpului era cartezianismul, care încă de pe la 1638, așadar la un an după apariția *Discursului asupra metodei*, a început să fie studiat la Universitatea din

Utrecht, apoi la alte renumite universități olandeze, precum cea din Leyden, din Gröningen, Duisburg sau Herborn.

Deși în Anglia apăruse cu câțiva ani mai înainte metoda inductivă a lui Francis Bacon de cercetare a naturii, o metodă bazată pe observație și experiment și expusă în principala sa lucrare - *Novum Organum* (replica dată *Organonului* aristotelic), totuși, la vremea respectivă filosofia baconiană n-avea cum să rivalizeze cu metoda deductivă, dezvoltată și articulată în cadrul cartezianismului pe un solid aparat matematic. Ceea ce, desigur, nu înseamnă că Descartes nu cunoștea și nu aprecia la justa lor valoare ideile lui Bacon, ori că filosofia celui din urmă n-a cunoscut o strălucită afirmare prin empirismul lui John Locke și apoi prin concepțiile materialistilor...

Având în vedere strânsele legături de concepție și argumentare dintre spinozism și cartezianism, cuvine-se ca, înainte de-a intra în miezul filosofiei lui Spinoza, să aruncăm o privire de ansamblu asupra filosofiei lui René Descartes.

Vom descoperi, astfel, că edificiul conceptual al cartezianismului a pornit de la o întrebare: Există în filosofie acele adevăruri generale și evidente prin ele însele, de la care să putem porni în deducția matematică a explicării Universului? Pentru a răspunde încurajator la această întrebare, este de părere Descartes, trebuie să ne luăm măsuri de precauție împotriva oricărei posibilități de eroare, ceea ce înseamnă să pornim la drum considerând că sunt false toate ideile pe care le avem. Căci ideile pe care le posedăm, ne parvin fie pe calea simțurilor, fie ne sunt date de tradiție. Dar oricare ar fi calea lor de proveniență, ideile astfel dobândite se dovedesc a fi dezamăgitor de contestabile, deoarece simțurile ne înșeală, iar tradițiile variază de la un loc la altul. Se cheamă că nici simțurile, nici tradiția nu ne pot da adevăruri evidente prin ele însele, altfel spus necontestate și necontestabile.

Ce ne rămâne de făcut? Să ne îndoim de tot ceea ce știm, ne răspunde Descartes. Căci îndoiindu-ne, noi cugetăm și prin cugetare existăm, ceea ce ridică îndoiala metodologică la rangul de atitudine a cugetării. De unde se desprinde cu necesitate matematică *prima axiomă* a cartezianismului, sintetizată în celebra teză: *Dubito, ergo cogito; cogito, ergo sum* (Mă îndoiesc, deci gândesc; gândesc, deci exist.)

A doua axiomă vizează existența unei cauze infinite și perfecte, creatoare a Universului, pe care obișnuim să o numim Dumnezeu. Iar respectiva cauză, ne încredințează Descartes, există în noi și face parte integran-

►
tă din ființa cugetării noastre, prin urmare, noi oamenii ne năștem cu ideea de Dumnezeu.

În sfârșit, cea de-a treia axiomă își află temeiul în raportul matematic necesar dintre cauză și efect: Dacă există o cauză creatoare a Universului, obligatoriu trebuie să existe și Universul! Sau altfel spus: Dacă există Dumnezeu, trebuie să existe și lumea externă. Iar cum Dumnezeu este perfect, lumea externă nu poate să fie o înșelăciune, căci înșelăciunea fiind de fapt o imperfecțiune, asta ar conduce la raportul absurd dintre o cauză perfectă și un efect imperfect.

Pentru a păstra întru totul regulile matematice, Descartes transformă cele trei axiome în trei definiții, apoi le așează în ordinea descrescătoare a generalității lor. Axioma cea mai generală este aceea că *Dumnezeu există*. Însă pentru a exista, Dumnezeu n-are nevoie nici de noi, nici de lumea creată. Întrucât a trebuit să existe înainte și independent de întreaga creațiune, se impune concluzia că *El există prin sine. Lumea externă există* este a doua axiomă în ordinea generalității, iar cea de-a treia: *Mă îndoiesc, deci gândesc; gândesc, deci exist*.

Esența cartezianismului se prezintă astfel: Avem o *substanță creatoare*, perfectă și infinită, și două categorii de *substanțe* (lucruri) *create* - *substanțele întinse* sau corpurile materiale (*res extensa*), respectiv *substanțele cugetătoare* sau sufletele imateriale (*res cogitans*).

De precizat că Descartes nu numai că s-a ferit să susțină *ideea nemuririi sufletului*, dar chiar i-a ironizat fin pe cei care se străduiau să dovedească acest lucru. Căci spunea într-o scrisoare adresată prietenului său Mersenne: Sufletul fiind deosebit de corp, nu este cu necesitate supus pieirii ca și corpul, dar atât e tot ce se poate afirma, și nici o demonstrație filosofică nu poate merge mai departe...

Firește că o asemenea atitudine circumspectă i-a adus lui Descartes multe critici și dușmăanii, îndeosebi din partea iezuiților. Aceștia aveau o dublă nemulțumire vizavi de cartezianism: întâi că din doctrina deosebirii absolute dintre suflet și corp, filosoful refuzase să tragă concluzia nemuririi sufletului și a existenței unei vieți viitoare, așa cum susțin Scripturile; apoi, ei respingeau cu indignare îndoiala absolută, deoarece îndoindu-se de tot ce știa, prin aceasta Descartes se îndoia chiar și de adevărul religiilor revelate, căci pentru el, propria rațiune reprezenta singura modalitate sigură de aflare a adevărului.

*

Problema raporturilor dintre suflet și corp

nu putea să-l lase indiferent pe Spinoza, și este de presupus că ea formează punctul de plecare al meditațiilor sale filosofice.

Această spinoasă chestiune frământă într-o asemenea măsură atmosfera intelectuală a vremii, încât filosoful Guelincx elaborează așa-numita *teorie a ocazionismului*, potrivit căreia Dumnezeu intervine cu ocazia fiecărei impresii primite din afară de corpul nostru, pentru a trezi în sufletul nostru o senzație corespunzătoare.

Însă Spinoza, care din mai vechiul și nefericitul său contact cu mozaismul păstra o puternică repulsie în legătură cu orice explicație de natură teologică, critică cu vehemență minunile în al său *Tratat teologico-politic*, afirmând că explicarea teologică a unui fenomen nu este decât un refugiu pentru mintea omenească, la care ea recurge atunci când nu știe și nu înțelege acel fenomen.

Dimpotrivă, susține Spinoza, avem datorită ca tot pe calea deschisă de Descartes, respectiv cu ajutorul metodei matematice (cea mai sigură dintre toate metodele științifice), să aflăm o explicație rațională a raporturilor dintre suflet și corp. Și el este atât de convins de necesitatea întrebuirii acestei metode pentru aflarea adevărului, încât - ne spune P. P. Negulescu - „nu se servește de ea numai în deducția ideilor, ci o păstrează până și în forma lor verbală, dând sistemului său filosofic o alcătuire geometrică”. Faptul acesta se învederează mai ales în opera sa de căpătâi - *Ethica ordine geometrico demonstrata et in quinque partes distincta* (Etica demonstrată după metoda geometrică și împărțită în cinci părți), operă care începe de-a dreptul cu opt definiții și din care - prin *quod est* și *quod erat demonstrandum* - autorul deduce apoi o serie de teoreme, corolare și leme, ce alcătuiesc sistemul său filosofic.

Pentru o mai exactă înțelegere a spino-

zismului, se impun câteva comentarii despre cele două chestiuni nodale, subliniate în paragraful anterior: metoda matematică întrebuințată și definițiile cu care se deschide *Etica*, mai exact Partea întâi, intitulată *Despre Dumnezeu* (în textul original: *De Deo*).

Referitor la metodă, Alexandru Posescu ne înștiințează în studiul introductiv la *Etica*, cum că aceasta nu mai era de mult o noutate atunci când Spinoza a folosit-o în opera sa capitală, asta deoarece ea fusese utilizată și de Descartes în răspunsul său la cea de-a doua serie de obiecții aduse *Meditațiilor metafizice*. Cu toate astea, crede Posescu, „se poate afirma cu mai multă îndreptățire că el a fost cel care i-a împrumutat-o lui Descartes, și anume atunci când a expus argumentat conținutul primelor trei cărți ale *Principiilor filosofice* ale acestuia în scrierea sa *Principiile filosofice ale lui Descartes demonstrate după metoda geometrică*”.

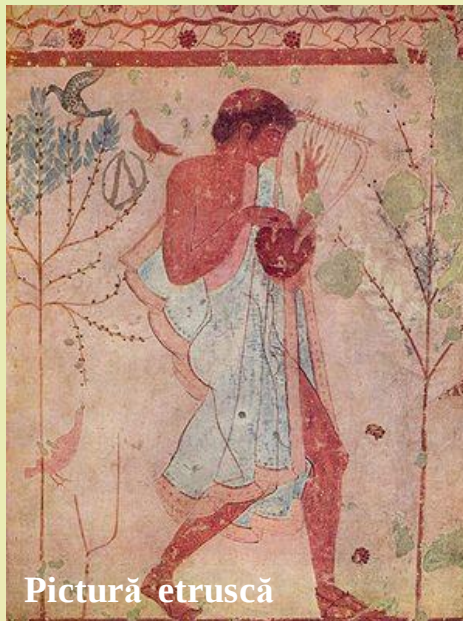
În legătură cu definițiile cu care se deschide *Etica*, Hegel aprecia că „toată filosofia lui Spinoza este cuprinsă în aceste definiții”. „Mai exact, completează Posescu, s-ar putea spune că toată filosofia acestui gânditor se întemeiază pe definiția a treia a substanței și a șasea a lui Dumnezeu din aceeași prima parte a *Eticii* sale, cea de-a doua parte nefiind în fond decât completarea celei dintâi”.

În capitolul consacrat lui Spinoza din ale sale *Prelegeri de istorie a filosofiei*, Hegel vede definițiile filosofului olandez ca fiind „pur nominale”, iar demonstrațiile sprijinite pe asemenea baze fictive drept „torturi formale, care nu fac decât să îngreuneze înțelegerea lui Spinoza”, pentru ca tot el să spună în altă parte că nu se poate face filosofie temeinică decât plecând de la Spinoza, sau cu propriile sale cuvinte: „Când începi să filosofezi, trebuie să fii mai întâi spinozist”...

Este adevărat că *Etica* poartă în pânțelele ei sistemul spinozist. Dar dacă vrem să avem o imagine încheagată despre filosofia lui Baruch Spinoza, nu trebuie să oitem faptul că *Etica* are un prolog, și că acesta se cheamă *Tratatul despre îndreptarea intelectului și despre calea cea mai bună care duce la ade-vărata cunoaștere a lucrurilor*.

Tratatul, rămas neterminat, n-a fost publicat de Spinoza în timpul vieții sale, ci a apărut împreună cu *Etica* și alte lucrări în volumul de opere postume editat de prieteni, în anul 1677 (la câteva luni după moartea filosofului).

Tratatul dezbate problema cunoașterii și a metodei, o problemă de intensă preocupare a gânditorilor înaintați ai timpului (Giacomo Aconcino cu numele latinizat Acontius, Descartes, Francis Bacon, Leonardo da Vinci,

Pictură etruscă

G. Galilei), iar ideile din el au fost reluate de Spinoza, fără modificări esențiale, în partea a doua a *Eticii*.

După ce filosoful olandez ne asigură că certitudinea este criteriul adevărului, afirmație care sună cât se poate de cartezian, el trece apoi în revistă cele patru posibilități de cunoaștere (alineatele 11-14 din capitolul *Cunoașterea intelectului și a puterilor sale*):

1) Cunoașterea din auzite sau prin orice fel de semne pentru transmiterea cunoștințelor (bunăoară ca acelea ale scrisului), cu precizarea că neavând certitudine proprie, astfel de cunoștințe nu sunt adevărate în mod necesar.

2) Cunoștințe dobândite prin puterea simțurilor. Cunoașterea însușită pe această cale nu este nici ea adevărată în mod absolut, întrucât - așa cum a arătat și Descartes - simțurile sunt înșelătoare.

3) Există, apoi, posibilitatea de a scoate prin deducție sau activitatea gândirii o cunoștință din altă cunoștință. Cu toate că un asemenea mod de cunoaștere are certitudine, deci este adevărat, certitudinea lui este limitată, fiind în funcție de certitudinea ideii din care scoatem noua noastră cunoștință. Ori, într-un asemenea caz, este posibil să raționăm just, plecând însă de la o premisă nesigură, chiar falsă.

4) Există, în fine, modul de cunoaștere în care, cu claritate și distincție, respectiv cu deplină certitudine, intelectul intuiește ideea cunoscută (ca, de pildă, ideea că partea este mai mică decât întregul). Cum de adevărul unei atari cunoștințe nu ne îndoiim câtuși de puțin, rezultă că ea este *efectiv și riguros adevărată*. Căci - ne asigură Spinoza - prin asemenea intuiții intelectuale „cunoaștem esența adevărată a lucrului”, fără riscul vreunei erori.

Cum intuițiile intelectuale de care dispunem sunt puține la număr, le vom veni în ajutor cu deducția, această a doua sursă de cunoaștere, inepuizabilă de data asta. În raportul de colaborare dintre cele două facultăți, intuițiile intelectuale sau inteligente vor fi luate doar ca punct de plecare al deducțiilor. Cum definițiile și axiomele sunt de fapt formele de limbaj pe care le îmbracă intuițiile, avem așadar cele trei principale mijloace ale cunoașterii adevărate a lucrurilor: definițiile, axiomele și deducțiile, într-un cuvânt demonstrațiile.

Firește că ordinea în care folosim aceste mijloace nu poate fi întâmplătoare. Pentru a reproduce ordinea naturii, sau - ca să ne folosim chiar de cuvintele filosofului - „pentru a reproduce *întru totul* ordinea naturii” (subl. mea, G. P.), mintea noastră trebuie să derive toate ideile sale din ideea care reproduce

originea și izvorul întregii naturi, „așa încât această idee să fie, la rândul ei, izvorul celorlalte idei” (al. 28).

După Spinoza, această idee - despre care afirmă într-un autentic stil cartezian că „înainte de toate trebuie să existe în noi” - ideea aceasta, deci, nu este altceva decât ideea de substanță sau Dumnezeu. Prin urmare, ea reprezintă *intuiția primară*, din care intelectul urmează să scoată prin deducție întregul sistem filosofic. Cum temelia teoretică a sistemului spinozist este ideea Existenței unice și infinite, este logic de ce în alineatul 41 precizează că „intelectul divin a fost înainte de crearea lucrurilor”, afirmație care, ușor modificată, o regăsim și în *Etica (Partea a doua, Prop. 43, Nota)*: „Intelectul omenesc este o parte a intelectului infinit al lui Dumnezeu”.

Dar care este metoda de aflare a adevărului? Spinoza ne lasă să înțelegem că prima, ba chiar unica metodă sigură, este aceea de a căuta idei simple, care fiind totodată clare și distincte, nu pot fi decât adevărate, tot așa cum ideile abstracte sunt sursă de eroare.

Dar deoarece nu toate lucrurile sunt simple, metoda se va completa după cum urmează: „Dacă un lucru alcătuit din mai multe părți va fi împărțit de către gândire în toate părțile sale cele mai simple și vom fi atenți la fiecare din părțile sale separate, atunci va dispărea orice confuzie” (al. 39). Ceea ce, trebuie să recunoaștem, sună cât se poate de cartezian...

Să mai remarcăm inconsecvența filosofului pe parcursul *Tratatului*, el dovedindu-se ba idealist atunci când limitează valabilitatea cunoașterii adevărate la un acord exclusiv conceptual, afirmând-o cu tărie inclusiv în partea a doua a *Eticii*, Propoziția 7: Ordinea și înlănțuirea ideilor sunt însăși ordinea și înlănțuirea lucrurilor”, ba materialist atunci când declară în *Tratat* că „este necesar, în primul rând, să deducem toate ideile

noastre numai din lucruri fizice sau din existențe reale, înaintând, pe cât posibil, potrivit cu seria cauzelor, de la o existență reală la o altă existență reală, în așa fel încât să nu trecem prin idei abstracte și universale” (al. 57).

Aceste oscilații de la o extremă la alta, îl îndeamnă pe Al. Posescu să noteze: „La o cercetare sumară a lucrurilor, ai fi înclinat să crezi că, după ce a redactat prima parte a tratatului sub inspirația lui Descartes, pe care l-a parafrazat cu oarecare talent speculativ, a redactat-o pe cea de-a doua sub inspirația lui Bacon, ale cărui idei le-a reproduș fără să le fi înțeles, și le-a amestecat cu ale lui Descartes în chipul cel mai bizar posibil”.

Înainte de-a analiza motivele pentru care filosoful nu și-a încheiat *Tratatul*, trebuie să remarcăm justetea punctului de vedere al lui Spinoza, atunci când el cere la modul imperativ ca noțiunile să fie corect definite. Deși în alineatele 51-55 expune pe larg o întreagă teorie a definiției, care - așa cum bine punctează Posescu - „în treacăt fie spus, chiar judecată la nivelul timpului, lasă mult de dorit”, totuși, ni se impun atenției unele definiții deosebit de reușite și profunde („Numesc imposibil lucrul a cărui natură este în contradicție cu existența lui; necesar, lucrul a cărui natură este în contradicție cu neexistența lui” - al. 34), alături de o întreagă avalanșă de alte definiții, îndeosebi în partea a treia a *Eticii*, dintre care unele sunt atât de slabe, încât te fac să zâmbești: - Lăcomia este dorința și plăcerea de a mânca fără măsură”; ori: „Beția este dorința și plăcerea nemăsurată de a bea”...

Cât privește cauzele pentru care Spinoza n-a terminat și n-a publicat el însuși *Tratatul*, unii - așa cum sugerează scrisoarea filosofului către Oldenburg - înclină să creadă că la mijloc ar fi vorba de prudență, anume că gânditorul olandez s-a ferit să intre în conflict cu autoritățile religioase ale timpului. Dar cum din epoca respectivă a vieții lui ne-au rămas două scrieri neîncheiate și rămase nepublicate, mai sigur este că în respectiva scrisoare Spinoza făcea referire la *Tratatul scurt despre Dumnezeu, despre om și despre fericirea lui*.

Mult mai plauzibilă este explicația dată de însuși Spinoza într-o scrisoare din 5 ianuarie 1675: „În ce privește metoda, o amân pentru că nu e încă scrisă în ordine”.

Părerea lui Al. Posescu este că filosofului nu timpul i-a lipsit, ci putința; că, adică, el și-a dat seama de deficiențele sale teoretice. Cu toate astea, nu trebuie să ne grăbim să tragem concluzia că întâmplarea lui Spinoza cu *Tratatul* ar fi o situație specială. Era, ne spune Posescu, o situație generală a vremii, dacă avem în vedere faptul că Descartes nu și-a terminat *Regulile utile și clare pentru*

Pictură etruscă

îndrumarea minții, Bacon n-a terminat *Noul Organon*, deși îi consacrase 12 ani de osteneală, iar Acontius, cu aproape un secol mai înainte, nu și-a terminat scrierea *Despre metodă*.

*

Iată de ce, după o astfel de pregătire a terenului în vederea ridicării edificiului său filosofic, lucru realizat în *Etica*, Spinoza putea susține că greșeala lui Descartes constă în aceea că a admis o pluralitate de substanțe: o substanță creatoare, care este Dumnezeu, și două categorii de substanțe create - corpurile și spiritele.

Nu, pretinde filosoful nostru, corpurile și spiritele nu sunt substanțe, ci atribute ale unicei substanțe existente, adică a lui Dumnezeu. Dar iată propriile sale cuvinte, așa cum ne sunt înfățișate în *Etica*, respectiv în faimoasele definiții III și VI despre substanță și Dumnezeu:

„Prin substanță înțeleg ceea ce există în sine și este înțeles prin sine însuși; adică acel lucru al cărui concept nu are nevoie de conceptul altui lucru, din care să trebuiască să fie format.”

„Prin Dumnezeu înțeleg existența absolut infinită, adică substanța alcătuită dintr-o infinitate de atribute, fiecare dintre ele exprimând o esență eternă și infinită.”

Deci Dumnezeu singur fiind substanță, Dumnezeul lui Spinoza se deosebește radical de Dumnezeul lui Descartes și al religiilor monoteiste: El nu este numai unica substanță și propria sa cauză (*causa sui*), ci este totodată o substanță eternă, care există cu necesitate nu numai actual, dar și sub *specie aeternitatis*.

În plus, Dumnezeul lui Spinoza nu este persoană și nu posedă inteligență și voință. De asemenea, nu este o ființă separată de Univers, ci este substratul permanent și infinit al Universului și izvorul etern al tuturor fenomenelor lui trecătoare. Dumnezeul spinozist, prin urmare, este Universul însuși, văzut sub *specie aeternitatis*!

Celebra formulă spinozistă: *Deus sive natura* (Dumnezeu sau natura) ni-l înfățișează pe Dumnezeu ca fiind cauza internă, imanentă a Universului, iar nu cauza lui externă, transcendentă. În concluzie, Dumnezeul lui Spinoza se confundă cu Universul pe care-l crează în mod continuu, în fiecare moment al timpului, așa încât el niciodată nu capătă o existență independentă de a cauzei sale.

Iată, dar, formula *panteismului* lui Spinoza, sintetizată de acesta în Propoziția XVIII din prima parte a *Eticii*: „Dumnezeu este cauza imanentă și nu transcendentă a tuturor lucrurilor”.

Spuneam mai sus că întinderea și cu-

getarea sunt atribute ale lui Dumnezeu, în calitate sa de substanță unică. „Întrucât este întinsă, ne zice Negulescu, substanța formează substratul tuturor corpurilor materiale, adică este Materia; întrucât este cugetătoare, substanța formează substratul tuturor proceselor spirituale, adică este Spiritul.”

Ajunși în acest loc al spinozismului, merită să ne întrebăm: Nu cumva gânditorul se contrazice? Căci puțin mai sus, lui Dumnezeu el i-a refuzat inteligența și voința, iar acum îi atribuie cugetarea. Nu, ne liniștește Spinoza, deoarece inteligența și cugetarea nu sunt unul și același lucru. Inteligența (*intellectus*) este cugetarea care se întemeiază pe argumentări și raționamente, respectiv care înțelege un lucru drept urmarea cauzală a unui alt lucru și o idee ca o urmare logică a unei alte idei. Însă pentru a înțelege lucrurile și ideile, Dumnezeu nu are trebuință de legături cauzale și argumente logice, deoarece dacă pentru noi cauzele și efectele, respectiv premisele și concluziile sunt succesive, pentru El sunt simultane. Dumnezeu, dar, cugetă inconștient, căci inconștiența este cugetarea naturii sau instinctul. Așadar, putem zice că natura cugetă, dar o face fără ca ea să știe acest lucru!

Iată-ne ajunși la punctul culminant al metafizicii lui Spinoza, punct în care - ne asigură P. P. Negulescu - „el îl depășește pe Descartes și deschide drumul filosofiei moderne”. Într-adevăr, căci dacă metafizica lui Descartes este un *dualism ontologic* (materia și spiritul sunt entități deosebite și independente), metafizica lui Spinoza ni se înfățișează ca un *monism ontologic* (o singură substanță, având pe lângă o infinitate de alte atribute, cele două atribute de bază: întinderea și cugetarea).

Admițând că întinderea și cugetarea sunt atributele aceleiași substanțe cosmice, ne vine foarte ușor - susține Spinoza - să ne explicăm corespondența dintre corp și suflet, corespondență pe care Descartes n-a putut s-o explice.

Dar tot acum se ridică întrebări de genul următor despre această corespondență: Se dovedește ea absolut necesară? Nu s-ar putea la un moment dat ca mișcările corpului să nu mai corespundă stărilor spiritului nostru?

Da, răspunde Spinoza la prima întrebare: Corespondența este absolut necesară, altminteri omul n-ar mai fi unic între viețuitoare, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Nu, răspunde el la a doua întrebare, căci ordinea tuturor fenomenelor actuale, precum și a acelor posibile, este determinată cu o necesitate matematică și eternă de natura cauzei prime. Cum în natură este liberă doar cauza primă, întrucât numai ea își are rațiunea ei de-a exista în ea însăși, înseamnă că toate fenomenele Universului sunt constrânse să

se producă întotdeauna după aceeași lege fundamentală, altfel spus conform cu natura proprie a substanței cosmice divine.

Dacă toate fenomenele din Univers au două fețe - una materială și una spirituală, rezultă de aici că spiritul nu este un apanaj exclusiv al oamenilor: toate corpurile din natură cugetă și simt fie conștient, fie inconștient! Astfel, punctează Leibniz, metafizica lui Spinoza însuflește întreaga natură și fiecare corp simte tot ce se petrece în toate celelalte corpuri ale lumii.

Explicabil să fie așa, confirmă Spinoza, să se realizeze adică solidaritatea lumii, deoarece fiecare corp din Univers nu este altceva decât o părțică din substanța divină, înzestrată cu ambele atribute ale acesteia. Prin urmare, fiecare corp din natură este un *membru viu* din corpul divin.

În partea a patra a *Eticii*, intitulată *Despre sclavia omului sau despre puterile afectelor*, întâlnim cugetări memorabile în legătură cu nevoia stringentă a solidarității omului cu natura: „Este imposibil ca omul să nu se supună ordinii ei comune”, precum și despre necesitatea solidarității oamenilor: „Este folositor oamenilor, înainte de orice, să se unească între ei și să lege prin legăturile cele mai potrivite, să facă dintr-înșii un singur tot și să săvârșească numai și numai ceea ce folosește la întărirea prietenilor”.

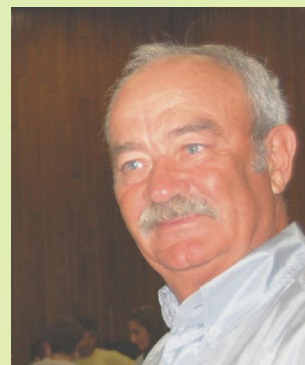
Cuvinte cu atât mai demne de luat în seamă, îndemnuri cu atât mai vrednice de urmat cu cât noi, oamenii secolului 21, avem avertismente din ce în ce mai serioase despre pericolele ce ne pândesc în urma deteriorării raporturilor dintre oameni, atunci când aceștia admit domnia urii și cruzimii (atacuri teroriste, conflicte armate), ca și în cazul deteriorării grave a raporturilor dintre om și natură (poluarea).

La capitolul influențe exercitate de spinozism, să reținem punctul de vedere al lui Al. Posescu: „*Etica* lui Spinoza, îndeosebi cu monismul ei panteist, a exercitat o influență îndeajuns de simțită și uneori direct mărturisită de unii dintre aceia care au suferit-o, și nu numai printre filosofi de profesie, cum a fost bunăoară Schelling, ci și printre oamenii de litere, cum a fost bunăoară Goethe”.

Notă: Întrucât filosofia lui Spinoza conține în sine o fundamentală contradicție, anume aceea că unica substanță existentă este în același timp întinsă și cugetătoare, ceea ce înseamnă că aceasta este deodată întinsă și neîntinsă, filosoful german Gottfried Wilhelm Leibniz reia concepția de bază a lui Descartes cu pluralitatea de substanțe, considerând-o mai aproape de adevăr, și încearcă să rezolve el problema raporturilor dintre suflet și corp cu ajutorul monismului său dinamic.

Virgil STAN

Învingerea stihilor

Mai era puțin până la revărsatul zorilor. Barca se mișca metru cu metru pe luciul apei înspumate. Am plecat de la mal cu teamă și neîncredere. Norii plumburii și fulgerele ce brăzdau cerul, nu prevesteau nimic bun. Dacă avansam prea mult în larg, exista riscul să nu mai ajungem la mal, în caz că se pornea vântul dinspre sud-est. Acolo este malul, iar vântul și valurile ne puteau împinge spre larg.

Doi oameni, trecuți de prima tinerețe, au plecat la pescuit într-o barcă fără motor la circa o milă marină depărtare de țărm. Speram ca totuși vântul să se potolească, așa cum se întâmpla adeseori pe Marea Neagră. La fel de bine știut de către cei ce se avântă pe întinderea nemărginită de apă, este și faptul că vântul se poate porni în câteva minute, să țină și trei zile pe întreg litoralul.

Încă nu se luminase de ziuă. Luminile orașului se îndepărtau tot mai mult, devenind sclipiri mișcătoare de licurici. Dacă vom depăși zona digurilor de protecție de la port, spre stațiunea Venus, vom vedea toate stațiunile, de la Olimp până la Vama Veche, ca o ghirlandă de stelute galbene și sclipitoare.

Norii acopereau întregul cer. Nici o stea nu reușea să se strecoare prin perdeaua întunecoasă și prevestitoare de furtună. Speram ca luna palidă să-și facă apariția firavă pe bolta întunecată, prevestitoare de evenimente rele, să ne călăuzească pe direcția bună. Trăgeam tăcuți de vâsle. Eu și fratele mai mare cu patru ani și jumătate, am mai fost prinși de furtună în larg.

Odată am tras fără oprire la vâsle două ore și jumătate continuu și am reușit să ajungem la mal. Fiind doi, chiar dacă nu mai eram la prima tinerețe, aveam experiența ieșirilor pe mare de peste șaisprezece ani cu barca noastră mică. Speram ca la ivirea zorilor, marea să se liniștească.

La un moment dat, au început să cadă stropi reci de ploaie. Norii plini de precipitație își scuturau povara deasupra noastră. Imediat fiecare a scos din gențile cu scule, echipamentul pentru ploaie. Era vară, însă de la o ploaie rece și multe ore de stat în umezeală,

te poți alege repede cu o congestie pulmonară. Aveam colegi care nu mai erau printre noi, datorită acestui fenomen, tratat cu nepăsare.

După o jumătate de oră de tras la vâsle pe marea agitată, dar nu chiar așa de supărată, am ajuns cam la o milă marină (1830 m) de țărm. Speram să cădem pe zonă cu piatră și scoică pe fundul mării, unde să fie și guvide. Am aruncat ancora și ne-am pregătit sculele de pescuit, un fel de petactare, nailon ceva mai gros, înfășurat pe o bucată de șlap sau papuc din plastic, cu un plumb la capăt și două-trei cârlige legate, în care punem râme negre din baltă, sau bucăți mici de pipotă de pasăre. Musai să fie roșie pipota, altfel guvidul nu mușcă. Fratele meu stătea în pupa, eu la ancoră. Așa este rânduiala. Măine ne schimbam între noi.

Guvidul mușca frumos. Are poftă de mâncare când marea este agitată. Numai stomacurile noastre să reziste la această legănare continuă. Să nu avem rău de mare. Dacă nu este hulă (furtună de fund), totul este în regulă. Te leagănă ca într-un balansoar și atât. Cât timp trage peștele, nu ai timp să te gândești la mare. Aceasta a fost și greșeala noastră. Peștele trăgea ca apucatul, prindeam numai bucăți mari, negre și cel puțin doi la fiecare ridicare a voltei. Nu am băgat de seamă că marea era acum cu valuri largi și înalte de peste doi metri. Vântul, între timp, își schimbă direcția. Bătea dinspre mal spre larg.

- Frate, hai s-o tăiem că nu mai ajungem la mal.

- Gata, scot voltele. Ridicăm ancora și pornim spre mal, până nu vine furtuna.

Strângem repede cele patru volte de fiecare și le aruncăm în fundul bărcii. Scoatem și minciogurile cu peștele aruncat în ele, apoi eu încep să trag de parâma de care era legată ancora.

Aveam cam o sută de metri de parâma de recuperat. Trăgeam de parâma și valurile când ne ridicau deasupra coamei înspumate, când ne aruncau în abis. Teama se infiltrasă în sufletele noastre ca un virus. Parcă nu se mai termina parâma de adunat. Odată cu fiecare

val ce se lovea de prova bărcii, compartimentul unde stăteam eu se umplea cu apă. Numai când mă gândeam că avem de tras la rame să parcurgem contra valului și mai ales a vântului aproape doi kilometri, mă apuca groaza. Vom ajunge oare la mal, sau ne va duce furtuna spre larg? În caz că nu vom reuși să învingem furia mării, telefoanele mobile erau singura noastră scăpare. Anunțam poliția de frontieră să ne salveze. Cu amenda vedeam noi ce v-om face.

După vreo jumătate de oră de tras la vâsle, nu am parcurs nici trei sute de metri. Eu eram deja în apă până la genunchi. Se umpluse compartimentul unde stăteam cu picioarele, de la valurile ce se repezeau cu forță în prova bărcii scufundate din cauza greutatei mele și a apei aruncate de valuri. L-am lăsat pe frate să tragă la vâsle, iar eu scoateam apa din compartiment. Din cauza propriei mele greutăți, la fiecare val, apa intra la loc. Trebuia să facem ceva să ridicăm prova, să nu mai intre apa în barcă la fiecare val. M-am mutat pe aceeași banchetă cu fratele și acum trăgeam fiecare de câte o ramă. Nu mai intra apă la fel de multă, însă nu înaintam la fel ca la patru rame.

Trăgeam tăcuți, uzi până la piele, iar vântul ne lovea fețele cu stropi de apă sărată. Eram obosiți și disperați. Mergând direct spre mal, nu am fi reușit să străbatem prin furia valurilor. În suflet se strecura teama pe nesimțite. Până la panică și disperare nu mai era mult. Forțele noastre fizice începeau să scadă. Doi oameni în vârstă, care împreună depășeau 135 ani, se luptau cu natura dezlănțuită. Am înțeles că nu vom reuși să ajungem la mal dacă tăiem valul perpendicular. Trebuia să o luăm pieziș, să schimbăm direcția.

Chiar dacă eram în dreptul locului nostru de acostare din Saturn, am schimbat direcția spre plaja din Mangalia. Dacă ajungeam în zona de adăpost al digurilor, atunci puteam să îndreptăm barca spre golful nostru de acostare. Odată cu schimbarea cursului, s-a

văzut că am început să înaintăm mai mult. Acum parcurgeam aproape câte un metru la fiecare tras de vâsle.

Furtuna se întetea tot mai tare. Când eram pe coama valului ce ne întorcea spre larg, când staționam pe fundul abisului dintre doua valuri de peste doi metri. Talazurile erau largi și periculoase. Era suficient să ne prindă cu bordul în val, să ne umple întreaga barcă cu apa. Cine garanta că nu se va scufunda, sau dacă va rezista la un al doilea val?

Iată ca începe să se zărească Cazino-ul. Înseamnă că nu mai avem mai mult de jumătate de kilometru până la plajă. Intrasem deja în zona de influență a digurilor. Acum înaintam peste un metru jumătate la fiecare tras de vâslă, chiar dacă forța noastră fizică nu mai exista. Mai mult frica ne dădea puterea necesară continuării luptei cu natura dezlănțuită. Când vom ajunge aproape de diguri vom încerca să o luăm spre Saturn, spre locul de acostare.

Am aruncat ancora pentru a ne mai odihni. Simțeam că nu mai putem continua să înaintăm. Ancora nu ținea barca pe loc. Valurile ne duceau din nou târâși spre larg. Cât timp fratele trăgea la vâsle, eu trăgeam de parâmbă să scot din nou ancora, care avea ghearele de prindere îndreptate de forța curenților și de aceea nu ne ținea ancorați. Mai aveam o sută de metri și am reușit să ajungem în dreptul hotelului Paradiso.

Am intrat sub protecția digului spart numit de noi pescarii „Digul Cormoranilor” și am luat-o pe sub el spre Saturn. Când am vrut să ieșim de sub protecția digului spart, am constatat că riscăm să fim aruncați pe stabilopozii digului din dreptul spitalului. Am abandonat ideea. Acolo era o micuță plajă și ne-am ridicat barca pe nisip fiind la adăpost de orice urgie a mării. Ne odihneam la adăpostul digului și mulțumeam cerului că am scăpat iarăși cu viață. Timp de aproape trei ore, doi oameni unul de șaiszeci și cinci de ani, altul de șaptezeci, s-au luptat cu stihiiile, cu natura dezlănțuită și cu moartea și iată că au scăpat cu viață, ajungând la mal. Mai conta că totul plutea în barca noastră?

Lucrurile se vor zvânta în bătaia vântului, sau a soarelui. Singurii fericiți erau guvizii care înotau prin toată barca. Și noi că am rămas în viață și nu am devenit hrana celor pe care ne-am dus să-i capturăm. Sperăm să fie ultima experiență de acest gen. Cine mai știe ce ne va rezerva viitorul? Marea este mai năzuroasă ca o femeie. Încă odată omul a învins natura.

Andrei FISCHOF (Israel)

Nici îngerii

Să mi se fi uscat cuvintele-mi sudori
Din palmă?
Pajiștea tristeților să mi se fi îngălbenit
Și nu mai recunosc privirea din oglindă?
Sunt, toate, doar semințele neprinse
De-a lungul vremii vremurilor, certe?
Cărțile-scut păstrând tăcerea-n ele
Sunt obeliscul gândului statuie,
Când toate mă întrebă -
Unde, când și cum fusese viața-mi?
Nu mai știu.
Și dacă voi mărturisi,
Nu mă va crede nimeni.
Nici îngerii-cameleoni,
Nici urma lor pe ceruri.

Cât de mic pare omul

Cât de mic pare omul
Stând pe marginea prăpăstiei
Văzut de aici,
Din străfundul mersului
Încetinit,
Adesea neatins nici de fâșia de aer.

Oare cât timp ne ia
Să înțelegem
Dacă lumina ascunde întunericul
Strecurat în peșterile minții,
Sau întunericul din ele topește
stalactitele luminii.

Și dacă vom întrezări scorburile
Cu lilieci atârnați prin colțuri.
Vom mai găsi ieșirea?
O vom mai căuta-o?

Declarații de pace

La fiecare declarație de pace
Cuvintele se împrăștie
Ca șoarecii în prag de furtună
Și se ascund în locurile cele mai greu
De găsit,
Chiar și în punctul acela imposibil
În care se întâlnesc liniile de demarcație
Ale pardoselii și cele ale tavanului,
Cu verticala locului.

După trecerea fiecărui punct de pace
efemer
Cuvintele revin,
Dar niciodată în același loc,
Căci fiecare declarație de pace
Este nouă,
Ca orice glumă veche
Pentru un nou născut.

Avioanele de hârtie

Privesc, împietrit, avioanele de hârtie
Cum cad rostogolite în pâlnia uraganului
Cu nume de Diana neînduplecata
În căutarea unui vinovat fără vină
Căruia să-i redea, mai târziu,
Libertatea învălmășită.

Nimic nu mai seamănă a iubire,
În afara așteptării următorului uragan
Cu valurile virgine.
Căci marea, doar ea,
Nu se termină niciodată.

Adrian BOTEZ

Metafizica poeziei lui Liviu Ioan Stoiciu

...Poet profund, prozator dur, analitic și amar, dramaturg de idei și existențialist, eseist problematizant și introspectiv, memorialist exasperat de „piaza cea rea”, ziarist de mare curaj și sinceritate (tocmai de aceea, a devenit un ziarist cu mare forță de convingere!) - cronicar (al lumii și al sinelui) pe blogul său...

...Toate aceste înșiruiți și enunțuri sunt prea convenționale, pentru a acoperi o personalitate care, poate, a voit, întreagă viața sa, să fie total neconvențională/rebelă, dar a eșuat în a fi **...teribil de profundă...!** Și, când devii profund, lumea de azi te ocolește, ca pe un ciumat. LIS nu este nici ciumat, nici ocolit... - dar, nu știu cum se face, că nici nu i se acordă, în literatura română, decât premii... - **dar nu și NORMALITATEA LOCULUI SĂU! DE FRUNTE, EVIDENT!**

...**Doina Ruști** este singurul intelectual român remarcabil, care l-a prins în manualele liceale, de la a IX-a la a XI-a (voind să-l facă, probabil, clasic...!) - dar la capitolul despre... **postmodernism**.

După opinia mea (care, poate, intră în contrast cu opinia multora!), LIS nu mai poate fi, în niciun caz, postmodernist dacă a scris **Poemul animal (crepuscular)**. Și l-a scris, fără posibilitate de întoarcere - în 2000...!

...Postmoderniștii sunt niște impotenți spiritual. Prin însăși definirea dată lor de Eugen Simion și Nicolae Manolescu, ei/postmoderniștii neagă (și se și fălesc cu aceasta!) potența demiurgică a Poetului. Cum stă, deci,

Liviu Ioan STOICIU

LIS, la capitolul „demiurgie”? Pentru că motto-ul de la **Poemul animal** este din **Emil Cioran** - or, **Cioran** a fost teribilist, chiar exhibiționist... - **dar, în niciun caz, NU post-modernist!** A NEGA înseamnă, de cele mai multe ori, **AAFIRMAALTFEL**, mai viguros, mai original, mai aproape de sursele **FIINȚEI**: „**Vrând să scăpăm de năpasta conștiinței, ne vom întoarce lângă ANIMALE, lângă plante și lucruri și la acea stupiditate primordială, din care nu ne-a mai rămas, din vina istoriei, nici măcar amintirea**”. Și, totuși, **Cioran**, ca și **LIS**, nu disperă defel, ci reinventează și **primordialitatea**, și **amintirea**!

...Majoritatea poetilor (să le zicem, normali!) din secolul XX - priveau/contemplau Creația Lui Dumnezeu - și ori o luau ca atare, ori o spurcau (la modul **avangardist, constructivist** etc.).

...LIS iese pe prispă, dimineața, printre ierburile-n rouă... - și, tot dând din buze, într-un ritual care începe cu **MUȚENIA...** - **CÂRTEȘTE**, înainte de **AADORA!**

...Pentru LIS, Moartea face parte integrantă din Viață - tot așa cum **Cantonul 248 - Halta CFR Adjuda Vechi** face parte integrantă din sinele său: este modul său, **stoi-cian**, de a inventa/reinvent **Viața/România**. **Cantonul 248** este modul lui LIS de a exista ca Om și Poet, precum parola „**monetară**” (cu chip de om pe ea!) dată lui Charon: acea parolă este izotopică semantic cu șarada **Sfinxului Oedipian**: „**SUNT OM!**”

...Ritualul zalmoxian face același lucru, după cum ne învață **Miorița: Ești/Exiști, în măsura în care conștientizezi Măreția Și Pretutindenarul Cosmic al Neființei**. Acel celebru și (de obicei) prost citat vers eminescian: „**Nu credeam să-nvăț a muri vreo-dată**” - înseamnă, de fapt: „**Învățați, oameni, că existați infinit mai pretutindenar și teribil de convingător - murind, adică, ÎN MISTERUL DE DINCOLO DE SIN-COPA EXISTENȚIALĂ «EU-TU»!**”

...Vulpoiul de Cioran avea dreptate!

...**Coșulețul plin cu biscuiți**, „**uitat în colțul rămas neacoperit al/oglinzii din**

camera în/care se află mortul întins pe masă, spălat, îmbrăcat pe/jumătate (...) când corbul își clocește ouăle nu/departe de camera în care se află mortul. Scăpat în mediul/lui biologic. În Alambic. Alfabet. Distilând./Altfel de cum era - plin de certitudini, un coșuleț...” - cf. **Alfabet citind**, p. 334.

...Observați plasamentul „**coșulețului plin cu biscuiți**”: în colțul rămas neacoperit al/oglinzii din camera în/care se află mortul întins pe masă”. Hrana mortului, asigurată de o intenție transcendentă, sau hrana pentru viața noastră, combustibil pentru a mai sta deasupra apelor Oglinzii, ca Poartă dintre Lumi? Greu de spus. Probabil, ambivalența, familiară tuturor simbolurilor.

...Corbul, Pasărea Focului Vieții (valabil, azi, doar la valahi și la druizii Irlandei!), „**își clocește ouăle nu/departe de camera în care se află mortul**”. Ouăle. Romburile-Ouă: Brâncuși și Coloana Infinitului succesivității Viață-Moarte - ca la o tombolă a Lui Dumnezeu: „**Ia, neamule, ce-ți place, că tot Patronul Cosmic decide ce-ți lasă...la tine acasă!**” Poate totul, poate nimic. Iată că Dumnezeu, și nu altcineva, a dat ideea jocului de noroc. Deci, nu e un păcat, ci un îndemn filosofic, peripatetic, luat și înfulecat-învățat, de Om - „din zbor” de Corb!

...Trebuie să înveți **Alfabetul Simbolicii Divine** - infiltrată, precum apa la inundații, până în cele mai umile colțuri ale lumii - pe care le transfigurează în Templele Lui. Marelui Anonim. Citești Lumea Lui Dumnezeu - doar dacă îți curg zece rânduri de sudori intelectuale. Dacă nu, rămâi Orb-în-Beznă (nu Sacrul Orb, Homerul!) - un biet analfabet... Oamenii sunt analfabeții ne-citind Lumea, ci îndopându-se cu ea. Poetul este alfabetizat prin răstignirea pe Sensurile Verbului Re-întemeietor, pururi re-întemeietor...

...**Mediul biologic** al Păsării Focului care dă sens Morții și Mortului - este Camera Morții - adică, Pregătirea Ritualică a Trecerii prin Oglinzi. Învățătura Poetică este nu doar o școală oarecare - ci (**distilând și filtrând**

esențele Ființei de Duh!) - **ALCHIMIA. ȘTIINȚA REGALĂ**. Să înveți că nimic nu se arată ochiului așa cum este, ci te păcălește și te lingusește cu ceea ce **TU** vrei să fie... cu Neștiința Lucrului în sine, adică! „**Altfel de cum era - plin de certitudini, un coșuleț...**” - da, un „**coșuleț**” (plin de biscuiții Morții care hrănește Viața!) este **Uterul Cosmic**. Pentru a naște „**certitudini**”, în dreapta și-n stânga: în Viață și-n poala Surorii Gemene, ori luate „**de suflet**”, precum în **Povestea lui Harap-Alb: MOARTEA-CUNOAȘTERE**. Bezna Închisorii Vieții Netrăite Regal, adică Viața cu Coroana de Taine Cosmice a Morții.

...**Baba intelectuală** este **Fața de Mister a Bibliotecii Lui Dumnezeu - Creatorul CĂRȚII!** - vezi poemul **Bindecuvântare să primești**.

...În volumul **La plecare** (care m-a înfiorat prin titlu, de cum l-am primit de la Poet, ca dar regal!) - se face un inventar al Ființei Metafizice și al celei Fizice - tot continuând Poetul să bombănească, pe firava cărare dintre Viață și Moarte:

- Cartea întâi: **De unul singur - înfățișarea;**

- Cartea a doua: **Dedublarea - mărturii;**
- Cartea a treia: **Faptele.**

Domină o încordare, în carte: să nu-și scape ochiului **NIMIC** din ceea ce **NU** se vede, ci se intuiește, ca punte între lumi!

Moartea este nu un leitmotiv - ci este cel mai bun antrenament pentru cunoaștere/ **CEA MAI ÎNALTĂ ȘTIINȚĂ** - este cel mai bun pretext de a cunoaște dedesubturile miraculoase ale Vieții Totale! Viața Totală începe cu percepția Morții - dar se condamnă orice neglijență a Verbului și Faptei întru Slava Treierii Dincolo:

- **Își cercetează mâinile, vârfurile degetelor** i se par subțiri: „**stai liniștită, nu e decât un exercițiu de pregătire (...) neglijență, învăluită în ceață și nouri. Că e o adevărată / magie la mijloc. Atâta / știe, că «a fost scufundată»: dar/unde? În raport cu masa de pornire în rotație...**”

...Atâta bătaie de cap ne dau lucrurile învățate inutil, ca pseudo-științe trufașe, găunoase... - pentru a le înlocui cu **ADEVĂRATA ȘTIINȚĂ**, cea încă Intuită, încă posibil de învățat, prin **Școala Sublimă a Morții!**

-...**Îți înfrânezi simțul intern, ți-e milă: „pe masă, busuioc și un vas cu/apă/ pentru sfințit: în chioșcul verde, în derivă, plină de mister, tu,/ surghiunită...//Surghiunită de propria / ta dorință, cu tulburări de metabolism, pe malul râului care/arată drumul spre botez...”** Busuiocul jertfei de binemirosoare/MIREASMĂ, vasul cu Oglinzi Tranzitorii - dar în **Chioșcul VERDE** al Învierii, tu, care toată viața n-ai auzit decât despre

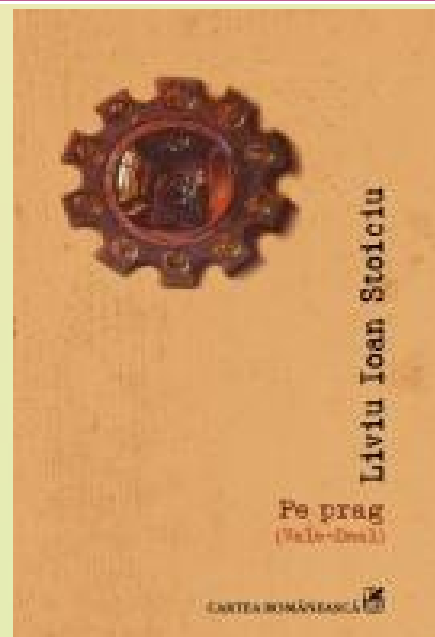
„**metabolism**”, ești „**surghiunit/-ă**” față de „**malul râului care/arată drumul spre botezul**” Mântuirii, al Treierii în Suprema (Con) Știință...

- **La început este nectarul, iar la sfârșit este ca otrava: „O lumânare aprinsă. Fără nici o/ voluptate (...) mâine-poimâine va/scoate un firicel de fum**”. De observat că titlul poemului face parte, organic, din poem (de fapt, dublează în **transcendent**, ceea ce conținutul poemului dă mărturie că s-a pierdut în **contingent!**), ca o „**Scară a lui Iacob**”: se traduce, în limbaj alchimic, ceea ce, deocamdată, sufocați de inutilitățile „**învățului prost**” al lumii acesteia, noi omitem și nu știm a traduce: **NECTARUL** va fi fost băutura zeilor - dar omul trebuie să înceapă cu învățul „**OTRĂVII/V.I.T.R.I.O.L.**”, simbol și realitate a **SUPREMEI ȘTIINȚE**, cea care transcende „**lumânarea aprinsă**”, din obiect lipsit de prost învățatele senzații terestru-vitale - în **JERTFA DE LUMINĂ** - iar inițiatul/inițiabilul „**firicel de fum**” - este **DUMNEZEU LOCUIND ÎN LUMINA ASCUNSĂ**. „**Firicelul de fum**” - Cale și Orientare a Căii, transcensă în **SCARĂ-PUNTE MISTICĂ**, spre cele ale Veșnicei Lumini Revelate...

...Toate acestea, după o istorie de ne-învățare a Lumii - devin tot mai greu de mărturisit. Numai Poetul mai este **Paznicul Semanticii Divine, Truditorul-Răscolitorul de Verbe, Înebunit de Responsabilitatea Sacrală a Misiunii sale...** - veghează, de pururi spre pururi, la Înțelegere, la Traducerea celor Infinit Sărăcite Rațional, Împrăștiat - în **Adevăruri Impalpabile**, dar **Incandescent-Arzătoare, Fierbinți precum Duhul Sfințeniei Lumii Ascunse în Taina Morții**... Veghează, dinspre pururi spre pururi, la Porțile Supremei Științe, **RESINTETIZATOARE ANDROGINICĂ A FIINȚEI**: „Cum pot să vă spun, să înțelegeți? Cu mintea împrăștiată...”

...Da, Masa este ridicată de la pământ (într-o teribilă levitație angelică!), de trei ori (de trei ori se dă peste cap Făt Frumos, pentru a se elibera de Formă, pentru a scăpa de înțepenia în formele înșelătoare! - Sfânta Treime este indicația Drumului spre imponderabilitatea Sinei Cosmice!), **când se cântă veșnica pomenire...**!

...Trebuie să ne „**dezbrăcăm de putere**”, pentru a căpăta Puterea Cerului Albastru. Trebuie să „**topăim**”, dacă vrem să recapitulăm, cu folos, Zborul spre Noi Înșine! Trebuie să ne situăm între cele **PATRU Vârtejuri ale Crucii Lumii**, dacă vrem să ne Înălțăm din mormântul propriilor prejudecăți ale unei vieți prost trăite, împrăștiat, anapoda și inutil, **DESEMANTIZAT** trăită! **CÂNTĂREȚUL DE O CLIPĂ** este singurul care are drept la **TRONUL ORIGINARITĂȚII ORFICE!** Trebuie să trecem prin **Zăpezile lui Noi-**

brie (NOUĂ = de 3 ori 3 - IERAHIILE CELESTE!), pentru a ne înnoi în dubla Închipuire și Natură a Lui **IANUS-HRISTOS!** Trebuie să trecem prin **Pâcle**, prin **Ploaie**, pentru a deveni **FLOARE-TIGRU**, numai bună de prins în pieptul lui Charon, **PAZNICUL MALURILOR-DOUĂ**, cel care, prin Nuntă, ne abandonează, obosit ca orice **Vâslăș în Veșnicie - TRANSCENDERII!**

...Da, doar așa ajungem la Zalmoxis „**zeumuritor** (n.mea: numai alfabetizații cu Moarte pot fi autentici Nemuritori!), **al rodniciei sufletului** (suflatului în Puntea de Duh a Fluierului...!), **la om și al pământului, păcurar**” - ...ca solii mioritici, **PĂCURAR** însemnând, aici: **CĂLĂUZA CEA BUNĂ, SPRE CELE VEȘNICE/ESENȚIALE!**

...În vremea când făceam primii pași pe lumea cealaltă... - „**Țăranii / vorbesc între ei, să se ierte, mai încolo, pe islaz ...//(...) Aici, unde toată ordinea lucrurilor este/răsturnată. Unde/fiecare ar fi vrut să desfacă lucrurile/făcute.//Toba de acuzare, lumină a lor din interior, bate/în surdina**”.

Țăranii, ca și Poetul, sunt în Misiune. Nu le este totul clar, pentru că „**toată ordinea lucrurilor este/ răsturnată**” - dar, de încercat să-și îplinească „misia”, încearcă... încearcă să desfacă lucrurile bramburite de istorie, pentru a scăpa de acuzarea **TOBEI RITMULUI COSMICO-DUMNEZEIESC...** pentru a re-face structura intimă-SACRĂ, a lucrurilor și lumii, re-integrând-o în ritmul „**bătăii în surdina**” a **TOBEI Lui Dumnezeu...!!!** (cf. Cartea a doua: **Dedublarea - mărturii**).

...Există **MANUALUL HRISTIC** al re-integrării în Ritmul Cosmico-Divin - ca **Un Poem Hesiodic, Străvechi...** atât de incredibil și... „**ne-modern de bun**”! - ...o carte a **STRĂFUNDULUI DE PEȘTERĂ BETHLEHEMICĂ, ANISTORICĂ**, a Lumii:

- A sătura pe cei flămânzi;
- A da de băut celor însetați;
- A primi în casă pe cei străini;
- A îngriji pe cei bolnavi;
- A îngropa pe cei morți...(cf. Faptele).

...Câți mai cred, oare, în **ABECEDARUL LUMII HRISTICE**? Câți nu sunt orbi, în Valea Orbilor? Câți, deci, au înșelat vigilența Paznicilor Laice și Sinucigașei Orbiri? Puțini. Doar **POEZII AUTENTICE**, nicidecum **post-moderniștii**, care nu se pot ajuta nici pe ei înșiși (ei sunt morți, înainte de a ști că-s morți - dar n-au șansa de a trăi vreodată: „**Fiecăruia, după credința sa!**” - zice Hristos... Doar cei precum **LIVIU IOAN STOICIU** - omul de la **Cantonul 248** și Zeul-Orfeu de la Porțile Lumii - lumea unde orice **CANTON** nu e decât un **POPAS**, o minusculă **HALTĂ** (plină de o tenebroasă și cețoasă, pentru cei cu ochii bolnavi și neîncercați de Otrava Adevărului! - **TEHNICĂ SACRĂ!**), în Drumul spre Revelarea Zalmoxiano-Creștină, a Sinei Cosmice!

...E ușor de citit și de înțeles LIS? Tot atât de ușor...cât sunt și Tainele (gâfâite de novici...) ale Creației Duble a Cosmosului (...dedublare „obținută” de cuplul protopărinților Păcatului!): 1- **Creația Înălțării Sublime** și 2 - **(De)Creația Căderii Penibile, în Istorie** - și, deci, **Parazitare de Dumnezeu...!!!**

...Adică, aducând LIS cu sine, precum Dante în **Divina Comedie**, toate cele trei (ori două...după „**modă**” și „**gust**”! - mai curând decât după ardentă **CREDINȚĂ!**, în această lume profană și profanată, clipă de clipă, de răsuflările noastre, cele puturoase de păcat) trepte ale suprasensibilului/transcendentului. Dar, acum, după aproape 7 veacuri de la Dante, Poetul cărându-le treptele astea, precum Sisif, într-o lume în care abia-abia Țărani și Poezii mai sunt, cât de cât, alfabetizați, adică mai știu (infim, față de Măreția și complexitatea ei semantico-demiurgică, mereu sporindă!) - **CARTEA!!!**

Duminică dimineață eu căutam, de zor, în biblioteca mea, volumul ultim editat și proaspăt premiat (după câte știu), al lui LIS: **Pe prag (Vale-Deal)**, Cartea Românească, 2010. Știam că mi-l dăruise, cu autograf cu tot - dar nu-mi aminteam când și cum... - ...și tot nu-l aflam!

Apoi, în disperare de cauză (pentru că nu se face să vorbești despre cărțile cuiva, apărute cu 10 ani în urmă - și să nu zici, măcar două vorbe, desprea cea de pe care încă nu s-a uscat bine cerneala tiparniței!), am apelat la bunul meu prieten Paul Spirescu. Generos cum îl știu de o viață, de-acum - mi-a împrumutat-o, în aceeași după-amiază!

Și, citind cartea, am înțeles de ce n-o găseam, între literele de raft ale bibliotecii mele: era cea mai profund creștină (**zalmoxian-creștină, mioritic-creștină!**) dintre toate cărțile scrise de LIS! Deci, diavolul, conștiințios, cum îl știm... - pusese coada peste ea!

...Încă din titlu (**Pe prag**), ne situăm între lumi, cu fața spre cer - iar parantezele (**Vale-Deal**) ocrotesc, de fapt, Spațiul Mioritic blagian! De ce **VALE-DEAL** și nu **DEAL-VALE**? Pentru că e firesc ca omul, întâi, să îndure suferințele tuturor iluziilor și înșelărilor și trădărilor, în Valea Lumii Simțurilor **CINCI**, spre a-și merita urcarea/suirea în Dealul Metafizic al Mântuirii...! **GETO-DACII NU-MEAU HAR-DEAL - DEALUL (CODRUL) SFÂNT, GRĂDINA PARADISIACĂ!!!**

...Lumea prezentă în Poezia lui LIS este o lume catastrofal desacralizată, dar nu irecuperabilă, nu fără Nădejdea Mistică: este o lume care face eforturi colosale să-și re-amintească de sacralitate, este un Mort care transpiră incredibil, de efortul de a-și aminti cum e să fii Viu!

...Întâi, deci: „**Bați la porțile celor cinci**” (p. 9): „**azi te simți bine, îți ești exterior, ești fericit, /parcă nu ești tu**”. Da, simțurile nu pot să-ți ofere harta sinelui tău de Duh - iar fericirea este una falsă, dez-identitară: „**parcă nu ești tu**”.

„**Pleci sau vii, Vale-Deal?**” Apleca și a fi viu, de fapt: cine pleacă din sine - moare, nu se mai înscrie în sinusoidală soteriologică!

„**Ai premoniția morții?/ești întrebat. Ești lăsat/să intri. În același timp, când tu /intri, pe aceeași poartă, CEL CE TE IUBEȘTE IESE**”. Moartea este Suprema și cea mai crâncenă iluzie. O accepți, **CEL CE NU TE IUBEȘTE** - te păcălește: se prefacă că-ți dă drumul, iarăși, între simțuri. NU: **CEL CE TE IUBEȘTE** nu-i acolo, ci... dincolo de ceea ce tu ai învățat întru comoditatea materiei: „**cel ce te iubește iese**” - pentru a-ți sugera să te lași călăuzit dincolo de orice porți.

...Altfel, rămânem dubl semnul „**măștii**” și al „**oalei de pământ**”: „**plină cu apă, cărbuni aprinși de lemn moale, lemn din care ai fi putut sculpta/o mască nouă, verde: cărbuni sfârâind în apă/sfârâmându-se...**”

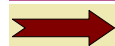
- O șopârlă, p. 10. Acesta este Semnul Iluziei, din partea Marelui Iluzionist-Satana: „**ATOATESFĂRĂMAREA**”...Conștiința îmbătrânirii este izotopică semantic cu „**sfărâmarea**” - iar **Vinul** și **Troia** rămân doar mituri teoretice, dionnu și crezute - în anistoria divină, ca **ARHEI DE NEATINS**, doar de povestit, obosit, ieșit din timp, dar nu și izbăvit din măsurătorile și cântăririle celui ce în nimic nu crede, ci își păstrează morfo-reptilianismul/șopârlismul ludico-derizoriu, întru „**căderea în istorie**”, reptilianism ce-l singulariza în Paradis - ...nu izbăvit de **rărire-sără-**

cire-impurificare-scurfundare în borborosul materiei - ci doar **SIMBOL**, nu și **REALITATE METAFIZICĂ**, lipsit de Țărie a împlinirii desăvârșite a hierogamiei: „**știi, Vale-Deal, zilnic/soseau aici corăbii încărcate cu vin/spre tabăra grecilor/din fața Troiei asediate** (n. mea: Ființa asediată de iluzii)... **Țărm al/vârstei a doua, rărit azi, plin de vin vechi, îngroșat/și murdar, simbol al unirii în duh:/în care scormonim, râzând, îmbătați un pic, vărăm/mâna într-o gaură și tragem de coadă/șopârla anului/2012, lungă de circa un metru**” - O șopârlă, p. 10.

...Năvala istoriei nu distruge doar identitatea, ci și originile, șansele refacerii/reîmpunericii identității - umilește, pur și simplu, Făptura, se joacă, umilitor, cu chipul ei (însingurat de sincopa credinței) și cu dimensiunile ei: „**cine-și mai amintește de ce sunt eu pe aici? Mama și/tata au murit, alții nu știu, dacă-i întreb,/chiar dacă-mi sunt rude (...)** Ar trebui să-mi cer în/fiecare zi iertare fiindcă încurc lumea? Să cer /scuze fiindcă deranjez cu prezența /mea și atrag antipatii, enervez. (...) Izolarea/mea a crescut până pe Dealul Mitropoliei, ba s-a contractat. S-a lăbărțat urât (...) E un chin inutil” - E un chin, p. 11.

...Ritmul Sacru-Celest al Tobei este înlocuit cu derizoriul cuvântului - „**taclale**”, iar casa e înlocuită cu **gratii** și cu **starea de exil** al ființei/ființării, redusă la „**DĂRE**” - ...în loc ca ritmul horei să fecundeze cosmosul, el... „**prinde muște**”, se complăce într-un „**děj vu**”, ca o plăcă ce mimează ritmul cosmic al tobei: „**placa se învâрте, gâjâie,/horcăie, dând impresia unor bătăi de tobă venite/dintr-un alt secol (...)** o / lume de simple dăre” - O lume de simple dăre, p. 12.

...Totul devine „**lume pe dos**”, salon de spital al isteriei nonființării, frica sinelui de sine...sinele ca vizitator! Oamenii înjunghiați de Raza Revelației se transfigurează în derizoriu „oficial” al... „**fătutului cățelei**”: „**iar vizitatorii au fost anunțați/oficial că a fătut cățeaua**” - p. 13. Dar dacă „**fătutul cățelei**” ar fi interpretat în registru zalmoxian: **Lupul Fenrir a Înviat?! Deocamdată, nu e cazul...** - ...pentru că, sinele este înstrăinat/însingurat („**te porți ca străinul acela din mine**” - p. 16; „**apăsătoare singurătate**” - p. 17), iar pe pereți, femeile sunt „**negre/nemângâiate**” - întru **văduvie** și **amnezie cosmico-antigenetică** (...până și Poetul constată demonismul singurătății, al iluziei și al inutilității scrisului, desemantizarea Ritualului Re-Inițiat și, deci, și a Cuvântului: „**Am lăsat scris că trebuie /să fu căutat în altă parte, pus la încercare, în caz/ că uit de mine - și? Nimănuui nu-i pasă**” - p. 15). Până și Moartea este o incertitudine, care cere nu supliciu Golgotei, ci su-

piciul Surzeniei față de Toba Ritmului Vital-Cosmic: „*Are /degradări de ordin nervos./ Femeia neagră, nemângâiată, îi pudrează fața/palidă: începe supliciu/plumbului topit în urechi, să vadă dacă e mort./Poate e viu*” - p. 14

...Începe căutarea, sistematică, a sinelui - înafară nu e: „*Poate că lumina/dinafară nu ajunge să-mi arate adevărul!*” - atunci, înăuntru - unde, totuși, persistă ambiguitatea ființială și axiologică: „*Dar lumina /dinlăuntru? Peste tot - numai eu. Sau eu/nu sunt nicăieri, de fapt? Oricum, nu contez*”. Dar VALE-DEAL începe să se reveleze ca fiind Starea de Ființare - Înființătoare de Dincolo de aparențele și de datele materiale false, vizibile, ale Ființei - ...un fel de Ană a lui Manole, care clădește verticala, prin funcția ei cosmogenetică, de dincolo de ZID, de dincolo de PRIVIRE, din „*alte lungimi de undă din univers*” - p. 17.

...VALE-DEAL devine, treptat, identitatea „*CAP din plămâni*”, adică din zona exorcizatoare de ne-viață - spre zona Călăuzirii-CAP, a Sfântului Duh de Viață al Fluierelor Mioritice, Căi de Suflut-Suflare spre Cerul/Sine: „*Își scoate capul Vale-Deal/din plămâni - este gata să scape de cel/viclean*” - p. 18. Din infernul concentraționar mascat, al „*cuiburilor de dragoste la bloc*”, din „*cuiburile pline de duhori*” etc. - „*se dă în lacrima*” erosului soteriologic, Eros AGAPÉ, al Re-găsirii Androginice, de la Cina cea de Taină: „*Dă în lacrimi: ce e cu tine? Își /învânte inelul din fildeş pe degetul mijlociu*” (n. mea: Axis Mundi!).

...Există, firește, riscul neînțelegerii celorlalți, față de Re-sacralizarea Eului - și, deci, Cel Care se Re-Găsește întru Androginica Îmbrățișare este numit, de către cei fără nume și fără soartă - „*NEBUN*” („*Nebunii întru Hristos*” ai Bizanțului Medioevic!), iar fructele Nemuririi, de pe Crengile din Rai - bănuite de „...*păduchio-geneză*”: „*bolnavi scăpați în stradă, în halat, cu/ crengi înflorite în mâini / crengi rupte din grădina de piersici/ a spitalului de nebuni (...)* trecătorii/ indignați, se smulg din îmbrățișare unul câte unul, bolnavii le transmit păduchele/verde al piersicului/(...) un/bolnav sare din mașină, zbiară fără întrerupere, /fură o pușcă și/trimite la ceruri o salvă: anunțând sosirea lui/Iisus pentru o clipă” - *Ăștia-s nebuni, dragă* - p. 23.

...Trebuie să-ți asumi riscul de a vedea, numai tu, TURLA/PUNTEA IZBĂVIRII, invocată tot prin incantația VALE-DEAL: „*turla aia care iradiază printre pomi, înverzită, pe/lună plină, îmi /provoacă noaptea coșmaruri erotice (...)* dorința /mea de a face dragoste cu /tine - când n-am de unde

să te iau” - trimițând, parcă, la Miron și Frumoasa fără Corp... - cf. *În nopțile cu lună plină*, p. 32.

...Mesajele, pentru Căutătorul Înverșunat al Căării și Punții spre Re-Androginizare - sunt tot mai „*subtile*”: „*îmi taie calea două veverițe*”, „*sunt în 4/februarie 2009*” (n. mea: deci, sub *Crucea Re-Facerii/Făuririi*, în luptă cu 11, cifra SFIDĂRII-NEÎMPĂCĂRII, dar sub ocrotirea celor 9 Trepte ale Ierarhiei Celeste!)... - și *Capul-Călăuză* trebuie să nuntească, hierogamic, cu *Plămânul Suflului-Suflet*, pentru a se realiza ieșirea definitivă de sub istorie, întru contopirea, întru Mitul Veșnic, a temporalității - și intrarea în „*Starea de AMEȚIRE*” - DELIR SACRU! - ...trebuie ca Omul să re-între sub semnul OUROBOROS-ului, al Șarpelui Care-și Înghite Coadă, Dumnezeu-Alfa și Omega: „*sunt zile întregi când îmi caut, nemulțumit/și neîmpăcat, ba capul, ba plămânul (...)* primesc/tot felul de mesaje subtile, /rar le por deosebi pe cele venite din viitor de cele/venite din trecut (...) *Și se reia totul în mine, pe bandă rulantă*” (n. mea: imaginea Șarpelui Ouroboros, „în clar”!), *amețitor: îmi /taie calea două veverițe...*” - p. 34.

...VALE-DEAL devine, deci, după ce CAPUL-RAȚIUNE, transfigurat în GOLGOTĂ/MUNTELE CĂPĂȚĂNII („*bătut în cap, la/ descântat cu o rază de lumină materială*”) - cedează locul *Plămânului-Suflet* - Începutul și Sfârșitul, ca „*ȘTREANG*” - Ciclu Creator Reluat la Infinit - ...și devine presentimentul, pregustarea apropierii de Dumnezeu-Creatorul Capodoperei Misterioase/Nocturne a Zilei a ȘASEA, Dumnezeu Cel Care Creează după un „*Gând Ascuns*”: „*(...)că el, unul, sigur e făcut de Dumnezeu/ din lut și pleavă și balegă, după un/gând ascuns*” - p. 57.

...BĂTRÂNII CULEGĂTORI DE FLORI DE TEI sunt misticii învingători ai „*coliviei lumii*”: „*aruncând de sus, /din când în când, cățarați, /câte o privire plină de jind spre larg*” (p. 83), precum NEBUNUL MISTIC, din poemul *Ăștia-s nebuni, dragă* - „*trimitea la ceruri o salvă: anunțând sosirea lui/Iisus*” - nu pentru o clipă, ci pentru Eternitatea Reidentificării cu Duhul UMANO-COSMIC!

...De ce este nevoie, neapărat și logic, și logic, de Chinul Iluziei, pentru a ajunge la Discretul Trumf al Învierii? Răspunsul nu-l dădea, ci-l sugera, întru Mistica Taină a Ortodoxiei, Preafericitul Bun Păstor, plecat la înger, Patriarhul TEOCTIST - adică, după cum explica și gnosticul Vasile Lovinescu - *întâi să cobori până la Capătul Cel mai de Jos al Axei Lumii, pentru ca, apoi, să ai dreptul de a năzui spre Capătul Cel mai de Sus al Axei Creației Dumnezeiești!*

...Într-o Vinere a Paștelui (acum mulți ani în urmă), o reporteriță (cam prețioasă, afectată, dar...superficială!) l-a întrebat pe Patriarhul nostru, Păstorul Cel Bun, TEOCTIST, cel dus la înger: „*Ce sentimente încercați în această Vinere Neagră, a Patimilor Lui Iisus Hristos? Cum ați întâmpinat Vinerea Neagră de azi?*” - și Preafericitul TEOCTIST i-a dat un răspuns care a lăsat-o cu gura căscată, pe doamna reporteriță: „*Cu o mare bucurie!*” ... „*- Dar cum, Preafericite?!* [a sărit în sus, cam scandalizată, reporteriță, care se dădea și mare teoloagă ortodoxă...] *Doar, în această vinere, nu-i așa, Hristos s-a chinuit pe Cruce și a murit...!?!?*” - ...iar răspunsul Preafericitului Înțelept a fost: „*Mă bucur, într-ascuns, pentru că eu PREGUST, DE PE-ACUM, ÎNVIEREA CEA MINUNATĂ A MÂNTUITORULUI HRISTOS!!!*”

...Vedeți? Asta este, cu adevărat, Sfânta ORTODOXIE! De asta, Ortodoxia este atât de hulită și de urâtă (și îmbiată, cu atâta insistență, la „*ECUMENISM*”, ADICĂ LA ASCUNDEREA LUMINII EI, PRINTRE ÎNTUNERICURILE NEÎNȚELEGERII CELORLALȚI!) de mulți ne-prieteni, pentru că ei sunt ne-înțelegători (ne-putincioși...) decât întru cele pipăite și văzute, iar ea, ORTODOXIA, înțelege nu doar întru cele „științifice” și vizibile, ci „*pre-vede*” și „*pregustă*” și ÎN NEVĂZUT, ÎNTRU DUMNEZEIREA MINUNII!!! ...De aceea și spun, călugării noștri, de prin schiturile de munte - că Mântuirea nu e posibilă decât întru Ortodoxie, pentru că celelalte „*biserici*” sunt rătăcite, excesiv de mult, *între simțuri* și „*evidențe*” (...că doar dracul e mare doctor și savant mare, în toate... „*științele*” cele... „*la vedere*”!)... - ...și, deci, uită tocmai... ESENȚIALUL: VOIA, PUTEREA ȘI, DECI, MINUNEA DUMNEZEASCĂ, DIN VECI CĂTRE VECI!!! Cele care nu se văd cu ochii de carne, nu se pipăie cu mâinile (precum voia Toma să „*cerce*”, cu degetele lui, rănila Lui Hristos...) - ...ci „*se prevăd/pregustă*”, adică se trăiesc cu Duhul „intuitiv”, prin Credință Tare, dimpreună/tainic împărtășite, cu Însuși Mântuitorul, Lumina Lumii!

...LIVIU IOAN STOICIU dovedește, pe lângă faptul că este un MARE POET, în general (despre care TOATE manualele elevilor și cursurile studenților ar trebui să scrie, transcriind poemele cel puțin ale ultimilor zece ani de povară și binecuvântare a scrisului stoician!) - și că este un autentic POET RELIGIOS. Sau, măcar, un POET METAFIZIC DE FRUNTE, AL LITERATURII ROMÂNESTI!!!

...Poezia Religioasă este singura care va rămâne, peste veac, pentru că numai RUGĂCIUNEA E SCARĂ SPRE CERUL MÂNTUIRII - ...iar nu toate lemnele din ogrăzi!

Octavian LUPU

Conspirația tăcerii, sau cum își conservă puterea sistemele totalitare

S-ar putea considera un capriciu al dictatorilor acela de a nu permite libera circulație a informației, de a restrânge libertatea de exprimare și cea de mișcare a oamenilor, precum și de a defini un sistem de control al conștiinței colective. De fapt, ținta oricărui sistem despotice constă în aservirea deplină a grupului asupra căruia își exercită influența și în acapararea adeziunii tuturor indivizilor ce îl compun. Însă un factor determinant în atingerea acestui deziderat se află în ceea ce se numește „conspirația tăcerii”.

Ce se înțelege prin această expresie? La ce face referință? Nu este stranie această cenzurare a ideilor și simțămintelor exprimate, mergându-se până la obsesia privind detaliile personale ale vieții fiecărui individ?

Ca orice structură sau sistem social, despotismul, sau cultul conducătorului iubit, presupune realizarea unei conștiințe colective, ce are drept element central persoana dictatorului. Acest lucru presupune mutații și salturi de gândire ce trebuie propagate de la nivelul declarațiilor propagandistice la cel de conștiință individuală prin modificarea ierarhiilor de valori și deopotrivă, a modului de a gândi.

Obsesia dictaturii absolute merge până la nivelul rescrierii istoriei, deformării înțelesului evenimentelor prezente și jalonării «viitorului luminos». Iar dacă are ocazia, sistemul despotice va atinge și nivelul filozofic al genezei universului, materiei sau apariția formelor de viață pe pământ. Prin contrafacere, presupu-

nere și inventarea diferitelor suppoziții, despotismul caută întotdeauna să se impună, iar când argumentele nu mai sunt suficiente, atunci se trece la eficienta exercitare a forței brute.

Dar toate aceste eforturi trebuie să fie dublate de o conspirație a tăcerii, adică de împiedicarea liberei exprimări, de filtrarea ideilor vehiculate în societate și de reprimarea fermă a alternativelor propuse față de sistemul ideologic totalitar. În schimb, printr-un efort bine direcționat de re-educare a indivizilor, această cenzură ajunge să fie impusă încă din fragedă copilărie, inducându-se ideea de vinovăție în cazul nerespectării ei și de pedeapsă sigură pentru încălcarea regulii tăcerii în fața absurdității sistemului și a aberațiilor emise de către conștiința colectivă a acestuia.

Să nu credem cumva că doar comunismul s-a comportat în felul acesta. De exemplu, sistemul feudal era bazat pe despotismul exercitat de rege sau de nobilime. În antichitate, cultul cezarului sau al faraonului atingeau cote aberante, greu de imaginat în perioada modernă, fapt pentru care fenomenul despotice se poate spune că a însoțit întreaga evoluție a umanității.

Prin interdicția discutării subiectelor „sensibile”, precum și prin suprimarea opiniilor contrare, despotismul a reușit să se mențină sub felurite forme de-a lungul veacurilor. De fapt, diferitele variante consemnate de istorie nu fac altceva decât să confirme această stranie tendință a naturii umane de dominație brutală

asupra conștiinței semenilor, de desconsiderare a drepturilor civice prin instaurarea ierarhiilor de privilegii și a claselor de privilegiați. Nu întâmplător persoanele ce îndrăzneau să pună în discuție publică subiectele interzise, erau în mod special detectate, urmărite și suprimate prin „convingere” sau prin forță.

În opoziție cu despotismul, democrația este axată pe egalitatea indivizilor, pe libera exprimare a opiniilor indiferent de natura lor și pe libertatea de gândire a fiecărui om. De aceea, putem spune că despotismul este un sistem închis, concentraționar, ce reduce libertatea individului și suprimă evoluția spiritului uman, în timp ce o reală democrație permite afirmarea plenară a omului și descătușarea energilor latente ale acestuia.

Se poate spune că într-un real sistem democratic, nu poate exista o conspirație a tăcerii, o ascundere a problemelor cu care se confruntă societatea și indivizii ce o compun. Dimpotrivă, prin expunerea lor, problemele pot fi formulate adecvat și soluții inovatoare pot fi imaginate pentru depășirea lor prin efortul unit al întregii comunități.

Însă cel mai adesea geneza despotismului se regăsește în cadrul unei familii rigide, în care unul dintre părinți își exercită în mod tiranic puterea asupra membrilor ce o compun. Sau în cadrul sistemului educațional, cadrele didactice excesiv de severe, precum și „găștile” de tineri constituite pe principii de competiție și dominație, pot deveni incubatoare în toată puterea cuvântului

pentru dezvoltarea viitorilor dictatori.

Locul de muncă, adunările religioase, ca să nu mai vorbim de întrunirile politice, oferă și ele un suport semnificativ pentru reparația sau menținerea despotismului în societate distrugând beneficiile nete ale unei democrații autentice.

Revenind la subiectul inițial, impunerea tăcerii are drept principală consecință suprimarea gândirii oamenilor și mai ales a variantelor alternative la sistemul opresiv. În felul acesta, puterea de influențare a acestuia este menținută, iar evoluția spre democrație este blocată. În mod inerent, căderea unui sistem totalitar nu aduce cu sine democrația, ci a treia stare de „organizare” a societății și anume anarhia. De multe ori, după parcurgerea unui ciclu despotice urmează o perioadă anarhică pe o durată nedefinită, fapt ce conduce la posibila basculare a sistemului social înapoi către totalitarism. În astfel de împrejurări, charisma vreunui lider mesianic însoțită de organizarea de grupuri de asalt pentru dobândirea puterii, pot readuce sistemul social într-un despotism de facto, mai mult sau mai puțin formalizat explicit. De aceea, cel mai adesea sistemele despotice alternează cu perioade de anarhie ce le regenerează, ambele situații fiind opuse democrației, ce presupune o construcție inteligentă, progresivă și armonioasă, lucru ce presupune o relativ lungă perioadă de timp.

Însă niciodată nu ar trebui să confundăm democrația cu anar-

hia și libera exprimare cu vorbăria goală sau cu lipsa de ordine în exprimare sau gândire. Democrația se bazează pe educarea indivizilor în spiritul dialogului constructiv, al solidarității umane, al respectului față de ceilalți echilibrat cu cel de sine.

Proiecția la indigo a conspirației tăcerii din regimurile totalitare o reprezintă cacofonia mediatică a anarhiei, mai precis mondenizarea și tabloidizarea comunicării, ce își pierde astfel conținutul de valoare, locul fiind umplut de banalități și de informații nefolositoare, aruncate fără noimă asemenea unui real bombardament informațional asupra sistemului social.

De exemplu, când vizionezi talk-show-urile de calitate îndoielnică afișate pe ecranele de televiziune, când reality-show-uri lipsite de un mesaj de valoare sau alcătuite la întâmplare sunt furnizate telespectatorilor sau când emisiunile de știri prezintă disproporționat informațiile zilei, atunci rezultatul nu poate fi decât cel al dezvoltării tendințelor anarhice, care mai devreme sau târziu vor conduce la soluția mesianică a despotismului.

În perioada de după 1989, România a intrat într-o perioadă amestecată de anarhie și de refacere a democrației. Din nefericire, spiritul civic și democratic nu a fost suficient de puternic în contracararea anarhiei, fapt care poate conduce la intrarea într-un nou ciclu despotice. Aici nu este vorba de anumite personalități ce au un impact major în societate sau de charisma unor anumiți lideri, ci de un mecanism de protecție socială, care în lipsa spiritualității autentice a democrației se întoarce către domnia ierarhiilor de forță, specifice regnului animal. Dezordinea este întotdeauna o amenințare reală pentru orice sistem social, iar autoconservarea lui obligă la una dintre cele două variante.

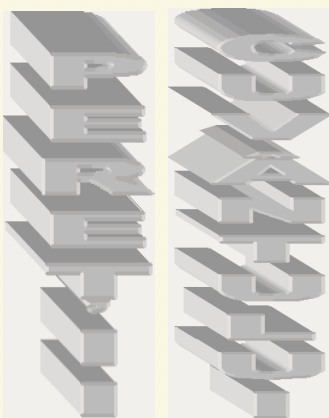
Natura umană este duală, încorporând elementele regnului animal, precum și proiecția spirituală a unei deveniri transcen-

dente către valorile fundamentale ale binelui, frumosului și adevărului. Construcția despotice se află într-o strânsă legătură cu ierarhiile de dominație și supunere ale regnului animal. În schimb, construcția democratică presupune colaborare, încredere, susținere reciprocă și aplicarea „regulii de aur” a respectului față de semenii. Astfel, în locul masculului „alfa”, dominator peste turmă sau a cocoșului ce se impune în fața „turmei” de găini, democrația propune egalitatea membrilor, realizarea de echipe dedicate promovării valorilor fundamentale în aplicarea lor concretă în diferitele aspecte ale vieții.

Dialogul constructiv și critica sau judecata de valoare sunt instrumente valoroase ce trebuie cultivate în mijlocul familiei, școlii, religiei, locului de muncă, precum și al mișcărilor politice indiferent de orientarea lor. Acestea sunt mijloacele cele mai eficiente în contracararea efectului deșertificator al anarhiei, precum și a apariției sumbre la orizont a conspirației tăcerii, al semnelor pus „pe frunte sau pe mână”, adică în gândire și acțiune, aplicat indivizilor pentru a susține feluritele forme de manifestare ale despotismului.

Și pentru a da o conotație generală a noțiunii de democrație, ar fi bine să ne gândim că izvorul ei se află în egalitatea ființelor umane prin naștere în această lume și prin statut existențial înaintea Marelui Autor al tuturor lucrurilor. Din această perspectivă, orice om este deținătorul de drept al demnității de „a fi făcut după chipul lui Dumnezeu”, iar orice demers laic sau religios ar trebui să țină cont de acest lucru, evoluând către o construcție democratică bazată pe sprijin și respect reciproc. În astfel de condiții, niciodată nu ar mai putea să apară despotismul, iar anarhia ar fi contracarată printr-o ordine armonioasă, ce se perfecționează la nesfârșit. Aș dor foarte mult ca spațiul românesc să evolueze în această direcție, aceasta fiind singura soluție pentru dilemele de ordin moral, spiritual și economic ale națiunii noastre.

Uali NIȚU

alunec...

m-am luat cu chirie dimineață
albastră
și am locuit la tine în ceasurile
fecunde
mi-am statornicit privirea
pe cearcănele ferestrei
deschise
și nu regret visul verde
așezat pe veșmântul memoriei
din viața rămasă
numărătoare inversă

m-am mângâiat la țărâmul tău
sigur
dăruindu-mă val albastru
fiecărei picături din lacrima zilei
o lume renăscută din nisip
cu unică tresărire finală
te sărut mereu țărâmul meu
răsărit spre amurg
alunec...

cântecul lebedei

știi ceva prietene...
poate mă simți din scriere
am toamnă în suflet
și mi-am legat înțelesul
de căutarea unui răspuns

am surprins parfumul uitat
în tomnatica policromie
și mai târziu am înțeles
ce înseamnă culoare

un popas cu buzele dezlegate
mi-a amintit forma rujului
lângă oglinda unui suflet
pereche
pe ringul de dans
cad petale uscate
pentru ultimul cântec
al lebedei
ce moare.

apusul celest

am ațipit un gând celest
de seară
cu gene lungi în lacrima tăcerii
ce-și murmură în pragul
cel apus
trăirile arse de frigul
ce-a pătruns
prin cușma roasă
de atâtea molii
din dulapul cel schilodit
mângâia o ultimă suflare
somnia ce parcă a trăit
în ultimul costum de gală
răsărit dinspre apus
alb spre negru
a fost cândva cuvântul
poetului apus.

ceasul tăcerii celeste

... sună prelung ceasul tăcerii
celeste
și mă dojenește blând
dimineața
cu ochiul timpul deschis
deslușesc cuvântul iubirii
pe un caiet de dictando
scris de copil
din linii cu puncte un cuib
și doi pui
născuți din polenul alb de vis
al rădăcinilor din ochi albaștri
cu sufletul în palme odihnesc
chipul înclinat vouă
mamă și copil
ecoul aripilor în zbor îmi
desenează
cu o baghetă dintr-un cânt
știut
rezonanța unui cvartet plecat
câștigându-și cupa vieții
lăsând cuibul gol
ce doar ascultă
... tic tac de apus.

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Hrana vie

Nu mă întrebați ce caut în trenul luxos care mă duce în capitală la un simpozion intitulat **Hrana Vie, Hrana Vieții**, că nu prea știu să vă răspund. Un prieten, medic nutriționist, mi-a dat o invitație la chestia asta, el afirmând foarte plebeu că-și bagă picioarele în căcaturile de acest gen și că-i plictisit de ele până peste cap. Invitația, de mare ștaif, cu transport asigurat, cazare la hotel de fițe, cocktail, dineu, conferințe cu tot felul de oameni, care de care mai titrat, ceva de groază. Amicul meu, cât e el de nutriționist, are mare slăbiciune pentru mușchiulețul mustos, făcut la foc potrivit și nici vinul roșu nu-l refuză, fiind el, într-un mod cam curios, om normal, într-o meserie care cu timpul te cam scoate din parametri.

- Da' cam cum e, să nu cumva să mă fac de tot râsul pe acolo, am rostit eu cu oarecare prudență!?

- Las' că vezi tu, n-ai nici o grijă, îmi spune pe un ton cam în doi peri amicul, dar nu mă las prins de îndoieli, o postură nespecifică inginerilor agronomi, așa cum sunt eu.

Așadar, iată-mă în compartiment, pe locul indicat în biletul primit odată cu invitația, așezat comod, la geam, puțin transpirat, nu că afară ar fi cald, ci doar pentru că sunt, așa cum mă dezmiardă nevastă-mea, dolofan (ea săraca mă iubește și nu-mi poate spune, umflature). Peste un timp, urcă încă un bărbat pe care-l cunosc din vedere, însoțit de o doamnă foarte în vârstă, probabil mama, gândesc eu. Domnul, cu puțină burtică, chelie, mâini grăsuțe și expresive este exact tipul de om pe care-l admir, cel ce știe a prețui bunurile pe care Dumnezeu ni le dă spre a-i lăuda numele. Mă bucur de simpatia sa spontană, intrăm în vorbă și aflăm că și el este tot nutriționist și că iată, se duce, împreună cu soția sa, la simpozion. Fierea îmi zvâcnește puțin, bine că n-am făcut vre-o gafă, că la astea mă pricep ceva de speriat, iar mumia îmi întinde un membru descărnat, la capăt cu o gheară, pe care o ating cu fruntea, parte din respect, parte din frică, să nu mă blesteme vreun faraon. Apoi, doamna își dezvelește dantura cabalină prin despicătura unde oamenii au buze și rostește pe un ton foarte ferm că este

profesoară de chimie, vegetariană convinsă, că iată, la vârsta de treizeci și șase de ani, se bucură de o sănătate de fier (nici eu n-am auzit de pergament bolnav) și că în fiecare an participă la acest simpozion, ea la secțiunea rezultate palpabile, iar soțul (aici o undă de dispreț), la secțiunea „nu faceți ca ei”. În compartiment se instalează un aer rece cu miros de pământ și flori veștede. Mă ia un frig în spate când arătarea mă întreabă: dar dumneavoastră domnooo....?!

Noi agronomii, deși nu părem, suntem totuși, la nevoie, foarte subtili și flexibili, așa că răspund prefăcut:

- Vai, distinsă doamnă, sunt un biet inginer care nu a avut în viață nici un prilej de elevație spirituală, am rămas un rob al mâncărilor nesănătoase, dar doresc să mă schimb și un prieten m-a îndrumat pe această cale! Între timp, trag cu ochiul prin compartiment, să descopăr unde a pitit doamna, coasa.

În ochii evadatei de la morgă apare așa ceva ca o licărire, adică, iată un convertibil, apoi începe să mă lămurească ce deștepti sunt ei vegetarienii, cum nu-i doare nimic, ce putere au, ce memorie, nu fac viroze, nu tușesc, etc., etc.

Prin cap îmi trece s-o întreb dacă e vreunul bolnav de SIDA, dar îmi dau seama, la timp, că boala asta are drept cauză sexul și la ei nu este cazul. Ca un făcut, culmea ghinionului, gândurile-mi fug la mâncare, îmi amintesc de buna mea soție, o durdulie ce gătește dumnezeiește și care plină de grijă, la plecare, îmi pusese câteva (cam zece) sandviciuri, o nebunie, cu cașcaval, salam uscat, niște cârnăciori din carne de vită, porc și oaie, o țuică gălbioară și un clondiraș cu un vin roșu, de țară, zglobiu, bun pentru digestie. Îmi plovă în gură, un cuțit mi se înfige în stomac iar în urechi stafia îmi șueră despre virtuțile spanacului și ale grăului încolțit. Soțul doamnei, din timp în timp, se scuză și iese din compartiment. Nu cred să aibă prostată, fumător, nici vorbă, ce-o fi făcând?? Când intră îmi dau seama, după miros!

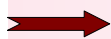
Nemernicul are buzunarele pline cu chifle și parizer!! Simt că aș omorî pe cineva, în timp ce fiara apocaliptică mă bârâie cu pala-

vre despre ceaiul de anghinare. Mă simt răzbunat numai gândindu-mă cum doarme martirul ăsta cu zobi-ul în pat, deși cred că dorm totuși în cartiere diferite. Reușesc, printr-un miracol desigur, să nu mor până la destinație și nici să nu mă omoare zgrițuroaica, înfingându-mi unghiile roșii în gât.

Când trenul încetinește, fug pe coridor, cu gând să scot un sandvici și să-l hăpăi. N-am noroc! Spectrul se ține după mine clămpănind despre savuroasele alge cu suc de păpădie. Mă resemnez, convins fiind, că voi muri în această zi. Luăm împreună un taxi, soțul stă în față și zâmbeste parșiv, eu lângă mormântul profanat care bâiguie despre mersul cu picioarele goale prin ploaie, datorită imunității pe care ți-o conferă mânătărcile fierte în sos de soia. Ca prin vis (coșmar) ajungem la hotel, unde, în cameră, beau toată sticla de țuică și molfăi cu disperare mortăciuni. Adorm fericit, însă blestematul de subconștient mă duce, în vis desigur, la o nuntă, cu sarmale, fripturi, cârnați și vin negru, la fel cu lăutarii. N-apuc însă să bag ceva în gură că în fața mea apare doamna de chimie, de data asta având coasa în spinare și cu o gheară întinsă spre gâtul meu rostește, cum altfel decât cavernos:

- Porcule, îți mănânci frații, porcule!... Mă trezesc learcă de transpirație, dar și sufocat de frică, drept care beau tot vinul din clondiraș (1,5 litri). Refăcut, cu chef de viață și culoare în obraji, mă îmbrac pentru cocktail; pantofi maron, pantaloni deschiși la culoare, cămașă cadrilată și sacou pepit. Noi agronomii știm să fim și eleganți, când se cere! Cobor în sala de restaurant, intru și înțepenescc!! Am nimerit la balul vampirilor!! O mulțime de clone ale doamnei de chimie, nu pot să știu dacă bărbați sau femei, toți îmbrăcați în doliu, bântuie prin local și ciocnesc pahare cu apă, desigur plată. Mă uit după lumânările negre, nu le văd, în schimb văd două mese lungi, paralele, pe una haleală meseriaș și băuturi pentru oameni, pe cealaltă, niște farfurii cu tot felul de chestii scârboase cu aspect de găinaț și bineînțeles multă apă. Mai văd încă

vreo câțiva dovleci ca mine, îmbrăcați în alte culori decât negru și niște ciocli care scriu ceva în niște carnețele cu coperti, of course, negre, stând cu ochi pe noi. Cum senzația de moarte iminentă îmi revine, mă reped la masa cu haleală și mă pun pe treabă, gospodărește, cu temei. În jurul meu se mai adună niște condamnați, în timp ce morii se uită cu scârbă la noi. După aproape un ceas ne declarăm apți de a înfrunta moartea, ciocnim de zor și punem de-un coruleț cu: mă dusăi să trec la Olt....

Nu prea apucăm să terminăm deoarece sună un clopoțel și văd ca prin ceață cum Satan se urcă la o tribună și începe să ne beștelească precum că din cauza noastră, niște criminali antropofagi, niște putreziciuni umblătoare, bolnavi până în măduva oaselor, omenirea nu evoluează spiritual. Nu suntem prea afectați de critică, la un moment dat ne tangentează și soțul martir, care șterpelește de pe masa noastră chifle pe care le bagă în buzunare la un loc cu ficăței prăjiți, pește și alte bunătăți, rămase de la noi. În viteză suge și o sticlă de vin. Îmi este milă de el și simt că-l iubesc!! Ca să-i arăt că sunt prietenul lui îl întreb discret, ca de la bărbat la bărbat:

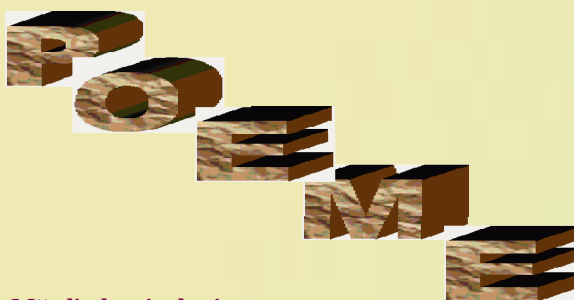
- Băi, omule, io una nu pot să înțeleg! Cum i-o tragi tu lu' scândura aia??

Omul izbucnește în plâns și dispăre. Ce să vezi însă! După ce Sarsailă termină de orăcăit, pastramele alea umblătoare vin la noi să ne convingă de gustul ales al bucatelor lor. În fața mea fâlfâie doamna de chimie, care rânjind lugubru mă îmbie să gust o chestie verde ce clipește în farfurie. Speriat să nu mă muște mâncarea de nas, încep să mă smiorcăi, recunoscând că, da, am băgat în mine ca un nesimțit, numai porcării, da' de mâine gata, doar hrană vie, sănătoasă, că vreau și eu să arăt bine ca dumneavoastră.....

Mă strecor șerpește (vorba vine) pe lângă pericolul nuclear, șutesc o sticlă de pe masă și plec însoțit de alți doi porci ca și mine, dar și de croncănelile evoluțiilor. Mergem în cameră, ăia, mult mai deștepți, aveau sub sacouri sticle și potol la greu, astfel că pornim încă o tură de data asta și cu țigări, cafele, bancuri, mă rog, tot felul de lucruri absolut nesănătoase.

Dimineața, în zori, mă duc la agenție și schimb biletul, de clasa întâi, cu unul cu plecare imediată, pe motiv că mă doare capul. Capul chiar mă durea, însă tot dulcea mea găinușă m-a lecuit cu niște mici și o bere. Nici nu i-am povestit prin ce am trecut, că sărăcuța, bună la suflet cum e, intra la idei, că m-am tâmpit acum la maturitate și vreau să mă sinucid.

Beatrice Silvia SORESCU

Mă plimb prin destin

Mă plimb prin destin ca pe-o plajă pustie.
Hai, iubito, ține-mă de mână și taci.
Mă simt uneori ca-ntr-o grea colivie,
Alteori, sunt pe câmpii întinse de maci.

Părinții noștri sunt de mult în cer
Și pâinea ce-o mușcăm nu-i românească.
De dor, pe-aceasta o-nmuiem în zer,
Lăsăm speranța-n suflet să ne crească.

Eu sufăr c-am pierdut tot ce e sfânt.
Debusolați, ne-nfiorăm spre seară,
Nu ne mai curge miere pe pământ
Și-n zare, crinii-s pregătiți să moară.

Seară de decembrie

Stau în casă, lângă foc,
Lemnele trosnesc, se ard,
Vai, ce bine e, ce cald!
Timpul însă nu stă-n loc.

Limbile la ceas gonesc,
Norii iasă, fug, se -adună,
Cerule nu mai are lună,
Clipele se rățesc.

Muzeu

În fiecare-i un muzeu străvechi.
E viața rețrăită-n amintire.
Sunt expozate fără de perechi,
Mai vechi, mai noi, mai pline de iubire.

În fiecare, este-un plug pe brazdă,
Sau un mănunchi cu secera în ea.
În fiecare, este- un suflet gazdă,
În fiecare-o adiere grea.

O vatră-n care mama coace pâine,
Sau un ogor cu grâu alb, curat.
În fiecare, este-un azi și-un mâine,
Dar mai ales, un ieri împovărat.

Muzeu-acesta e mai sfânt din toate.
Străbunii noștri sunt prezenți mereu.
L-am dăltuit cu sufletu-ntr-o carte
Și vreau să-l urc în cer, la Dumnezeu.

Orașul, un tablou

Atâta ger alunecă pe zare,
Biciul iernii bate fioros.
Pomii duc zăpezile-n spinare.
E orașul un tablou frumos.

Mi se pare că strivesc sub tălpi
Stelele ce-s albe diamante,
Și-au căzut luceferii în gropi,
Hai, iubito, să le luăm pe toate.

Suntem beți de-atâta alb sticlos,
Șoaptele se pierd în depărtare,
E orașul un tablou frumos,
Pomii duc zăpezile-n spinare.
Eu port în suflet

Eu port în suflet, casa cu pridvor.
O am cu mine, mi-este-atât de dragă!
Cu geamuri nalte, poleite-n dor,
Și curtea casei, tot atât de largă.

Eu port în suflet pe părinții mei
Și-aud cum sună orologiu-n tindă.
Miroși în curte, florile de tei
Și ochii minții-ncep să se aprindă.

Eu port în suflet, anii de demult.
Aud țipând copilul de-altădată.
Un cântec din salcâmi tot mai ascult
Și-atunci când dorul vine, bat în poartă.

Iubirea-i un izvor

Vreau să scriu pe cerul lunii
Cu flori albe de petunii,
Vreau să scriu cu ghiociei
Pe ierni grele cu cercei,

Țipăt încropit în noapte,
Litere nedescifrate,
Vreau să scriu bolți de cuvinte,
Frunze galbene și sfinte,

Dimineți de bob de rouă,
Vreau să scriu în lună nouă,
Vreau să scriu în tine, dor,
Că iubirea-i un izvor!

Constelații epigramatice

Gavril MOISA

(n. 06.12.1951)

Născut în localitatea Voivozi, jud. Bihor, cu studii în domeniul militar (liceu, școală de ofițeri, Academia de Înalte Studii Militare - două facultăți și cursuri postuniversitare), a lucrat ca ofițer activ în MAPN, în prezent fiind pensionar. Poet și epigramist, membru al Cenaclurilor „Nicolae Tăutu”, „Arthur Silvestri” (vicepreședinte), „Octavian Goga”, „Vasile Sav” și al Cenaclului Epigrafiștilor Clujeni „Saturicon”. Este membru al Uniunii Epigrafiștilor din România (2004), membru fondator și secretarul Ligii Scriitorilor Români (2006) și coordonator al Revistei „Agora Literară”. Scrie poezie, cronici literare, eseuri, epigrame, articole diverse, publică în peste 27 reviste din țară și străinătate, a primit 35 de premii și diplome la concursuri naționale și internaționale de poezie și epigramă, este inclus în 7 antologii de versuri, 33 volume colective de epigramă și 10 dicționare (la unul fiind coautor). A publicat 9 volume de versuri, o monografie și volumele epigramatice: „Scoici marine, perle, rime” (catrene și poezii estivale, 2004), „Gargară cu sifon” (epigrame, 2007), „Nedumeriri” (carigrame, colaborare cu Virgil Tomuleț, 2008), „Fabule trăsnete” (2009).

Nedumerire

Rămân adeseori uimit
Când văd ceva de necrezut;
Ori vremurile s-au grăbit
Ori timpul nostru a trecut.

După nuntă

El sincer i-a mărturisit
Că a mai fost căsătorit
Și ea i-a spus că... are-o fată,
Dar n-a fost încă măritată.

La doctor

Când i-am dat plicul, a zâmbit
(Căci pacienta a murit)
Însă s-a prins inteligentul,
Că socră-mea e subiectul.

Optimism

Nevasta-i plină de speranță
De greul vieții nu se teme,
Vom prinde locul cu verdeață
Cu-acest guvern, mult mai devreme.

Reconciliere

Pe o bancă-alături,
Ion cu Pișta, ca doi frați,
Se-ntrețin politicos,
Însă cu... briceagul scos.

X FACTOR

Voce nu ai și nici talent
Dar nu le pun la socoteală,
Eu te votez, că-i evident,
Că-n rest, văd toți, ești... bestială!

Conspirație

În ziua când s-a înșurat
Doar soacra l-a felicitat,
Pentru ideea genială,
Că ea, știa de păcăleală.

Lichidarea corupției

Măsura, zău nu se cuvine
Și gestul nu este normal,
Să lichidezi o chestiune
Ce merge-n plan național.

Luna de miere

Pe litoralul înșorit
Se-ntreabă el, un fericit:
„Ce miere are-a mea comoară?
C-o face-acum, a patra oară!”

Ghinionul vârstei

Am dat de una prea frumoasă,
Deși nu sunt un norocos;
A fost destul de generoasă
Și prețul bun, dar ce folos!

Timpul iubirii

Era tânăr, bani n-avea,
Dar avea ce ea dorea;
Acum are ce-i lipsea,
Dar nu are ce-ar vrea ea.

Avantaj serviciu

Șomer, simt criza foarte bine,
Dar am speranță să rezist,
C-o am pe soacră-mea la mine
Cu pensia de... securist.

Mirare

Când l-au promovat în post
Mi-am făcut ca alții cruce,
Că așa un mare prost
Cât de mulți deștepți conduce!

Flagrant

Măria-ntoarsă de la școală,
Dă peste Ion, cu una goală!
Tu Ildiko, unde ți-e fusta?
Am dat-o jos, să-i arăt... Pusztă!

Motivația gestului

Când văd cu ochii-nchiși, ce faci
Mă umplu până sus de draci,
Dar unii îmi explică rostul
C-așa măcar, nu vezi și... prostul.

România azi

Spun unii că ar fi în pom,
Că totul este bulversat;
Pe stat îl doare-n dos de om,
Pe om, îl doare-n dos de stat.

Maricica

Fără școală, dar stilată,
A făcut minuni în vest
Și e azi omologată:
„Cel mai bun produs din...est”

Femeile trăiesc mai mult decât bărbații

Ca om ce mă pretind și cult
Vă spun cu cât trăiesc mai mult,
Că-i faptul bine demonstrat:
Exact cu câți ani ne-au mâncat.

Constatare

Cât am trăit în dictatură
Știam precis cine ne fură,
Dar astăzi parcă mafioții
Sunt mult mai mulți ca patrioții!

Avertisment

L-a prevenit că-i foarte dulce,
Dar el a fost un insistent
Și uite, pofta unde duce:
Acum au ambii... diabet!

După vânatoarea de la Balc, Bihor

Mi-a povestit un vânător
La o Tărie de Bihor,
C-a fost măcel, în felul lui,
Dar porci... au mai rămas destui.

Dialectică

Anii sunt la fel la toți
Cei mai buni, atunci când poți,
Ultimii sunt cei mai grei
Când nu poți, deși mai vrei.

Cură cu ouă de prepeliță

În zori și-acuma mă mai scol
Să le pot bea pe gâtul gol,
Că a aflat soția, draga,
Că au efect, ca și... viagra.

La pensie

Ca artilerist o spun;
Că am fost stăpân, pe tun,
Acum e puțin mai greu
Că e piesă de muzeu.

Dan Florian SĂMĂRESCU
(Germania)

SPITALUL - Drumul lung, de la boală la normalitate

Într-o lume care se schimbă în permanență, chiar fără să observăm, traiectoria urmată este greu previzibilă. Consecințele apar cu întârziere. Modelele sociale, imaginate de oameni, sunt ca moda... trecătoare, dar necesare. Certitudini momentane se dovedesc false sau neinteresante și sunt părăsite. Înlocuite cu altele. Acum, lumea se grăbește. Continuitatea evoluției este permanentă. S-ar putea zice că există o „piață a modelelor de organizare socială”. Succesul nu este garantat, dar posibil. Istoria încearcă să sistematizeze datele procesului, caută explicații, dar viitorul rămâne imprezibil. Speranța de mai bine însă nu moare. Se poate admite că motorul evoluției îl reprezintă dezvoltarea tehnologiilor, în permanență modificate prin inovații. În prezent, se impune optimizarea utilizării resurselor și găsirea de noi resurse. Numai astfel avem viitor pe pământ. Spațiul extraterestru este examinat cu insistență crescută, căutându-se modalități de exploatare economică a materiilor prime din cosmos. Fundul oceanelor sau zona Polului Nord sunt prospectate consecvent. Omenirea a învățat, sa sperăm, din greșelile trecutului. Ceea ce nu se globalizează rapid pierde șansa de perpetuare. În lumea globalizată, varietatea nu se va diminua. Concurența se va accentua, însă. Schimbările se accelerează. Cei care oferă mai mult, primesc mai mult. Soluțiile lor găsesc cumpărători. Respectarea unor standarde asigură eficiența procesului de globalizare în desfășurare. Libertatea de gândire și exprimare face posibilă promovarea noului. Dogmatismul determinist marxist a adus o parte a lumii în situația de criză. Noul nu

trebuie să ne sperie. De acolo sunt așteptate impulsuri și realizări. Garantarea libertății prezintă condiția existenței progresului și dezvoltării. Dacă libertate nu este, nimic nu este.

Aseară, 14 martie 2008, am transcris cele de mai sus, din spitalul în care dimineața am fost transportat. Apoi am adormit.

- Buna dimineața.

Ușa camerei se deschisese. Aici personalul medical are cheia camerelor. Mulți bolnavi sunt paralizați. Mă găsesc într-o clinică de tratament pentru cei care au suferit comotii cerebrale. Sora medicală dorea să măsoare tensiunea. Era ceva nou. Ultimele zile în salonul de tratament intens, al altui spital, fusesem legat cu cabluri și senzori la un monitor și măsurătorile se făceau continuu, ziua și noaptea. Uneori se auzeau zgomote ciudate, care te trezeau în miezul nopții. Aparatul a fost legat la brațul drept. Apoi la cel stâng. Sora avea o mină serioasă, chiar îngrijorătoare pentru un bolnav, încă nerestabil și nesigur.

- Cât este?, am întrebat.

- Merg sa aduc altă manșetă, a fost răspunsul.

- Nu sunt toate manșetele la fel?

- Ba da, însă unele strâng mai mult, altele mai puțin.

După puțin timp, sora a repetat măsurătoarea, cu noua manșetă.

- Cât este?

Erau valori mult prea ridicate.

- Acestea sunt pastilele pentru azi.

Erau multe. După micul dejun repetam măsurarea, să vedem noile valori. Poate sunt mai mici. Așa voi face. Mă aflu într-o clinică pe Valea Moselei, pe o colină împădurită, de unde valea se ve-

de până departe. Este o dimineață cețoasă, însă nu friguroasă. Vinul din viile de pe dealuri este dulce aici, fiindcă stâncile păstrează căldura verii, până toamna târziu și strugurii se pot culege la început de iarnă, care aici este blândă. Localitățile sunt pitorești. Astăzi mă vizitează familia. Când am avut congestia, soția și una din cele două fete ale mele erau la București. Acolo li s-a telefonat de la Trier, unde se întâmplase tărșenia, și au fost informate că sunt la spital. De două zile s-au întors la Frankfurt pe Main, distanță cam de 2-3 ore de clinica Landshut, unde mă aflu internat. Sunt curios ce vor zice când ne vedem. A fost, oricum, ceva neașteptat și neplăcut. Spitalul nu este chiar un spital adevărat. Se fac tratamente, se fac analize, sunt pacienți... dar se încearcă în special diminuarea sechelelor anumitor boli, prin administrarea unor proceduri specifice. Este o clinică de reabilitare, specializată în tratamentul comotilor cerebrale. Bolnavii își ascund suferința și caută să se comporte normal... ca înainte de accident. Chiar dacă, îngrozitor de mulți, sunt imobilizați în cărucior.

Mulți nu s-au obișnuit cu infirmitățile, căpătate, de mișcare, de echilibru, de vorbire sau concentrare... Speră în vindecare. Sau în ameliorare. Și am văzut oameni în cărucior... care, în urma tratamentului, se țineau din nou pe picioare și începeau să meargă.

Aici domnește ordinea și respectarea disciplinei de tratament. Totul funcționează ca o mașină bine rodată. Pacienții se conformează disciplinei clinicii. Fiecare face ce i se prescrie. Doar fumatul este liber. În afara clinicii, într-un chioșc. Eu nu mai fumez, așa că nu particip la viața socială. Nici

dispoziție nu prea am.

Libertatea fiecăruia este suptăvegheată și limitată de tratamentul adecvat, care decurge ore în șir. După masa de seară este amorțea totală. Majoritatea oamenilor stau în camere. Fiecare cu necazurile sale, probabil.

Mă conving, tot mai mult, că această „cură”, după spital, era necesară.

În urmă cu aproape 50 de ani, pe 3 august 1959, pe drumul de întoarcere spre casă, de la serviciul religios, desfășurat în fosta catedrală a orașului Pitești, Biserica Sfântul Nicolae și Sfântul Pantelimon, un monument istoric de importanță națională, unicul monument de valoare al orașului, și azi dăruită și nereconstruită, preotul paroh Florian I. Sămărescu, tatăl meu, a fost forțat să se urce într-o mașină a securității, care-l pândea și a dispărut. Mama l-a mai văzut, până la eliberarea din 1963, o singură dată, la procesul intentat celor doi „complotiști”, tatăl meu și dl. Constantin C. Zamfirescu Căteasca, fost șeful liberalilor de Argeș și ministru, până în 1941, în guvernul Regelui Mihai I al României, în tot timpul detenției neavând nici o posibilitate de comunicare. Au fost, se înțelege, condamnați la ani grei de pușcărie. Dl. Zamfirescu a fost omorât înainte de eliberarea din 1964. Citind cele scrise de dl. Ioanițoiu, te cutremuri aflând câte crime josnice și inutile au fost săvârșite de comuniști, în numele „unei lumi mai bune”, care evident ne-a adus unde suntem.

Accidentul meu, ca și dispariția tatălui, înghițit în pivnițele securității și pușcăriilor, ani în șir, rămân ilogice, ca toate acciden-

tele. Apar din senin. Și urmările sunt de lungă durată. Vindecarea este dificilă.

Spitalul și pușcăria au rămas două instituții de care mă tem.

Pe când doctorii caută, prin arta lor, să micșoreze suferințele, judecătorii și anchetatorii securiști voiau, pe nedrept, să provoace suferințe. Și sechele rămân.

Tratamentul are efect. Tensiunea a luat valori aproape normale. Încă ridicată, dar totuși...

Se zice că bolnavii devin mai egoiști. Am constatat, însă, că există o anumită înțelegere și solidaritate între pacienți. Vecinul de masă a zis:

- Suntem toți în aceeași situație. Suferim de aceeași boală. De ce să vorbim cu Dvstră?

Fiecare caută să-l menajeze pe celălalt, să evite contradicțiile, posibile într-un univers atât de limitat spațial. Un bolnav paralizat îi așteaptă la lift pe ceilalți, întreabă dacă mai dorește ceva să urce și așteaptă răbdător. La înot, fiindcă bazinul nu este mare și se pot stânjeni unii pe alții, nu există nervozitate. Cei care pot merge îi sprijină pe cei în cărucior. Fenomene asemănătoare, de solidaritate umană, am auzit că au loc și în pușcării. Cel puțin în închisorile cu politici. Modul în care sunt tratați pacienții, mediul în care se găsesc, bolnavi între bolnavi, și, poate, speranța de însănătoșire apropiată oamenii, unii de alții. N-a fost așa și în închisori? Știu de la tata, care a venit acasă cu o căciulă de blană, uzată, peste poate, pe care a purtat-o încă mult timp după eliberare, că-i fusese dăruită de un coleg de celulă, care văzuse că părul, tuns și de altfel puțin, nu-l proteja de frigul iernii, în încăperea neîncălzită, decât de căldura corpurilor deținuților.

Și când, la Botoșani, l-au lăsat să moară, fără asistență medicală, pe dl. Zamfirescu, colegii de cameră au chemat toată noaptea, fără răspuns, doctorul pușcării.

În spital, doctorii îi asistă pe bolnavi. În pușcăriile comuniste erau duși să moară în chinuri. I-am văzut pe pușcăriași, într-o noapte, când îi mutau de la Pitești la Jilava. Un grup de umbre,

zdrențuite și slabe, purtându-și sarsanalele mici în spate, așezați în ordine, cu fața la perete și păziți de securiști.

Mergeam cu trenul la facultate. I-au urcat într-un vagon închis, situat la mijlocul trenului. Am avut, așa, o presimțire și am intenționat să trec prin vagonul acela. Nu l-am recunoscut pe tata. Dânsul, însă, m-a văzut... și după eliberare m-a întrebat, repetat, de ce nu-i spusese mamei că-l văzusem.

În Gara de Nord, am așteptat îndelung să văd ce se întâmplă cu vagonul închis, garat pe o linie moartă... După un timp, poate o oră, poate două, era cam ora prânzului, au venit doi securiști, cu un coș cu colțuri de pâine neagră și l-au dat în vagon. Era masa de prânz a deținuților. Am așteptat un timp... apoi am plecat. Vagonul cu tatăl meu a rămas în gară... Tata mă recunoscuse. Un fapt minor care nu l-a uitat toată viața.

Am devenit mare consumator de pastile, ceea ce nu mi-a fost nici când agreabil. Dar trebuie. M-am dus la controlul tensiunii, după pastilele aferente. Era de serviciu tot sora medicală de dimineață. Am cerut permisiunea de înot. Înotul, ca și dieta, sau tratamentul sunt prescrise de medici.

Când am solicitat permisiunea, doctorul mi-a dat voie, dar a intervenit sora medicală.

- Ieri v-a consultat doamna doctor. V-a permis înotul?

- Ieri nu aveam fixat tratamentul.

- Fără permisiune, nu puteți înota, a decis sora.

Simțeam că înotul mă ajută să revin la normal. A doua zi era duminică și nu rămăneau doctori în clinică. Nu aveam nimic de făcut. Refuzul mă necăjise. Spre surpriza mea, a venit doctorul în cameră după mine și mi-a trecut înotul în carnetul de tratament. Tot un fapt insignifiant devenise un eveniment, datorită condițiilor speciale. M-a bucurat peste măsură. Mă apropiam de viața normală.

- Doctorii neurologi trebuie să fie ceva special. Vă mulțumesc.

Azâmbit. Aștept vizita familiei.

(va urma)

Dan CĂPRUCIU

Îmbogățit de cultură

Poetul tobă de cultură/ Cu manuscrisul dând din coate
Se-ntoarse de le editură./ Cu un picior de vers în spate.

Nimeni nu-și mai amintea de când poetul Fănel Ștefărlă apăruse în peisajul cultural al urbei atât ca prezență fizică la ședințele celui mai select cenaclu, cât și în diverse apariții editoriale. Atât colegii de cenaclu, cât și criticii locali nu dădeau prea mare preț pe scrierile sale, care păreau a fi destul de modeste, lipsite de firul roșu al metaforelor incendiare, de mesaj și de orice urmă de gândire filozofică. Cu toate acestea, el continua să persevereze, spre disperarea creatorilor hărăziți cu harul creației de opere remarcabile.

În pofida acestei stări de fapt, „poetul nepereche” Fănel continua să „comită” noi scrieri și să publice cărți tot mai consistente ca greutate fizică, iar prezența sa la „cafeneaua literară” a urbei devenise o permanență. Mai mult decât atât, de la o vreme poetul nostru dovedea o tot mai accentuată bunăstare, plătind consumația la toți aceia care nu dispuneau de resursele financiare necesare, căci, așa după cum se știe, cultura nu este aducătoare de bogății.

Chestionat în legătură cu sursa misterioasă a resurselor financiare, el afișa o figură enigmatică și răspundea în târse: - Păi, mai este vorbă? Cultura, monșer, marea cultură, la care nu are acces oricine! La spuneți-mi, o prozodie perfectă a unor versuri îți poate asigura în afara unei satisfacții sufletești și îndeplinirea acestui netrebnic trup care cere în permanență nu numai mâncare, ci și „udătură”? Eu, iubirii mele, mi-am pus de la început mari speranțe în cultură, privită în ansamblul ei, o cultură care să aducă și profit, iar aceasta fără a fi primit vreun premiu Nobel pentru literatură, fără a fi promovat de marile edituri prin tiraje fulminante care să le aducă și lor profit, ci doar prin mijloace proprii. Mie nu mi-a făcut nimeni reclamă!

Mai mult decât atât: de la un timp, amicul nostru a început să fie înconjurat de domnișoare apetisante, poetese, ori nu, în prezența cărora apărea atât la cenaclu cât și la evenimentele culturale ale urbei, dar și în cele mai selecte cluburi. Hotărât lucru, cultura pe meleagurile mioritice, „marea cultură”, cum o definea poetul nostru, putea face minuni, aducând bunăstare.

- Cultura, dragele mele, se exprima el, de câte ori avea prilejul, doar ea este aducătoare de satisfacții materiale și spirituale! Nu sexul, nici politica, acestea trec pe planul doi, ci cultura, doar ea, iubitele mele, ne poate face fericiți într-o lume atât de ostilă, de cenușie și plină de trivialități, dar și de ticăloșii...

Condeierii locului deveniseră din ce în ce mai invidioși pe acest poet ciudat, care-și tipărea volumele în tiraje modeste, ale cărui cărți nu le cumpăra nimeni și care făcea atâta caz de eficiența financiară a culturii, încât hotărâră să-l țină sub o strictă supraveghere. Chiar reprezentanții Ministerului Culturii, cel atât de vitregit în privința fondurilor alocate de la buget, se gândeau cu jind să descopere prin ce procedee cultura devenea aducătoare de bunăstare, fără ca ei să-și dea seama și spre a pune în practică acele idei care ar fi salvat de la faliment acțiunile culturale programate întrucât mai toate instituțiile culturale erau subfinanțate? Ba mai mult, presa internațională, relatând situația nemaiîntâlnită în care cultura mioritică nu numai că nu era finanțată, dar aducea și venituri substanțiale, căuta „cheia” acestor succese ce urmau să fie adoptate chiar și de cele mai dezvoltate civilizații umane... Prefectul lo-cului, partidele politice și organele locale, începură a-și face merite deosebite, personalizate, în apariția nemaiîntâlnitului eveniment...

Și, într-o bună zi, într-un ziar central apărut un reportaj în care se lăfăia pe o jumătate de pagină poza „poetului nepereche” care era, firește în limbaj metaforic, intitulat regele afinelor, cel care pe un teren imens, moștenit de la un bunic al său și utilizând fonduri europene, crease cea mai mare cultură de afine din țară...

Iar confrății de la cenaclu, continuând totuși să profite de dărnicia celui înăvuțit „prin cultură”, au conșcis că:

Devine tot mai evident/ În lumea fără de pudoare/

Că azi în mod preponderent./ „Cultura” banului „e-n floare”.

Constelații epigramatice

Nicolae-Paul MIHAIL (n. 03.07.1923)

Născut la Caracal, jud. Romanați (în prezent jud. Olt), îmbrățișează cariera de ofițer de jandarmi, apoi se stabilește la Sinaia, lucrează câțiva ani în turism și de o viață în literatură.

Scriitor de talent, polivalent, ocupă un loc important în cadrul Istoriei Literaturii Române. A scris romane („Femeia cibernetică”, „Demascarea lui Turnesol”, „Potirul Sfântului Pancrațiu”, „Damen-Vals”, „Sub aripa vântului de noapte”, „Întâmplări ciudate la miezul nopții”, „Aventurile unui soldat de plumb”, „La Roata Norocului”, „Misterele Bucureștiului”), nuvele („Dispariția profesorului”, „Postul clandestin” - în colaborare), eseuri de artă plastică („Cupa lui Socrate”), dar și literatură umoristică („Endograme” - 416 epigrame, „Ce mi-ai pus, fă, nebuno, în cafea?” - poezie satirico-umoristică, „Mănușa de catifea” - epigrame ș.a.).

Împreună cu Eugen Barbu a scris douăsprezece scenarii pentru filme („Haiducii”, „Drumul oaselor”, „Trandafirul galben”, „Colierul de turcuaze” ș.a.).

Prefătează peste 50 de volume de proză, poezie, epigramă. Semnează creațiile epigramatice și cu pseudonimul NICOMAH. Este inclus în peste 50 de antologii și volume colective de epigramă. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Uniunii Cineaștilor din România, membru fondator și „Membru de Onoare” al Uniunii Epigramaștilor din România, „Cetățean de Onoare” al orașelor Caracal și Sinaia.

Frați vitregi

De la Roma ajutoare
Am primit și anu-acesta
Și-au închipuit, se pare,
Că trimit la Budapesta.

Unui violonist

Cu struna ta, iubite barde,
Credeam că mi te-ai pricopsit,
Dar ce-ncasași cu-ăle cinci coarde
C-o altă coardă-ai cheltuit.

Diferență specifică

Când te compari cu Păstorel,
Vorbind de-al epigramei har,
Tu te deosebești de el
Ca damigeana de pahar.

Familie de automobiliști

S-au luat doar de-o săptămână
Și doamna face azi tapaj
Că El nu are demaraj...
Ce, parcă Ea mai are frână!?!...

Amor fără frontiere

Mi-a scris iubita din Paris,
Unde lucrează la „striptis”,
Că n-a uitat de-al meu amor
Și că de mine-o doare-n „coeur”.

La malade imaginaire

Spre a-l scăpa de maladie,
Medicul cardiolog
L-a trimis la proctolog
Și-apoi la psihiatrie.

În vilegiatură

Au fost la mare separat
Într-o vacanță minunată:
Ea s-a întors „îmbărbătată”
Iar dumnealui... afemeiat.

Croitorie de lux

Mi-am luat palton cum are mai tot omu’
Îmi place ștofa, gulerul și blana,
Dar fi’nd cam lung m-am dus cu el la Ciomu
Și-ndată-acesta i-a scurtat pulpana!

Epigramaști la pensie (fabulă)

Când vremea le va trece-n zbor
Pe armăsarii-mbătrâniți
Îi vor lua peste picior
Toți caii care-au fost scopiți.

Nu se mai face bine (unui poponar)

Medicina-n acest veac
Făcu un salt incontestabil,
Dar boala lui nu are leac...
E incurabil!...

Teatru istoric

Mă strângea la piept cu Dragă,
Când jucam aceeași piesă:
Ea în rolul de contesă,
Eu în rolul de iobag.

Nu e vrăjitoarea Samanta

Nevasta ta te-a ajutat odată
În funcție să-ncerci să te ridici,
Dar nu-i nici ea Samanta ca să poată
Din orișice, oricând să facă bici.

Doctorul epigramist

Pentru poanta lui alese
Administrarea ei „per os”...
Poate-ar fi fost mai norocos
Dacă-ar fi injectat-o-n fese!

Urna alege!

Un car cu proști s-a răsturnat
Într-un oraș destul de mare,
Dar unde-anume s-a-ntâmplat,
Vom ști precis după votare.

Patiserie

În viața asta insipidă,
În care toți ne ducem veacul,
Minciuna este o stafidă
Ce parfumează cozonacul.

Unui critic profund

Om de fond. Știe oricine,
Că-n Fundeni stă mai tot anu’,
Studiind în profunzime
Opera lui Fundoianu.

La gura sobei

În iarna care va să vie,
La gura sobei, ca-ntr-un joc,
Ne-om aminti cu nostalgie
Că-n sobă-a fost cândva și foc.

Țăranul

Un rege Lear cu ochi trudiți,
Ce nu și-a întinat blazonul,
Pe care-o mână de bandiți
Îl pun să facă pe bufonul.

De ziua șefului

Al nostru șef nu este vrun erou
Chiar dânsul asta recunoaște.
Nu-l felicită când de Anul Nou
Ci doar de-al mamei sale Paște.

Unui ministru epigramist

Fi’ndcă de-o vreme iar crează,
Ca un adevărat magistru,
Epigramaștii comentează:
„Mai bine rămânea ministru!...”

Unei scriitoare

Cam de mulți a fost citită
Cartea vieții ei frumoase,
De zicea-i că-i tipărită
În ediție de mase.

Răzbunare

Nu sunt gelos neapărat,
Dar când prinsei pe Mița-n pat
Cu-alde Mărin din Vadul Lat,
Nici bună ziua nu le-am dat!

Pledoarie strălucită

Cum sta-n costumul său vărgat
Și-și asculta apărătorul
Crezut-a la un moment dat,
Că vinovat e... procurorul!

Temeri ascunse

Cu proștii n-am să mă compar,
Că treaba asta nu-mi convine,
Însă mă tem (sper în zadar)
Că se compară ei cu mine!

Ilelu Nicolae UĂLĂREANU(SÂRBU)

Poemele din gândul meu

Întotdeauna ploile mărunte

Călătorind spre înlăuntrul ființei
am întâlnit munții
cu piscuri ninse, bătute de vânturi.
De-acum singurul scop e ascensiunea
dar cui îi voi mărturisi lupta
și modul cum există în noi teama
de înălțime.
Neumblată e valea pe care am fost cu tine
să căutăm izvorul pârâului rece:
cărările-s înfundate, animale sălbatic
stau la pândă.
Va trebui să ne adăpostim în coliba ruinată
cu toate ambițiile noastre uitate.
Va trebui să mă părăsesc, să mă lepăd
de lașitate,
convins c-o să revii printre bujorii poienii
unde ne-am spus jurămintele lunii,
unde cuvintele au rămas neterminate
de teamă să nu se transforme în cântec.

Vine toamna,
nu mai simt cum pășești de ușor
prin gândurile mele sărace,
întotdeauna ploile mărunte
și ceața lăptoasă care alunecă pe văi
mi te arată venind.

La margine de râu

Ne vor lovi cu pietre, vom fi alungați
ca doi schismatici în deșert,
e prea multă liniște, hai să plecăm.
Ne biciuie frustrarea pe față și pe ochi
pornim până nu se-nfundă drumurile,
până când norii
nu aruncă cu fulgere sticloase în noi.

Cu răsuflarea tăiată, prin ploaie,
îți voi deschide fereastra unui gând
ce-mi mistuie inima și o coace întreagă
la focul aprins dincolo de râu.

În odaia în care duhul apei doarme,
ochiul cerului stă nemișcat și privește
cum, despovărată de veșminte,
măsoari întunericul cu brațele albe.

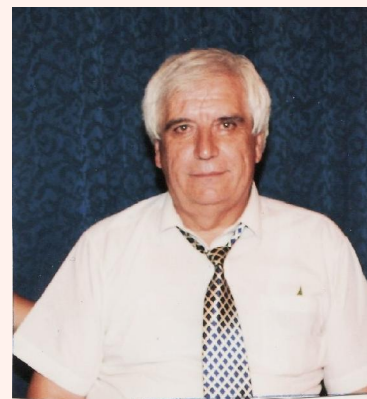
Cu ochii mari, înghețați pe mine, spui
ne vor lovi cu nepăsare, vom fi uitați
aici la margine de râu
unde-i atât de frumos.

Numai ele au sunet

O veste totuși îmi macină zilele,
durerea se mută cu suferință cu tot
în gândul sec.
Pe drumurile mele vântul adună nisipul,
pe văi sub măgurile calcaroase
locuiește ceața.
Știu arborii desfrunziți
în pădurile de mâine,
primăvara atât de devreme,
ploile care-mi înmoaie aerul uscat.
Zilnic intră faptele de ieri în cele de azi,
le văd cum crapă pietrele
sub copitele cailor.
Eu călare alerg mai departe,
caut cuvintele care s-au strâns
în poemele
din gândul meu.
Numai ele au sunet,
le aud cum intră în lumină și sper
să sparg întunericul, să cobor
în sămânță
și o altă veste să-mi urce prin trup,
de vreme ce gândurile mi-au înflorit
în tine.

Caut lumina

O gură de lup mușcă din noaptea sticloasă
cu pași grei trezesc pietrele drumului
și mă agăț cu brațele de zborul păsărilor
care încă-mi mai cântă prin gânduri.
Peretele orizontului se apropie mereu
și-l proptesc cu ochii să nu cadă.
În gara din amintiri băncile sunt goale,
n-a mai trecut nici un tren de noapte.
Mi se pare că văd doar ferestre aliniate
cu perdelele lăsate cum intră prin oase
ca prin tunelele din munți.
Îmi înfloresc narcisele buncii în palme
nu înțeleg ce se întâmplă cu mine
primăvara,
florile de liliac îmi șoptesc
cu miros de femei
pe care nici nu știu dacă le-am uitat
ori se aștern prin mine în poieni
ca la umbra unui stejar fără moarte.
Caut lumina de care mă adăposteam
sub dangătul de șoapte ale unui clopot
în seara când lăcrimează icoanele
o picătură de mir pe florile de crin,
noaptea îmbracă sutane de călugăriță
și ascultă cântecul îngerilor.

Doar sub rădăcini

Femeia mă cheamă cu o privire,
m-alungă c-un gest.
O aștept să-și mărturisească surâsul
și-mi las inima neclintită locului,
până vorbele ei vor curge șoptit
prin aerul acestui poem.

Nimeni nu bănuiește
cum e vremea în cuvinte,
de parcă ninsorile copilăriei
au plecat cu morile de vânt pe mare
și se întorc cu prăbușiri de nori,
peste copacii înfloriți în gând
odată cu iubirea din trecut.

Nu mai cântă
în ramurile lor nicio pasăre,
Doar sub rădăcini
plânge cățelul pământului.

Aceste păduri îmi vor fura zilele

Sigur, voi mărturisi în stranele nopții
bucuria trupului tău arcuind
o întrebare
la care nici stelele n-o să sufle,
doar arborii vor auzi prin frunze
un cântec
ca un izvor care vine din trecut
și trece pe sub puntea dintre azi
și mâine
cu o foame neostoită de dragoste,
unde femeile tinere vor veni
să-și ungă coapsele cu palmele mele.
N-o să rămân mai mult în aceste locuri
unde ard cuvintele cu miros de mosc
și din orhideea ochilor tăi vulcanici
curg enigmele pe umerii boreali
incandescente, cu semințe și sămburi.
Ele-mi vor spune cum trăiesc
ca un pustnic
cu gânduri ciudate de mântuire,
iar aceste păduri îmi vor fura zilele
și n-o să le petrecem împreună
în castelul de la tâmpile anotimpului.

Corina Diamanta LUPU

Mona Lisa - Doamna cu zâmbet mistic

La Muzeul Luvru din Paris, o tânără femeie frumoasă privește calm vizitatorii ce se perindă prin fața ei, zâmbind enigmatic din rama unui tablou cu dimensiunea de 77X55 cm. Portretul ei inspiră liniște, relaxare, armonie și o anumită grandoare, în pofida hainelor și coafurii simple ale modelului. Femeia este Mona Lisa, cunoscută și ca La Gioconda, despre care se presupune că ar fi fost soția lui Francesco del Giocondo, un înstărit negustor de mătase din Florența.

Surâsul Mona Lisei

Leonardo Da Vinci (15 aprilie 1452, Anchiano/Vinci, Italia - 2 mai 1519, Cloux/Amboise, Franța) a început lucrul la acest tablou în 1503 sau 1504 și l-a încheiat în 1519, cu puțin timp înainte de moartea sa. În august 1911, pictura Mona Lisei este furată din Muzeul Luvru de un funcționar italian, care dorea să o returneze Italiei sale natale. În 1956, tabloul Giocondei este vandalizat de două ori și din acel moment, pânza este protejată de un geam rezistent la gloanțe. Pictura impresionează în special prin zâmbetul misterios al modelului, ce îi subliniază feminitatea și frumusețea. Descoperiri recente au adus lumină asupra „secretului” surâsului Mona Lisei, înlăturând speculațiile făcute de-a lungul timpului.

Cu gene și sprâncene

Inginerul francez Pascal Cotte, fondator al tehnologiei Lumiere, a inventat un aparat de fotografiat pentru imagini multispectrale de o rezoluție de 240 de megapixeli, ce folosește 13 lungimi de undă, de la ultraviolete la infraroșu, cu care a scanat pictura Mona Lisei. Imaginile rezultate înlătură secolele de restaurări repetate ale tabloului și orice alte modificări, punând în valoare modul în care artistul a dat viață chipului pictat al Giocondei, dar și felul în care aceasta le apărea lui da Vinci și contemporanilor săi.

„Fața Mona Lisei pare puțin mai lată, zâmbetul ei este diferit, ochii îi sunt diferiți”, a declarat Cotte. „Zâmbetul ei este mult mai accentuat așa spune”. Deoarece pe pânză nu se observau nici genele, nici sprâncenele modelului, Cotte s-a ocupat și de acest aspect. „Un zoom pe ochiul stâng al Giocondei a revelat o unică tușă de culoare foarte subțire,

în zona sprâncenei”, a afirmat acesta. „Eu sunt inginer și om de știință, așa că pentru mine totul trebuie să fie logic. Nu era logic ca Mona Lisa să nu aibă sprâncene sau gene”, a continuat el.

O premieră

O altă enigmă a fost poziția brațului drept al Giocondei: aceasta își ține mâna dreaptă pe pântec. „Este pentru prima dată”, a spus Cotte, „când un pictor redă brațul și mâna modelului într-o asemenea poziție”. Chiar dacă nu au înțeles niciodată raționamentul lui da Vinci, alți artiști nu au ezitat să îl copieze și în această privință.

Cotte a descoperit că pigmentul folosit la încheietura mâinii drepte a Giocondei se potrivește perfect cu cel al veșmântului acesteia. Lucrurile încep să aibă sens: „Dacă pri-

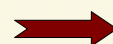
vești în profunzime în infraroșu, îți dai seama că Mona Lisa își ține cu antebrațul și cu încheietura mâinii un capăt al hainei», afirmă Cotte.

„Vincolare” de la Da Vinci

Imaginile în infraroșu au scos la iveală schițele pregătitoare realizate de da Vinci, peste care artistul a așezat încă trei straturi de lac și vopsea. Se pare că până și un pictor ca Leonardo a avut unele ezitări. „Dacă te uiți la mâna stângă a Giocondei, nu se poate să nu remarci modificarea poziției degetelor arătător și mijlociu ale modelului. Este clar că da Vinci s-a răzgândit, prima poziție a degetelor era diferită de cea pe care o vedem acum în tablou”, a declarat Cotte.

Alte dezvăluiri includ broderia ce împodobește decolteul rochiei Mona Lisei (care poate fi considerată chiar semnătura pictorului, având în vedere că în italiană „a împleti” este „vincolare”, verb ce face referire la numele de da Vinci) și transparența vălului ce acoperă capul modelului (indicând faptul că Leonardo a pictat mai întâi peisajul imaginar din fundal și apoi, utilizând tehnici de transparență, a reprezentat pe pânză vălul). De asemenea, cotul Mona Lisei a fost restaurat în urma distrugerii provocate de o piatră ce a lovit tabloul în 1956. În plus, contrar speculațiilor, s-a stabilit că portretul Giocondei a fost realizat în ulei pe lemn de plop.

Cotte afirmă că dacă stai culcat pe spate și privești în sus la imaginea mărită în infraroșu a Mona Lisei, frumusețea și aerul ei mistic sunt evidente. „Dacă te afli în fața acestei imagini imense a Giocondei, înțelegi imediat de ce este atât de faimoasă”, a spus Cotte. „Este ceva ce trebuie să vezi cu proprii ochi.”

Zâmbetul Mona Lisei – o iluzie

Timp de sute de ani, criticii de artă au meditat asupra misteriosului zâmbet pictat de Da Vinci. Recent, Margaret Livingstone, neurobiolog la Harvard, a venit cu o altă explicație fascinantă: Da Vinci a zugrăvit chipul Mona Lisei în culori care joacă feste privirii noastre.

Livingstone a examinat mult timp modul în care celule din sistemul nostru vizual procesează diferitele tipuri de informație, cum ar fi forma, culoarea, adâncimea și mișcarea. Analizând tabloul lui Da Vinci, aceasta a constatat că artistul a pictat zâmbetul Mona Lisei aproape în întregime în frecvențe spațiale joase, care sunt cel mai bine receptate de vederea periferică. Rezultatul, după cum observă ea, este o iluzie:

„Atunci când te uiți la ochii Mona Lisei sau la fundal, îi vei vedea zâmbetul. Dar dacă îi privești direct gura, zâmbetul ei pare să fi dispărut. Faptul că zâmbetul acesteia variază atât de mult în funcție de unghiul din care privești face prin urmare, ca expresia Giocondei să fie dinamică, în timp ce faptul că zâmbetul ei dispare atunci când te uiți direct la ea, creează aparența unei expresii evazive.”

„Niciodată nu i se părea că l-a terminat”

Pictorul și istoricul de artă Lomazzo scria că „Leonardo nu a terminat portretul Mona Lisei pentru că nu știa niciodată dacă nu mai avea ceva de spus... mereu se întorcea să lucreze la el, niciodată nu i se părea că l-a terminat”. Imaginație, iluzie sau realitate, zâmbetul Giocondei atrage în continuare milioane de vizitatori la Luvru. Portretul ei este o mărturie vie a geniului florentinului Leonardo da Vinci.

Leonardo da Vinci.

Contemporary Literature Press

Editura pentru Studiul Limbii Engleze prin Literatură

UNIVERSITATEA
DIN BUCUREȘTI
VIRTUTE ET SAPIENTIA

This is the only online Literature Publishing House of the University of Bucharest to date

Director: LIDIA VIANU

Executive Advisor: GEORGE SANDULESCU

Contemporary Literature Press,
sub auspiciile Universității din București,
în colaborare cu British Council și
Institutul Cultural Român,

Anunță publicarea volumului

Valoarea latină a culturii engleze

de Dragoș Protopopescu.

Ediție îngrijită de C. George Săndulescu
și Lidia Vianu

(ISBN 978-606-8366-15-9)

Prelegerea **Valoarea latină a culturii engleze** a fost rostită de Dragoș

Protopopescu (1892-1948) atunci când a fost numit șef al Catedrei de Engleză de la Cernăuți, în perioada când acesta făcea parte din România.

Anglist strălucit, autorul abordează predarea limbii și civilizației engleze în România din perspectiva ideii că întreaga cultură anglo-saxonă este modelată de limba latină și civilizația romană.

Perspectiva aceasta nu este una obișnuită. Ideea de geniu a acestei prelegeri este aceea că, după modelul și în continuarea Imperiului Roman, Anglia a clădit al doilea Imperiu mare al lumii. Cel dintâi a dat limba unui continent. Cel de-al doilea a făcut din engleză limba lumii întregi.

Spiritul englez, afirmă autorul, se sprijină pe valori latine asimilate de-a lungul istoriei, de la cuceririle romane la cucerirea normandă și la prelungirea clasicismului greco-latin chiar până în secolul al XVIII-lea. Faptul că limba română nu s-a apropiat de cultura și limba engleză decât în secolul al XIX-lea se datorează istoriei frământate a teritoriului ei.

Teoria lui Dragoș Protopopescu se adresează, în fapt, cititorului român de azi, pentru care limba engleză este indispensabilă. Ea a depășit continentul colonizat de limba latină, ale cărei valori le-a încorporat. Limba engleză este astăzi mai mult decât un instrument de comunicare universală: computerul și internetul au transformat-o într-un imperiu intelectual fără granițe.

Volumul **Valoarea latină a culturii engleze**, de Dragoș Protopopescu

a fost lansat oficial la data de 1 decembrie 2011, dar el poate fi consultat și descărcat la adresa de internet: <http://editura.mttl.ro/dragos.protopopescu-valoarea-latina-a-culturii-engleze.html>

<http://editura.mttl.ro/dragos.protopopescu-valoarea-latina-a-culturii-engleze.html>

Contemporary Literature Press,
under The University of Bucharest,
in permanent conjunction
with The British Council,
and The Romanian Cultural Institute,
Announces the publication of
The Latin Character of English Culture

by Dragoș Protopopescu

Edited by C. George Sandulescu
and Lidia Vianu

(ISBN 978-606-8366-15-9)

This is an extremely important lecture given by the brilliant Romanian specialist in English Studies Dragoș Protopopescu (1892-1948) to a Romanian audience at the University of Cernauti, where he had just been appointed Head of the English Department. Cernauti was part of Romania at the time.

The author focuses on the idea that Anglo-Saxon culture was shaped by the country's lasting, profound connections with Latin during the Roman Empire, the Norman Conquest and the continued classicism which reigned in England till as late as the 18th Century. Shaped by the Roman Empire and in continuation of it, actually, England built the other great world empire we have had so far. The former gave its language to a whole continent. The latter has made English the language of the world.

Dragos Protopopescu's lecture addresses speakers of Romanian mainly. Contact with English culture was only possible for them in the 19th Century, when Romania's complicated history allowed it. The demonstration that Latin shaped English is meant to reveal reasons why Romanians may find it more familiar than they think. The true merit of *The Latin Character of English Culture* is, however, its present-day connotation. English is not just a universal means of communication nowadays: computers and the internet have turned it into a borderless Empire of the Mind.

The volume **The Latin Character of English Culture** by Dragoș Protopopescu will be officially launched on 1 December 2011, but it is available for consultation and downloading on receipt of this Press Release, at the following internet address: <http://editura.mttl.ro/dragos.protopopescu-valoarea-latina-a-culturii-engleze.html>